

בעזרת השם יתברך



מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ק'עז'מי
עז'מים ולנצח נצחים (אשר בחל).



למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מונקדת ומפסקת



פרשת שמות תשפ"ג





היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

1 ופאי תניא כותיה דר' אמאי. דאוקמה לוא דר' אמאי. דכשעשה בה מאמר
2 פליגי מדתקני ר' אומר. כלום חלקנו בין יבם בו. בין שעשה בה מאמר. כו. מכלל
3 דשמעיה ליה לר'א ר'אמר דכשעשה בה מאמר. רפי. והבאי מתור. ליה ר'ע הבאי. א"נ
4 מקראמר ר' אליעזר ברישא: משכבסבא לרשותו. נגמרה. לו. לענן הפרת נדרים. דרפי בשותפותיה דבא. אשה שיש
5 דין שתמנר. לו. ואי רלא קריש, דעש לא בה מאמר
6 מי- נגמרה לו איבא? אי אתה מודה. ואפילו
7 עשה בה מאמר, שאן חיבין עליה סקילה
8 כנערה המאורסה הלכה, לגבי נדרים גמי לא
9 הוי כארסה, ואחבי איני יכול להפר לה.
10 מתניתין גמי דיקא. רבינא אמר, טעמא דר'ע
11 דאמר בבביראה וכשאר דברים בן נדרים –
12 משום סקילה הוא דקאמר. דקתי אין חיבמה
13 נגמרה לאשה. מדקא קרי לה ליבמה אשה –
14 אלמא כשעשה בה מאמר עסקינו. ומדאמר הכי
15 דאיבא גמי להקיש ארסה – שמע מינה
16 דמשום סקילה הוא דקאמר ר'ע דאינו מפר
17 כשם שממר לארסה. **מתני'** הרי הן קיימין לא
18 אמר בלום. דתרדים שלא באו לעולם אינו יכול
19 לקיים. שבא לבלל איסור. שכבר נרדה אקו
20 חייל עולה לאפילו אבוי מפר – כ"ש דאמר וקתן
21 שלא באו לבלל איסור כשיבאו. דעדין לית ביה
22 משאש. אבל לענין קום – אי אפשר שידון כך.
23 נדרים שכבר באו לבלל איסור – דין הוא
24 שיקיים. ולכן לא אמר בלום לדברי הכל. אז
25 שלא בא לבלל חקם. שעדין לאו באו לעולם
26 ואי אפשר לקיימו. בדקתני דכי אמר "הרי הן
27 קיימין" – לא אמר בלום. איני בא לבלל חפר.
28 דאינו יכול להפר. **גמ'** מחיל חיילי. עולה. ובטלי
29 לאלתר משום דהפרה קודם לכן. או דלמא לא חיילי כלה.
30 חיילא עלה שום נדר.

1 **תניא** כְּוֹתִיּהּ דר' אַמַּי? דִּקְתַּנְי: בִּין שַׁעֲשֵׂה בַּהּ מֵאִמְרֵ
2 וּבִין שְׂלֵא עֲשֵׂה בַּהּ מֵאִמְרֵ. א"נ מְרִישָׁא, דִּקְתַּנְי:
3 מִשְׁכַּבְסָבָא לְרִשׁוֹתָּהּ נְגַמְרָה לָא. וְאִי דִקְרָא קְרִישׁ – מֵאִי
4 נְגַמְרָה לָא? תַּפְשׁוּט מַצִּינָה שַׁעֲשֵׂה בַּהּ מֵאִמְרֵ. מֵאִי
5 וְיִשְׁאָר דְּבָרִים בֶּן נְדָרִים" דִּקְתַּנְי? אִמְרֵ רַבָּא, הַכִּי
6 קְתַנְי: אִי אִתָּהּ מוֹדָה שְׂאִין חִיבִין סְקִילָה בַּנְעָרָה
7 הַמְאֹרְסָה? אִמְרֵ רַב אֲשֵׁי: מַתְנִי? גַּמִּי דִקְרָא: אִין יִבְהַא
8 גְּמֻרָה לְאִישָׁה כְּשֵׁם שְׂאֹרְסָה גְּמֻרָה לְאִישָׁה. **מַתְנִי'**
9 הַאֲמֵר לְאִישָׁהוּ "כִּל הַנְּדָרִים שְׁתַּדְרוּרִי מִכָּאן עַד שְׂאֵבָא
10 מִמְקוֹם פְּלוּגֵי הַרִי הֵן יִקְיִימוּ" לֵא אִמְרֵ פְּלוּגֵי. "הַרִי הֵן
11 מִיִּצְרָיִם" ר' אֶלְעִיָזֵר אָמַר: מוֹפֵר, וְחִבְיָא: אִינוּ מוֹפֵר.
12 אָמַר ר' א': אִם הִפֵּר נְדָרִים שְׂבָאוּ כִּכְלַל אִיסוּר – לֵא
13 יִפֵּר נְדָרִים שְׂלֵא בְּאוּ כִּכְלַל אִיסוּר? אָמַר לֵו: הַרִי הוּא
14 אֲמֵר "אִישָׁה יִקְיִמוּ אִישָׁה וְיִרְנוּ" אֵת שְׂבָא כִּכְלַל
15 הַקָּם – כָּא כִּכְלַל הַפֵּר, לֵא כָּא כִּכְלַל הַקָּם – לֵא כָּא
16 כִּכְלַל הַפֵּר. **גַּמ'** אִימְעִיָא הָיוּ: לְרִיא מִיִּחַל חֲלִין
17 וּבְטַלְיָא, אוּ דִלְמָא לֵא חֲלִין כִּכְלַל? כְּמֵאִי נִקְטָא מַצִּינָה –
18 בְּגוֹן

19 ראה. **בשם** שארסה נגמרה לאשה. ארסה סקילה אם נותרה. ולענן חלמה קיל
20 כר'ע. דאינו מפר לא לאחד ולא לשנים. דאמר ר'ע קיל ש דוקא. ולענין פרישא טעמא דר'ע
21 משום דסקירה ליה אין זיקה – איבא לעינא דמי קמיי דאייתי לה רך ברייתא. אבל בתר

1 דאייתי לה חוין דאפילו סבירא ליה לר'ע ריש זיקה – מצי אמר דל ר'ע. לפי שאן חיבמה נגמרה לאשה, שאן חיבין עליה סקילה כנערה המאורסה. וכן קולסה בן עזאי לר'ע חנינו
2 לר'א ור' יהושע ברינא, ולא אתדורו ליה מיד – נקטין כותיה, וכן פסק הרמב"ם דל. ומסתפקא ליה: כיון דיבם לא מצי מפר, אב במקום יבם מן הארסות אי מצי מפר או לא? לא ידענא
3 אברעותא באי מילתא. מיהו, ומסתברא לי שגדרים שנדרה בבית אביה או בעודה ארסה מצי מפר לה, הוא כל היבא דליבא ארסה, מן הבעל – בתרוקנה רשות לאב. והבא, כיון דלא יבם
4 יבם נגדרי יבמה – במאן דליתיה דמי. וממה שפירשתי למעלה (דף פ"ג) בשם רבותי בעלי התוס' דל בהודיא דבש סבר בגרמם גמי שגראו לארסו בתרוקנה רשות לאב, בין כן, הוא דלפי פירושם
5 דל טעמיהו דבש משום דכיון ותרואו לארסו ראשון לא זכי בהו ארסו אתרוך, ואע"ג דאייתה לארסו אתרוך – במאן דליתיה דמי, כיון דבמאן דליתיה דמי – קם ליה באיילו אייתה באפ
6 נפשית, וליבא ארסו. לדידן גמי בריבם, כיון ולא זכי נגדרי ארסו ראשון – אב מצי מפר. מיהו, בגרמם שנדרה ברשות יבם אבאי מספקא ליה. וזו חזו שגראו ליה ביה. ולענין משום צריך עיון
7 ובריקה ברביה דארסונם דל. **מתני'** האומר לאשתו וכו' שאבא נתמקם פלוני. מאותה שעה שאעבא נתמא ועד שאבא נתמקם פלוני. היינו דקתני "ומאן קתני מצינא" וכו'.
8 לפי שדעתו אלא מיום שיצא מבאן. ומשה לא מפר לה מתשתא. ודחישינן דלמא בעודו אצלה תדור נדרים שירצה בקיומן. וכדפירשתי לעיל (דף ע"ג). בהודיא דהאומר לאפטרופוס. **הרי**
9 הן קיימין לא אמר בלום. ודוקא לענין הפרה אמר ר'א מפר משום ק"ו דידיה, כדמפרש ואיל (ולענין הקמה אדרבה דא נהנתא) אם הפר נדרים שבאו לבלל איסור, שהם חזקים ביותר
10 שכבר חלו – לא יפר נדרים שלא באו לבלל איסור, ולא תמירי כולי האי? אבל לענין הקמה, אדרבה, נדתי דאשכחן נדרים שחלו דחומיירי – מצי לקיימו, מאן לימאן לו הכי בגרמם שעדין
11 לא חלו, ולא אלימין. **את** שבא לבלל חקם. נדרים שחלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שלא חלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שחלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שחלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שחלו.
12 השפר לה קום שנדרה. **דאיתפסי** אורסאן בהדין נדרא. ובא אתר אמר וכו' מיהו. וכן אמר "זניני מיהו". אי אמרתי חיילין ובטליין הריא פיסוחא. נדתי ובטליין ליה מיד. אפי הכי,
13 כיון דחילי – גמי משפטיס בהו. דכי אמר "זניני מיהו" אדרינתי נודרה דקאמרה קאמר. ואי לא חילי – ליבא חששא. ולכן לא הויא התפסה. ומקשה הבא ואפי' תמלא חיילין ובטליין, היכי
14 מצי מתפסי? מאי שנא מנמיא דבעיא לן ברש מביחילין (דף י"ח) היבא דנמיא שגמי שלמיס לאתר וריקת דמיס קמיה דחתיפסי הכי בשר אתר, ואמר "זו חודי" דאיבעיא לן אי בדמיעיקרא קמתפסי
15 ואסור. או בדחיתרא דהשתא קמתפסי ושרי, ומסקנא דביתרא קמתפסי? איבא למינה. דלא דמי, דשניא הניס דאמר "זה חודי" ומשה אמר דמינו שרואו הן עכשיו קאמר. אבל הבא, שזו
16 אומרת "הריני נודרה" והיא מתפסה בה ואמר "זניני" – משמע דאי בדמינרות דקאמרה קמתפסי. והכי מוכחא סוגיין דגזירות שנכתבו בסמוך בסיד. ומקשו תו הבא: נדתי דחיללא התפסה, מאי
17 הדין נימא דנתי דאיתפסי הכי, כי אבטיל נמי קאמו – אבטיל נמי האי. ודינא דמתפסי הכי הוא, כדנתן פ"ג מ"ש שאמר" (מ"ו כ): "הריני נודתי" ושמע עשה וכו' אמר "זניני" – כולן נודתיין.
18 הותר אתר מן – הותרו כולן. ולעיל גמי פ"ד נדרים (דף ס"ו וס"ז מ"ג) אמר דבשתלחאן לו ביה, הותר הראשון – הותרו כולן? ולאו קושי היא כלל, דלא אימרת הותר א' מן הותרו כולן
19 – אלא בהדיתר חבם. שעוקר הותר מעיקרו. הלכך, בן שחורא א' נתון – אליג מילתא שלא היה באן נדר מעולם. ובטלה ליה התפסה דבתרא. אבל בעל, שאינו עוקר למפרע אלא מבאן ולבא,
20 אע"פ שדותר הראשון – איקר באסוריהו קימי, שאן התפסה שלחם בטלה בכך. ונגמרא היא

אע"פ שדותר הראשון – איקר באסוריהו קימי, שאן התפסה שלחם בטלה בכך. ונגמרא היא

1 **תניא** כותיה דר' אמאי. דאוקמה לוא דר' אמאי. דכשעשה בה מאמר
2 לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו. היינו ארסה. **משבבא** בה מאמר. היינו בשותפות.
3 היינו לשאר דרשבבא, דאילו נשואין – בלשון נביסה מוכר ליה אגמ. כדתנן לענין: עד
4 שתכנס לרשותו. **נגמרה** לו. לענן הפרת נדרים. דרפי בשותפותיה דבא. **אשה** שיש
5 לו חלק בה עד שלא תבא לרשותו. היינו יבמה,
6 שהיה לו חלק בה משום זיקה. קודם שעשה בה
7 מאמר. **משבבא** לרשותו. היינו כשעשה בה
8 מאמר – אינו דין שתמנר לו והיא נכסי וביא נכסי להפר
9 נדריה בשותפות. **כשאר** דברים בן נדרים.
10 משאר דברים אתה למד ששאן חובם מפר נדריה,
11 שהיה לשאר דברים אינה כארסה. ואפילו עשה
12 בה מאמר, וכדמפרש לקמן. אף להפרת נדרים כן,
13 שאינה כארסותו אלא מפר נדריה, אפילו
14 בשותפות. **חבל** עלך בן עזאי. על עצמו היה
15 דואג מפני שלא שישא את ר'ע. **מאי** תניא
16 כותיה דר' אמאי. דאוקמה בשעשה בה מאמר,
17 היבא תניא כותיה: דקתני בן עזאי עשה בה מאמר.
18 אלמא שמעיה ר'ע לר'א דבעשה בה מאמר
19 **מאי**. ינו מרשא. דקתי משכבסבא לרשותו
20 נגמרה לו. ואי לישנא לאו זוקא. ודהה ליה
21 לאתווי: אשה שיש לו חלק בה עד שלא תבא
22 לרשותו. משבבא לרשותו – אינו דין שתמנר לו.
23 אלא ריש מילתא נקט. **מאי** כשאר דברים בן
24 נדרים דקתני. מאי נדתי אתון דבריה דקא ליק
25 נדרים מנייהו: שאן חיבין עליה סקילה. שאן
26 חיבין על היבמה סקילה. ואפילו עשה בה מאמר.
27 אלמא לא עדיף מאמר דיבמה כדקדוש דארסה.
28 **מתניתין** גמי דקאמר. דמחויב סקילה קא מייחי

19 ראה. **בשם** שארסה נגמרה לאשה. ארסה סקילה אם נותרה. ולענן חלמה קיל
20 כר'ע. דאינו מפר לא לאחד ולא לשנים. דאמר ר'ע קיל ש דוקא. ולענין פרישא טעמא דר'ע
21 משום דסקירה ליה אין זיקה – איבא לעינא דמי קמיי דאייתי לה רך ברייתא. אבל בתר

1 דאייתי לה חוין דאפילו סבירא ליה לר'ע ריש זיקה – מצי אמר דל ר'ע. לפי שאן חיבמה נגמרה לאשה, שאן חיבין עליה סקילה כנערה המאורסה. וכן קולסה בן עזאי לר'ע חנינו
2 לר'א ור' יהושע ברינא, ולא אתדורו ליה מיד – נקטין כותיה, וכן פסק הרמב"ם דל. ומסתפקא ליה: כיון דיבם לא מצי מפר, אב במקום יבם מן הארסות אי מצי מפר או לא? לא ידענא
3 אברעותא באי מילתא. מיהו, ומסתברא לי שגדרים שנדרה בבית אביה או בעודה ארסה מצי מפר לה, הוא כל היבא דליבא ארסה, מן הבעל – בתרוקנה רשות לאב. והבא, כיון דלא יבם
4 יבם נגדרי יבמה – במאן דליתיה דמי. וממה שפירשתי למעלה (דף פ"ג) בשם רבותי בעלי התוס' דל בהודיא דבש סבר בגרמם גמי שגראו לארסו בתרוקנה רשות לאב, בין כן, הוא דלפי פירושם
5 דל טעמיהו דבש משום דכיון ותרואו לארסו ראשון לא זכי בהו ארסו אתרוך, ואע"ג דאייתה לארסו אתרוך – במאן דליתיה דמי, כיון דבמאן דליתיה דמי – קם ליה באיילו אייתה באפ
6 נפשית, וליבא ארסו. לדידן גמי בריבם, כיון ולא זכי נגדרי ארסו ראשון – אב מצי מפר. מיהו, בגרמם שנדרה ברשות יבם אבאי מספקא ליה. וזו חזו שגראו ליה ביה. ולענין משום צריך עיון
7 ובריקה ברביה דארסונם דל. **מתני'** האומר לאשתו וכו' שאבא נתמקם פלוני. מאותה שעה שאעבא נתמא ועד שאבא נתמקם פלוני. היינו דקתני "ומאן קתני מצינא" וכו'.
8 לפי שדעתו אלא מיום שיצא מבאן. ומשה לא מפר לה מתשתא. ודחישינן דלמא בעודו אצלה תדור נדרים שירצה בקיומן. וכדפירשתי לעיל (דף ע"ג). בהודיא דהאומר לאפטרופוס. **הרי**
9 הן קיימין לא אמר בלום. ודוקא לענין הפרה אמר ר'א מפר משום ק"ו דידיה, כדמפרש ואיל (ולענין הקמה אדרבה דא נהנתא) אם הפר נדרים שבאו לבלל איסור, שהם חזקים ביותר
10 שכבר חלו – לא יפר נדרים שלא באו לבלל איסור, ולא תמירי כולי האי? אבל לענין הקמה, אדרבה, נדתי דאשכחן נדרים שחלו דחומיירי – מצי לקיימו, מאן לימאן לו הכי בגרמם שעדין
11 לא חלו, ולא אלימין. **את** שבא לבלל חקם. נדרים שחלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שלא חלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שחלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שחלו. **לא** לא לבלל חקם. נדרים שחלו.
12 השפר לה קום שנדרה. **דאיתפסי** אורסאן בהדין נדרא. ובא אתר אמר וכו' מיהו. וכן אמר "זניני מיהו". אי אמרתי חיילין ובטליין הריא פיסוחא. נדתי ובטליין ליה מיד. אפי הכי,
13 כיון דחילי – גמי משפטיס בהו. דכי אמר "זניני מיהו" אדרינתי נודרה דקאמרה קאמר. ואי לא חילי – ליבא חששא. ולכן לא הויא התפסה. ומקשה הבא ואפי' תמלא חיילין ובטליין, היכי
14 מצי מתפסי? מאי שנא מנמיא דבעיא לן ברש מביחילין (דף י"ח) היבא דנמיא שגמי שלמיס לאתר וריקת דמיס קמיה דחתיפסי הכי בשר אתר, ואמר "זו חודי" דאיבעיא לן אי בדמיעיקרא קמתפסי
15 ואסור. או בדחיתרא דהשתא קמתפסי ושרי, ומסקנא דביתרא קמתפסי? איבא למינה. דלא דמי, דשניא הניס דאמר "זה חודי" ומשה אמר דמינו שרואו הן עכשיו קאמר. אבל הבא, שזו
16 אומרת "הריני נודרה" והיא מתפסה בה ואמר "זניני" – משמע דאי בדמינרות דקאמרה קמתפסי. והכי מוכחא סוגיין דגזירות שנכתבו בסמוך בסיד. ומקשו תו הבא: נדתי דחיללא התפסה, מאי
17 הדין נימא דנתי דאיתפסי הכי, כי אבטיל נמי קאמו – אבטיל נמי האי. ודינא דמתפסי הכי הוא, כדנתן פ"ג מ"ש שאמר" (מ"ו כ): "הריני נודתי" ושמע עשה וכו' אמר "זניני" – כולן נודתיין.
18 הותר אתר מן – הותרו כולן. ולעיל גמי פ"ד נדרים (דף ס"ו וס"ז מ"ג) אמר דבשתלחאן לו ביה, הותר הראשון – הותרו כולן? ולאו קושי היא כלל, דלא אימרת הותר א' מן הותרו כולן
19 – אלא בהדיתר חבם. שעוקר הותר מעיקרו. הלכך, בן שחורא א' נתון – אליג מילתא שלא היה באן נדר מעולם. ובטלה ליה התפסה דבתרא. אבל בעל, שאינו עוקר למפרע אלא מבאן ולבא,
20 אע"פ שדותר הראשון – איקר באסוריהו קימי, שאן התפסה שלחם בטלה בכך. ונגמרא היא

אע"פ שדותר הראשון – איקר באסוריהו קימי, שאן התפסה שלחם בטלה בכך. ונגמרא היא

1 בהדיא ברש"פ מ"פ שאמר הריני נודר" (מ"ל) דגס תתם: איבעיא ליה כבעל מעיקר עקר או
2 דמינן גיז, למנאי נפקא מינה – לאשה שנדרה בנידו ושמינה ותרבתה ואמרה "ואני, ושמע
3 בעלה של ראשונה הופר לה. אי אמרת מעיקר עקר – הדיא נמי אשתראי, ואי אמרת מינן
4 גיזי – הדיא אשתראי, ותרבתה אסורה. ת"ל אמר להם ר' אליעזר ואי הופר נדרים שבאו

5 לכלל אסור וכו' שמי לא חיליין. נראה בעיני
6 דמינן משמע ליה דלא חיליין: נודר לישנא
7 דמתני לא דייק הכי, משום דבעלמא אי אמרת
8 לא חיליין – איתיה לקו, דאי הופרה מבעלת
9 נדרים חילין – כ"ש דמעבא שאל חילול.
10 אבל לא אמרת דחיליין ובטלין – מאי קוץ כיון
11 דחיליין הדי באו לכלל אסורו ומותר ליה: אם
12 איתא בראמרת, היה ליה לתנא למיתנא "שאין
13 באין, דהאי לישנא משמע דהפרה מעבכת דתו
14 שלא יבוא. והא לא קתני הכי, דשלא באר
15 קתני, דמשמע דרעוין לא באו אלא שסופן לבא
16 להכר, על כרחך תנא דרעוין סבר דחיליין ובטלין,
17 ואפילו הכי איבא קו, דאם הופרה מבעלת נדרים
18 שבאו לכלל אסור ולא היה הפרה עתה – כל
19 שכן שפיר נדרים שגולדו במומן עמקו, דהיינו
20 הפרת הבעל. תנא שמע מזה מבקש שאין כו'
21 נודר עצמו משירו. כדכתבי' לא יחל ודבר אבל
22 אחרים מחילין לו. מפר נודר עצמו עד שלא ידור,
23 כדאמרין בפ' ארבעה נדרים (ב"ב כג) הרוצה
24 שלא לתקומו נדריו ועומר נדר. ויאתר,
25 נדרים שאני עתיד לידור יהיו בטלין. מאי לאו
26 דאשתו חומיא דיליה. ודבהואו גונא נופיה
27 דמתור נודר עצמו, דהיינו שלא יחולו כלל. דאין ר' אליעזר קו לנדר אשתו: מה הוא דלא
28 חיליין, דהוה חיליין הוה עריך היתר חכם – אף אשתו נמי דלא חיליין כלל. תנא כדאיתא
29 והא כדאיתא. אע"ג דר"א יליף קו מנדרו עצמו נודר אשתו – לאו דמזמין להו למפר,
30 דירידיה לא חיליין כלל דאשתו חיליין, ואפילו הכי שפיר יליף קו. וקשה בעיני: וליגמר נמי
31 מקו דירידיה שלא יחולו נדריו עצמו כלל, בשם שאן חילין נודר עצמו ונראה ל: דלא מצו
32 למיזן הכי, משום דנדרו עצמו דהיינו טעמא, דהיבא דאתני מעיקרא לא חיליין כלל, משום
33 דכיון דשכח גונא בשעת נדרו – ה"ל נדר בטענה, ולא חילין כלל. משא"כ בנדר אשתו,
34 דליבא למיזר הכי. אלא מיהו, לעבן שיהו מפוריין נדר אשתו לאחר שחולו – שפיר איבא
35 למיזן קו. דכיון דבנדרו עצמו אשכחן דטעמא דקמי נדרו מבעל נדריו קודם שידור, ואפילו
36 הכי הוהא גונא נופיה לא מבעל להו לאחר שידור. דהא כל נדר שהוא נדר בפתח – נדר
37 טעות הוא, ומה ליה אי מצו מיזר דאילו ידע מאי דאתני מעיקרא לא היה נודר, ומה ליה אי
38 מצוין למיזר אילו היה ידע האי פתחא וידע השתא לא היה נודר, דא דא אתת היא. אלא
39 מאי אתי לך למיזר, דודי דבהאי גונא אינו מותר לעצמו לאחר הדר, כל שקדם הוהא
40 גונא נופיה למזר – הדי נודר מותר לעצמו. וב"ש בעל, דבדיון דהא דנימא דבהואו גונא
41 נופיה לאחר שנדרה אשתו, דהיינו משפך נדרה מהפרה ואיך ולא עקר ליה מעיקרא –
42 מפר נמי עד שלא תורה, שיהו חילין ובטלין, כן נראה לי. תנא שמע אמרו לו ר' אליעזר
43 מקה יחיה שמעלה את הטמאין ממומאין ואין מגזיל על הטהורים מליטמא. כך הגירסא
44 במקצת הספרים, ובפירוש הרב ר' ברוך ד"ל. והכי אמרו ליה לרבי אליעזר: היכי דנתן קל
45 וחסונה שיתור הוא ראויה להתבטל מה שלא חל

1 גגון דאתפסין אחרניא בהדין נדרא. אי אמרת חילין
2 הויה תפיסותא, אי אמרת לא חילין – לא איבא
3 ממששא. מאי? ת"ש אמר רבי אליעזר: אם הפר
4 נדרים שכתבו אסור – לא יפר נדרים שכתבו
5 באו ככ"ל אסור? שמע מיניה: לא חילין, מי קתני
6 שאינן באין? "שלא באו" קתני, עדיין לא באו.
7 ת"ש, אמר ר' הון ר"א: ומה במקום שאין מיפר נדרו
8 עצמו משפך – מיפר נדרו עצמו עד שלא ידור,
9 מקום משפך נדרו אשתו מןהדרת אינו דין שמיפר
10 נדרו אשתו עד שלא ידור? מאי קאו דאשתו דומיא
11 דיליה, מה [הוא] דלא חיליין, אף אשתו נמי – דלא
12 חיליין? לא, הא כדאיתא והא כדאיתא. ת"ש, אמרו
13 לר"א: ומה מקוה שמעלה את הטמאין ממומאין
14 אין מגזיל על הטהורים מליטמא, אדם שאין
15 מעלה את הטמאין ממומאין – אינו דין הוא שכל
16 יגזיל על הטהורין מליטמא? שמע מיניה: לא חיליין,
17 אמאי

1 דאי אתפסין אחרניא בהדין נדרא. כגון שנדרה בנידו, ואמרה "הריני נודר, ושמע איש
2 אחר ואמר 'ואני כמו כן'. ואי אמרת חיליין תפיסותא. וחיליין נמי אידך דאתפסין נמי
3 בהדיה נודר. ואי אמרת לא חיליין. כמי שלא נדרה נמי, ולא חיליין נמי אידך דאתפסין
4 ביה. [ש"ס]. מדקאמר "שלא באו לכלל אסור" – שמע מיניה לא חיליין כלל. מי קתני
5 שאין באין. דנמשע אפילו לכשואו נודרת.
6 שלא באו קתני. משמע דרעוין לא נדרה, אבל
7 לכשיבא כשתורו, אכתוב ויכתיב לך אי חיליין אי
8 לא. שאין מפר נודר עצמו משירו. שאין אדם
9 מפר נדרים לעצמו אלא אם כן נשאל לחכם,
10 דכתבי' יחל לא ידבר (בבב"ב ל) – הוא אינו
11 מותר וכו'. מפר נודר עצמו עד שלא ידור. כדתנין
12 בפרק ארבעה נדרים (לעיל כג.) הרוצה שלא
13 לתקומו נדריו – יעמוד בראש השנה ויאמר. כל
14 נדר וכו'. הא כדאיתא והא כדאיתא. נודר עצמו
15 לא חיליין כלל כי מבטל לתו מראש השנה, אבל
16 נודר אשתו כשואו מקדים ומפר אותן – חיליין
17 ובטלין לאחר. הוהא ועל דעת בעלה היא
18 נודרת ובברייתא מפרש: אמרו לו ר"א: אם
19 אמרו בנדרו עצמו – לכך הוה בטלין בשוק באין
20 לאחר מבאן – שכן כידו להקמי, אתמך בנדרו
21 אשתו שאינו יכול לקיים עד שלא תדור וכו'.
22 ת"ש אמרו לו ר"א מקוה יחיה ופת מקוה
23 שמעלה את הטמאין ממומאין, שיתוכלו בו
24 עלה מטמאיתו. אין מגזיל על הטהורים
25 מליטמא. שאינו יכול לטבול בו, על מנת שאם
26 יגע בטומאה לאחר כך, שיתועיל לו היא טבילה
27 שלא יטמא. אף בעל נמי, אע"פ שמעלה נדר אשתו שנדרה מאיסור להיתר, אינו יכול
28 להציל על דתדרים שעתידה לידור שיהא מקדים לזן הפרה. מדקאמרו ליה הכי "על
29 הטהורים שלא יטמא" – שמע מינה דלא חיליין. דכתיב שמעל לזן מניה דר"א דלא חיליין,
30 משום הכי קאמרי ליה בהאי לישנא "על הטהורים מליטמא". אדם שאין מעלה את הטמא
31 ממומאין אינו דין שלא יגזיל על הטהורים מליטמא. הכי פירושה: אדם שאין מעלה את
32 הטמאין ממומאין, שאם בלע טבעת טמאה חזקה דרך בית הרעיני – לא אמר היתדיה
33 ככלי גלגלין, ותעלה מטמאיתו. אינו דין שלא יגזיל על הטהורים מליטמא. שאם בלע
34 טבעת טהורה כדו להקיא דרך בית הרעיני, שלא התקבל טמאה לאחר כך, מנפי שהיא
35 בכללים שאין מיטמא? וכשם שאין מגזיל על הטהורים מליטמא כל עיקר – כך לא היא
36 מועיל לו לארום כשמשפך, לנדרו אשתו שעתידה לידור: ע"א נדר. ומה אתא שאין מעלין
37 את הטמאין ממומאין, שאם בלע טבעת טמאה וטבל לאחר כן – אינו מועיל לטבעת
38 טבילתו, דלטומאה בלועה לא מנפי טבילה, ואם הקיאה אחרי כן – טמאה. מציל על
39 הטהורים. שאם בלע טבעת טהורה ואח"כ נטמא – מציל על הטבעת, כיון דבלועה היא
40 – לא נטמאה. מקוה שמעלה את הטמאין ממומאין, שאם טבל בו שחורין, אינו דין
41 שיציל על הטהורין מליטמא, דאפילו נגעו הטמאה לא איטמא: ע"א. ומה מקוה שמעלה
42 וכו'. הכי פירושה שעל שם: ומה חכם שמעלה הקמה להבעל. שמע אמרו לו ר' אליעזר
43 מגזיל על אדם שאם ידור לא ידא נדר. אדם שאינו מעלה הטמאין בו כדפרשית בטבעת,
44 אף בעל נמי שאינו יכול להפר הקמתו אלא אי כ"ש ישאל לחכם – אין דין שאינו מפר בנדרו
45 אשתו קודם שנדרה. שאינו מועיל בלום מה שפרה קודם שיתורו שלא ידא נדרים
46 אמאי

קפז **נדרים. נערה המאורסה – פרק עשירי דף עו עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"** **ר"נ**

1 **אימא סיפא** אם מנבילין כלי טמא ליפתה ויבילו כלי טהור לכשיטמא. שיהיה ע"י
 2 טבילה זו. ודבריה גבי נדרים. אם מפר אדם בנדריו אשתו לאחד שחלו עליה. האמר
 3 שפר קודם שחלו לכשיחולו שיהיו מופרין? אלמא מיחל חיליו. והשתא קשיא רישא
 4 לסיפא. אמרי רבנן לא קים להו בנפמט דר"א וכו' והכי קאמרי ליה תתיו כלי תיובתך.
 5 מסיפא דברייתא דמבילי טמא יש תשובה
 6 להשיב. דהייקן מניה דחיליו ולא טבילי. ואי
 7 לא סבירא לך דחיליו. אלא מעיקרא נמי ליה
 8 בזה משאש – הוי רישא דמקא תיובתך.
 9 דהייקן מניה דחיליו. כיון שורען בקרקע
 10 מהורים. שעלו מטומאתן. והורעים טהורים.
 11 הורעים ועוברים. במחבר. לא כ"ש. שלא יקבלו
 12 טומאה. שכל המחבר לקרקע הרי הוא בקרקע
 13 אף גבריל – מופרים ועומדים לא כ"ש דלא
 14 חיליו? והבנן לא ררשי ק"ו. בתמיה. כי האי
 15 גונא. דרדשי ר"א בנדרים? יכול יטובא אדם את
 16 בתו כשהיא נערה. אף כן נערת לבגרות אלא
 17 ששה חדשים. מבורה כבר יוצאה. עכשיו. כי האי
 18 שהגיע ימי נעוטה. כדאמרי (קדושין ד"ג.) יוצאה
 19 חנם – אלו ימי נעוטה. אינו רין שלא יטמא.
 20 לאחר כשהיא נערה. משום האי טעמא. שאם
 21 מוכרה כבר יוצאה עכשיו? אף כאן נמי. היא יכול לחפר לה קודם שנדרה. והאיל רפה
 22 כחו שאפי' לאחר שנדרה והגיע לכלל איסור יכול לחפר לה ביום שנטע.

1 איסורו עדיין ממה שכבר חל. מקוה יוכיח. שמטמא את הטמאים אחר שירדה להם טומאה.
 2 ואינו מציל על הטהורים. שאם טבל בעודו טהור לא מטיא ליה טבילה שלא יבא ליה
 3 טומאה אם יגע אחר כן בשוך. דארורה. דרשינא בספרי מ"התנועע בבלתם שימא' הלל
 4 אומר: אפילו הם בתוך המים. **ש"מ** לא חיליק. דהא אמרו להו: מקוה יוכיח שאינו מציל.
 5 אלמא לפום ק"ו דריא ויהי ראיין למקח שיציל
 6 ולא יבא וכולל בטלמא. כי היכי דבעל מעבב
 7 נדרי אשתו שלא חילול. ומקצת נסחי גרסי הבה
 8 ומה מקוה שמעלה את הטמאן מטומאתן – אינו
 9 מציל על הטהורים מליטמא. אדם שאין מעלה
 10 את הטמאים מטומאתן – אינו רין שלא יציל על
 11 הטהורים מליטמא? והכי פירושו: ומה מקוה?
 12 אע"פ שמעלה את הטמאים מטומאתן – אינו מציל
 13 על הטהורים מליטמא. כדדרשין מ"התנועע
 14 בבלתם שימא'. הלל אומר: אפי' הכי בתוך המים.
 15 אדם שאין מעלה את הטמאים מטומאתן. שאם
 16 בלע אדם טהור טבעת טמאה הקיאה – מדין
 17 טומאתה עליה. אינו רין שלא יציל על הטהורים
 18 מליטמא. שאם בלע טבעת טהורה ונכנס לאהל
 19 דמות. שלא יציל את הטבעת מלקבל טומאה?
 20 ואפי' הכי. מציל וטורח בלועה לא מטמאה.
 21 כדאימא בפרק "במהה המקשה" (חולין ס"ח). אלמא. ליכא למיידן ק"ו כי האי גונא ממה שחל
 22 כבר לבטל שלא חל עדיין. דהאי כריניה דהאי כריניה. ולא בקולא וחומרא תלי. דבא נמי.
 23 ע"ג שבעל מפר נדרים שבאו לכלל איסור – לא ידיעין ק"ו שפיר אתון שלא באו לכלל
 24 איסור. ואיכא תו הבא גורסא אחרינא. דגרסי הבי: ומה אדם שאין מעלה את הטמאים
 25 מטומאתן מציל על הטהורים מליטמא. מקוה שמעלה את הטמאים מטומאתן אינו רין שיציל על הטהורים מליטמא? ופשוטה היא עם מה שכתבתי. דה"ק ליה: אי ק"ו יודך איתיה – גרוך נמי
 26 קל וחומר במקוה שיציל על הטהורים מליטמא. ואפי' הכי את גופך מודית דלא ידיעין ליה. דודאי מקוה אינו מציל אע"פ שמעלה. בעל נמי לא מעבב חלות נדריה אע"פ שמפר אתון. וריאה
 27 ל"ך גרסא. דנהי דהוה סני להו לרבנן למיידן כי האי גונא מקוה שמעלה את הטמאן מטומאתן אינו רין שיציל על הטהורים מליטמא. דק"ו דראין ר"א במוט"ג בבי האי גונא בלחוד
 28 איתיה. ובבי האי בלחוד שפיר מוכחו רבנן ל"א. ומדואא ליתיה – ידידה נמי ליתיה. אפי' הכי. אלומי הוא דמאלמי לפרביהו ומרכיבי ליה לחאי ק"ו אתרי רכשו מוחמרא וקולא. דמאי דחיל
 29 ומאי דלא חיל. דמאי דק"ו דראין ר"א. ומחמרא וקולא דאדם ומקוה. ומוכח ליה דאע"ג דהאי ק"ו עדיף טפי מדידה – אפי' לא ידיעין ליה. דאלמא ליכא למיידן קולא וחומרא מנאי
 30 דחיל אמאי דלא חיל. דהאי כריניה דהאי כריניה. וכל שכן וליכא למיידן ק"ו חומרו ד"ר אליעזר דקליש טפי. אי נמי. האי ק"ו חומרו אתי למיידן ק"ו ד"ר ד"ר א"ר ברייתא. דמה בבקום שאין מפר
 31 נדרי עצמו משיוה. והוי האי ק"ו דמאי דהוה ממש. **אימא** סיפא אם מנבילין כלי לטורח ויבילו כלי וכו'. רבנן נמי הוא דרפכי ל"א ר"א פירבא אחרינא. דלפום ק"ו חומרו ידידה הוה מציען
 32 למיידן בכיון שמטבילין כלי טמא לטורח – כ"ש שמטבילין אותו שלאחר שיטמא יעלה מטומאתו. ואת גופך מודית דלא ידיעין כי האי גונא. אלמא ק"ו דידך ליתיה. **שמע** מניה חיליק.
 33 מדאמרו ליה "לכשיטמא לטורח". דאי לא – הוה להו למימנה ויבילו כלי שיציל עליו מליטמא. כדאמרינן לעיל. **אמרי**. בני הישיבה. דמאי ליכא למשמע מניה. **ת"ש** אמר לון ר"א
 34 ומה זרעים טמאים כיון שורען בקרקע טהורין. נפקא לן מתיבתא "על כל זרע וזרע אשר ירע טהור הוה". ו**זרעין** ועמדון. תגעה בהם טומאה אחר חכם – לא כ"ש שיהיו טהורין? ואתון
 35 מודיתו כי בהאי ק"ו דחיליא. נוד דאית לכו בורעים טמאים שנטהרו מטומאתן בוריעה. וזרעין ועמדון מנא לכו? אלא דהאי ק"ו כי ה"ג מיניה וביה ידיעית. ואמאי לא מודיתו ל"ך בכל וחומר
 36 דמתני? **ש"מ** לא חיליק. דודאי בורעים טמאים הכי ידיעין – שלא תחול בהם טומאה. דאי חיליא – בנאי פקעה? ורי"א זרעים הוא דרומה לנדרים. אלמא ס"ל ר"א בנדרים דלא חיל.
 37 **ורבנן** לא דרשי ק"ו. אמאי פלגי עליה ד"א. וכי לא מודו איתנה נמי דדרשין ק"ו ממה שחל על מה שלא חל? והתניא. דדיעין ק"ו כי האי גונא? ונראה בעיני דמש"ה פריש ח"ס מוך
 38 ברייתא טפי מק"ו דזרעים דאמר להו ר"א – משום דלא קים להו לח"ס דעתיהו רבנן בורעין ועמדון. ומשום הכי פריך מוך ברייתא. דליכא מנא דפלגי עליה. אי נמי. אפשי כדסבירא להו
 39 לרבנן ולזרעין ועמדון לא צריך לק חומר. מדא"ל דעל כל זרע וזרע" גופיה נפקי. כך נראה בעיני. **מבורה** כבר יוצאה. כשיטמא. **אינו** רין שלא
 40 תמכר. אחר שהיא סימנן. והבא נמי אית לך למודש לק וחומר: אם מפר נדרים שחלו – אינו רין שפר נדרים שלא חלו?

1 ומהדרנינו: אין, בעלמא דרשנין ק"ו אלא דשאני הבא דאתא קרא ואפקיה ומקשו הבא: 2 איב, דאי לאו קרא מודו רבנן לר"א בק"ו וידיה, מנאי מחדרי ליה מקות יוכיח: דהא אינתו 3 גופייהו מודו ליה, אלא דקרא קרדשיי ואיבא למנמה, דרבי אמרי ליה, לא תדחוק נפשך 4 למודי דרשא דילן משום קל וחומר דידך, דמקוה יוכיח, דאיבא למידן קל וחומר ואתא קרא 5 ואפקיה, דמקוה שאניו מגיל – מדרשא נפקא לך, 6 מדכתוב 'ונוע בנבלתם יטמא', הלא אמרו: אפילו 7 הן בתוך המים, ואדם שנימול על סודרה בלועה – 8 מקרא מני נפיק, אלאמא אתי קרא לאפקי ק"ו, ובי 9 האי גונא חביר' נדרים נמי לא תפלוג אדרשא 10 דילן לקומי ק"ו (דילן ודילן), דבי הכי דהתם את 11 גופך מודית דאתא קרא ואפקיה – הבא נמי אתא 12 קרא ואפקיה, ונדי דעד השתא הוה סברין למימר 13 דרבנן פרבי ליה דליבא למידן בני האי גונא 14 קולא דחומרא כלל, במנסקא דסוגין מסקי דרבי 15 קאמרו ליה מקוה יוכיח דאתי קרא ומפקי ק"ו כי 16 האי גונא, **מתני'** הפרת נדרים כל היום, יום 17 השמיעה, **הלכה** ודלחמור, לאו דוקא דחלק 18 ולדחמור, דהא לא שייבא קולא דחומרא הבא 19 אלא ה"ק: פעמים שזמנו מרובה פעמים שזמנו 20 מועט, לאפקי מעת לעת, דלעולם זמנו שוה, 21 **נדרה** בלילי שבת, היה בחול, והיא נדקט שבת 22 – מילתא אנב אורחיה קמיל: דמפרין נדרים 23 בשבת ואנפי שאינן לעורך השבת, ובדייקין 24 בגמרא, **נדרה** בלילי שבת, בכניסתו – מפר 25 בלילי שבת וביום השבת עד שתחשך, והיינו 26 לחלק, **נדרה** עם חשכה, שנדרה בשבת סמוך 27 לחשכה – מפר עד שלא תחשך, והיינו לדחמור, 28 ובדין הוא דליתני 'אינו מפר אלא (לכשתחשך)' 29 כיון דלחמור קמני, אלא להבי גונא האי לישנא 30 – משום שרין ביה טפי מנאי דמסיים מלחיה, 31 שאם קודם חשכה לא הפר – אינו יכול להפר.

1 **אין, בְּעֵלְמָא דְרִשְׁי ק"ו וְשֹׁאֲנֵי הַבָּא דְאָמַר קְרָא 'אִישָׁה** 2 **וְקוֹמְנָו וְאִישָׁה וְפִרְנָו' – אַתְּ שֶׁבֵּא דְכִרְרָה הָקָם כָּא דְכִרְרָה** 3 **הַפֵּר, אַתְּ שְׂלֵא פֵּא דְכִרְרָה הָקָם – לֵא בֵּא דְכִרְרָה הַפֵּר.** 4 **מֵתְנִי' הִפְרַת נְדָרִים פֶּלֶ הַיּוֹם, יֵשׁ בְּבִרְבֵּי דְהִקְלָה** 5 **וְלַחְמִיור, בִּיבְרָה? נִדְרָה בְּלִילֵי שַׁבַּת – יַפֵּר בְּלִילֵי שַׁבַּת** 6 **וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת עַד שֶׁתְּחַשְׁךְ, נִדְרָה עִם הַשֶּׁכֶה – מִפֵּר** 7 **עַד שְׂלֵא תְחַשְׁךְ, שֹׁאֵם הַשֶּׁכֶה וְלֵא הַפֵּר – אִינוּ יִכְוֵר** 8 **דְּהַפֵּר, גַּמ' תְּנַיִן: הִפְרַת נְדָרִים פֶּלֶ הַיּוֹם, רַבִּי יוֹסִי** 9 **בְּר' וְהוֹדָה וּר"א בְּר' שֶׁמְעוֹן אָמַר: מֵעַתָּה לְעַתָּה, מֵאֵי** 10 **מֵאֵי מְעַמְיָהוּ – דְּכָתִיב "מַיּוֹם אֶל יוֹם", וְלֵת"ק הָא** 11 **כְּתִיב "מַיּוֹם אֶל יוֹם!" אִיגְמִירְךָ, דְּאֵי "בְּיוֹם שֶׁמְעוֹ"** 12 **הוּוֹת אָמְיָנָא בִּימְיָא – אֵין, בְּלִילֵי אֵי – לֵא, כְּתִיב "מַיּוֹם** 13 **אֶל יוֹם", וְלִמ"ד "מַיּוֹם אֶל יוֹם" הָא כְּתִיב "בְּיוֹם** 14 **שֶׁמְעוֹ!" אִיגְמִירְךָ, דְּאֵי כְּתִיב "מַיּוֹם אֶל יוֹם" הוּוֹת** 15 **אָמְיָנָא מִתְּד בְּשֶׁבֵּא לְתַד בְּשֶׁבֵּא לְיַפֵּר לָהּ, כְּתִיב "בְּיוֹם** 16 **שֶׁמְעוֹ", א"ר שֶׁמְעוֹן בֵּן פִּי אַרְיִב"ל: אֵין הִלְכָה פְּאוּתוֹ** 17 **הַזּוּג, לָו סָבַר לְמַעַבְדַּר פְּהֵי תְנַאי, א"ל רב: הֲכִי אָמַר** 18 **כְּתִיב: אֵין הִלְכָה פְּאוּתוֹ הַזּוּג, הֵיאֵא בַר רַב שְׁדִי גִירָא וְיַרְדֵּי, רַבָּה ב"ר הוֹנָא יְתִיב וְקָאִים.** 19

1 **אין בעלמא דרשי קל וחומר, כי האי גונא, כראשכון לגבי נערה חרעם טמאים, ושאיני** 2 **הבא, להכי לא דרשי בגרמים קל וחומר – דאמר קרא וכו', הלכך לא מצי מפר אלא** 3 **לאחר שנדרה, שבא לכלל הקם. מתני' נדרה בלילי שבת, יכול להפר לא כל אותו ליל** 4 **שבת ויום שבת, והוא הדין נמי כי נדרה ביום שיפר כל אותו היום בא' בשבת, אלא הלא** 5 **נדקט לילי שבת – משום דאשמועי' במה** 6 **שאמרו הפרת נדרים כל היום בלילי שבת ויומו,** 7 **שהלילה הולך אחר היום, כדכתיב 'ויחי ערב** 8 **ויחי בקר יום אחד', אבל לא ליום ולילה, שאם** 9 **נדרה ביום ולא הפר לה – שוב אינו יכול להפר** 10 **לה משתחשך, שאין הפרת נדרים אלא אותו יום** 11 **שנדרה, ומשחשבה כבר נכנס יום אחר, גמ' דיום** 12 **יום המודת באותה שעה, ביממא אין, דיום** 13 **שמעתי משמעו ימנא ולא לילה, להכי כתיב** 14 **'מיום אל יום', דמשמע יום שלם, הא כתיב** 15 **ביום שמעתי, דמשמע אותו היום בלבד, ולא** 16 **למחר, דאי מיום אל יום הוה משמע מחד בשבא** 17 **לחד בשבא, דהכי משמעו מיום אל יום שבמחנה,** 18 **דהיינו שבעה שלם, להכי כתיב 'ביום שמעתי' –** 19 **ביום אחד שלם, מעל"ע, אין הלכא פאוותו הוונ** 20 **רבי יוסי ור"א דאמרי מעת לעת, חייא בר רב** 21 **הוה שדי גירא ובריק, שלא היה מעיין כל כך** 22 **בגדר, אלא כמו שהיה עוסק במלאכתו שהיה** 23 **יורה החץ, מתוך כך בדיק ליה לגדר, יתיב** 24 **וקאים, שלא היה יושב במקום אחד, אלא עומד** 25 **ויושב ובריק ליה.** 26

תנן

1 **הוא הדין נמי כי נדרה ביום שיפר כל אותו היום בא' בשבת, אלא הלא** 2 **נדקט לילי שבת – משום דאשמועי' במה** 3 **שאמרו הפרת נדרים כל היום בלילי שבת ויומו,** 4 **שהלילה הולך אחר היום, כדכתיב 'ויחי ערב** 5 **ויחי בקר יום אחד', אבל לא ליום ולילה, שאם** 6 **נדרה ביום ולא הפר לה – שוב אינו יכול להפר** 7 **לה משתחשך, שאין הפרת נדרים אלא אותו יום** 8 **שנדרה, ומשחשבה כבר נכנס יום אחר, גמ' דיום** 9 **יום המודת באותה שעה, ביממא אין, דיום** 10 **שמעתי משמעו ימנא ולא לילה, להכי כתיב** 11 **'מיום אל יום', דמשמע יום שלם, הא כתיב** 12 **ביום שמעתי, דמשמע אותו היום בלבד, ולא** 13 **למחר, דאי מיום אל יום הוה משמע מחד בשבא** 14 **לחד בשבא, דהכי משמעו מיום אל יום שבמחנה,** 15 **דהיינו שבעה שלם, להכי כתיב 'ביום שמעתי' –** 16 **ביום אחד שלם, מעל"ע, אין הלכא פאוותו הוונ** 17 **רבי יוסי ור"א דאמרי מעת לעת, חייא בר רב** 18 **הוה שדי גירא ובריק, שלא היה מעיין כל כך** 19 **בגדר, אלא כמו שהיה עוסק במלאכתו שהיה** 20 **יורה החץ, מתוך כך בדיק ליה לגדר, יתיב** 21 **וקאים, שלא היה יושב במקום אחד, אלא עומד** 22 **ויושב ובריק ליה.** 23

תנן

1 דאשמועינן בהאי לישנא דמפרין נדרים בשבת אפילו שלא לעורך השבת, לפי שזמנה עובר, שאם קודם חשכה לא הפר – שוב אינו יכול להפר. **גמ'** אמר קרא ביום שמעתי, דמשמע יום 2 השמיעה בלבד. **דכתיב** מיום אל יום, דמשמע מעת לעת, שיעור שיש בין תחילת יום אחד לתחילת יום אחר, דהיינו עשרים וארבעה שעות. **הוה** אמנא ביממא אין בלילה לא, דילמא 3 יום הכי משמעו, **כתיב** מיום אל יום, דמשמע מסוף יום שלפני שמיעה עד סוף יום של שמיעה, דהיינו נדרה בתחילת הלילה – שמפר הלילה היום עד סוף. **חז** חז בשבא לחד בשבא, 4 דרבי משמע קרא: מיום שמיעה עד יום כיוצא בו. **כתיב** ביום שמעתי, דאינו מפר אלא יום שמעתי, ובין שכן על כדחייך כי כתיב 'מיום אל יום' אינו אלא ליתן שיעור ארבעה ועשרים 5 שעות. **הביבי**, ר' חייא, שהיה דודו של רב, וקילי הכי דהפרת נדרים כל היום ותו לא, וכסתם מתני'. **חייא** בר רב שדי גירא ובריק, אנב גירא דרב מיתיה, הבא הא דחייא בר רב שדי 6 גירא ובריק, בעוד שהיה מתעסק לירות חצים היה בודק אם הבא לפניו לדחור נדר, שואלו אם מתחשב ומתירו, דקסבר פותחין בחריטה, ומשום הכי לא היה צריך עיון למצוא פתח. **ותיב** 7 וקאים, שלא היה מדרק דבר, אלא עומד ויושב כמו שהיה מודמן לו.

תנן

נדרים. נערה המאורסה – פרק עשירי דף עז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" קפא רש"י

1 הגן חכם. במסכת שבת, בפרק בתרא. מפירין נדרים בשבת. בעל לאשתו ואב לבתו.
 2 ונשאלין; לחכם. שהן לצורך השבת. כגון שנדרה מאבילה או מתבשטין. נדרה עם חשיבת.
 3 משמע אפי' נדרים שלא לצורך השבת. דמסתברא מילתא. הואיל ונדרה בשבת עם
 4 חשיבה – דלאו לצורך השבת נדרה. דאי משום ענג אבילה ושתיה – כבר אבילה מבעד
 5 יום. ואי משום תבשטי שבת נדרה – ההיא

6 שעתא לאו זמן תבשטי הוא. וזו השתשביה
 7 רגיליה להשטי תבשטי שבת. אלא דאי
 8 בנדרה שלא לצורך שבת כמירי, וקתני: מפר
 9 לה עד שתתחשך. ואי אמרת שלא לצורך השבת
 10 אין מפירין בשבת – מאי איריא דקתני
 11 דמשהחשך אין יכול להפר; אפי' כי נדרה בתוך
 12 השבת נמי אין יכול להפר. שזה אינו לצורך
 13 השבת. אלא דמדקתני דמפר לה עד שתתחשך –
 14 שמע מנה דמפירין אפי' שלא לצורך השבת.
 15 וקשיא לרב דמי דאמר: אין מפירין אלא לצורך
 16 השבת למד' כל היום אין שפי' לא הלכך אפי'
 17 שלא לצורך השבת מפר, שאם אינו מפר עכשיו
 18 בשבת – שוב אין יכול להפר. לפי' מעת לעת
 19 קסבר שלא לצורך השבת אין מפירין. כשנדרה
 20 בשבת. מפני שיוכל להפר אחר השבת. בשלא
 21 היה להן פנאי. לישאל עליון מבעד יום, הוא
 22 דקאמר, ונשאלין עליון בשבת. או ולימא
 23 אפשי' לישאל עליון מבעד יום. נמי נשאלין
 24 עליון בשבת. דאיוודיקו ליה רבנן. שנטפלו
 25 חכמים כולן להתיי' לו בשבת. ואפילו בנדרים
 26 שהיה לו אפשר לישאל עליון מבעד יום.
 27 ביחוד מומחה. לרבים. הוא נשאלין לו. אבל בג'
 28 לא בין הדייטות בין מומחין. דכל בי תלתא
 29 מיתחוי כי דינא. וקיימא לן דאין תני בשבת
 30 אפי' מעיניה. דקאמר עליון דרבה בר רב הונא
 31 היה יתיב וקאמי. ואפילו בקרבון אפילו בלילה
 32 – לא מתחוי כי דינא. וזאמ' טתי' היא. דקתני
 33 בהריא: מפירין בלילי שבת, ומאי קמיל רבי
 34 אבא: אלא אימא נשאלין. נדרים לחכם בלילה.
 35 אמר רב הכי. ונשאלים נדרים בלילה. אמר ליה
 36 אישתיק. רב בשעה ששמע הדבר שתק. אמר
 37 ליה אישתיק קאמרת. כלומר, מה קאמרתהוה
 38 אינש דאמרנה קמיה דרב נשאלין נדרים שבת
 39 ושבעו רב ושתק, ומדאישתיק רב קאמרתהוה
 40 סבירא ליה. או דלמא רבי קאמרתהוה שתיב בהדיא שעתא דאיתמירי שמעתא.
 41 ואת נפקת לברא מקמי דליפסקו למשתי. ולא דעת נמי מהדר.

1 **תנן** היום. בפרק ש"ה מה שחייך (ספא קמ).
 2 **מפירין** נדרים לחכם. **מפירין** נדרים בשבת לצורך השבת. הא דקתני לצורך השבת – אבולה
 3 מתניתין קאי. דאפי' הפרה דוקא לצורך השבת. או דלמא אפי' שלא לצורך השבת, דלא קאי
 4 אלא אשאלה, משום דכין דרביך וחכם או שלשה הדייטות – מיתוי כרינא. איג' שאין שכיח
 5 עוברת לשאלה. **אפי'** בתוך היום נמי לא יפר
 6 דשלא לצורך הוא. דכין דעם דמשהו נדרה מאי
 7 צורך שבת שי בהפרתהוה אלא דאי אפי' שלא
 8 לצורך מפר, לפי שהזמן עובר ומקתני: שאם
 9 חשבה ולא הוה – שוב אינו יכול להפר,
 10 ומסתמקין בפלוגתא דרבי תנאי תליא. **תנאי**
 11 היא. ולא קשי' מתניתין וברייתא דתני רב וזי
 12 אהרדי, דפלוגתא דתנאי היא למד' כל היום כולו
 13 – שפי' לא מפר אפי' שלא לצורך השבת, דכין
 14 שהזמן עובר – הקילו להפר שלא לצורך. משא"כ
 15 בשאלה, דאפשר בחול. למד' מעת לעת. לצורך
 16 השבת – אף, שלא לצורך השבת – לא. כיון
 17 דאפשר בחול. הלכך לענין הלכה, לדין דקיייל
 18 דהפרת נדרים כל היום, ותו לא – מפירין נדרים
 19 בשבת אפי' שלא לצורך השבת. **אתבני'** לחון
 20 בשלא היה אפשר לחן מבעד יום. כגון שנדרה
 21 ערב שבת עם חשבה. איג' דלא אוקיף לה חכם
 22 מבעד יום. ואיסקנא דאפי' בנדרים שהיה לחן
 23 אפשר מבעד יום – נשאלין לצורך השבת.

1 **תנן** היום: **מפירין** נדרים בשבת, ונשאלין הנדרים שהן
 2 לצורך השבת. איבעיא להו: מפירין נדרים בשבת
 3 לצורך השבת, או דלמא אפי' שלא לצורך? ת"ש
 4 דתני רב וזיב' דבי רב פפי': אין מפירין נדרים אלא
 5 לצורך השבת. אמר רב אשי: האי לא תנן הכי: נדרה
 6 עם חשיבה – מפר לה עד שלא תחשך. ואי אמרת
 7 לצורך השבת אין, שלא לצורך השבת לא – מאי
 8 אריא חשבה? אפי' בתוך היום אינו יכול להפר. רבי
 9 דשלא לצורך? תנאי היא: הפרת נדרים כל היום, רבי
 10 יוס' ברבי יהודה ור"א בר' שמעון אמרו: מעת לעת.
 11 למד' כל היום אין, טפי לא – אפילו לצורך
 12 השבת מפר. למאן דאמר מעת לעת, לצורך השבת
 13 אין, שלא לצורך השבת – לא. ונשאלין הנדרים
 14 שהן לצורך השבת. איבעיא להו: בשלא היה להם
 15 פנאי, או דלמא בשעה להם פנאי? ת"ש: דאיוודיקו
 16 ליה רבנן כרביה דרב וזמרא כרביה דרב ועורא אפילו
 17 בנדרים שהיה להם פנאי מבעד יום. קבר רב יוסף
 18 למימר: נשאלין נדר' בשבת, ביחוד מומחה – אין,
 19 בשלשה הדייטות – לא, משום דמתחוי כרינא. איג'
 20 אפי': כיון דסבירא לן אפי' מעונפה, אפי' בקרובים,
 21 ואפי' בלילה רב מתחוי כרינא. אמר ר' אבא אמר
 22 רב הונא אמר רב: הלכה, מפירין נדרים בלילה. והא
 23 מתניתין היא: נדרה בלילי שבת! אלא אימא: הלכה,
 24 נשאלין בלילה. איג' ר' אבא קרב הונא: אמר רב הכי?
 25 איג' אישתיק. אמר ליה: אישתיק קא אמרת, או שתי
 26 קאמרת? אמר רב איקא פרי אבין: איוודיק ליה רב קרבה
 27 בקיטנא

1 קאמרת. או אישתיק קאמרת. שאתה חמה וזכי אמר רב הכי, ותבנות לשוק אוי, ולפי
 2 פירוש זה לא נרס "ת"ש", אלא את דרב איקא מימרא באפי' נפשה היא. ואית דרסי: אמר
 3 רב הכי? אמר ליה: אישתיק. איל: אישתיק קאמרת או אישתיק קאמרת? אמר ליה, ת"ש:
 4 דאמר רב איקא וכו'. והי: אמר רב הכי. רבי אבא שאל לרב הונא אם שמעה מרב בפירוש,
 5 דהשיב לו רב הונא דאדחו אמר קמיה דרב ורב שתק. ושאל לו ר' אבא לרב הונא: הא דשתק לך רב משום הדרה לרביך, כארם האומר לחבירו "אמר לך דשתק לך רב משום שרצה לשתקך ולא שח להשיבך? ומיחיי' ת"ש" רב גופיה עבד שגבא לחתור נדרים בלילה

נדרים. נערה המאורסה - פרק עשירי דף עז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ) רש"י

1 בקימונא רבי דבי בחור לש דמי המורש. היג: ר"ג סבר אין פותחין בחרטה. אלא
2 צריך למצוא פתח מתוך הנדר. ולפי שצריך לעינוי בפתחה ירד מן המורש ושב. ור"ב תנמן
3 סבר פותחין בחרטה. הלכך אפילו מעמוד. ולא פירש כן רש"י ול ברק "הדר" (מזוין סה).
4 וכתב הרשב"א לן ולדין דקימונא לן פותחין בחרטה. כיון דמעיקרא דמילתא פותחין

5 בחרטה ולא בעינוי וישב. אפילו לא נחתו ואני
6 צריכין לחור אחר פתוח לדתרוי - לא בעיא
7 וישב. דכיון דעיקר דינא מעמוד - סוף דינא
8 מעמוד. ולפי שלא ידיתו טעמו איני אומר כן.
9 ח"ו לא הוה צורבא מרבנן דקאמר. ודבמערבא
10 אמרי שהנודר חוטא הוא. תניא האומר
11 לאשתי. אחר שנדרה 'כל נדרים שתודיר אי
12 אפשי שתודיר' - אין רצוני שתהא נודרת מבאן
13 ואילך. אף על גב דמשמע נמולתיה נודרה ונדרה
14 עד השתא נחת ליה. ומקיים להו לנדריה שנדרה
15 עד עכשיו. אפילו הכי לא אמר כלום. שאין זו
16 הקמה. ואילו רצה אדוכ להפרי ביום שנדרה -
17 רשאי. אבל אם אמר לה 'יפה עשית (אין בנותחין)
18 כשנדרת נדרים הללו'. אי נמי דאמר לה 'אין
19 בנותחין'. אי נמי דאמר לה 'אם לא נדרת אני
20 מודירך' - דברין קיימין. וכל הני לישני הקמה
21 משמע. ולפי פי' זה מלה ברייתא בהקמה. אלא
22 דלישנא לרשאי לא מרתי בה. והני לישני רשאי
23 מוצי' בה. ולפיא פירושא לא טרסין בך ברייתא
24 "אין זה נדר" לא אמר כלום. דלישנא ד"אין זה
25 נדר" לא משמע אלא נדרים שנדרה כבר. ומאן
26 דגריס ליה מפרש לברייתא הכי: האומר לאשתו
27 נדרים שעברו אי אפשי שתודיר כלומר אי אפשי
28 כהן אי נמי דאמר לה אין זה נדר לא אמר כלום
29 דבהפריה לשון מפורש בעיא וכי קתני כל נדרים
30 שתודיר עתיד מביקום עבר הוא. רשנדרתי קאמר.
31 ואשכחן עובא דברותיה. אי נמי. "שתודירי ודאף
32 ואלבאי ד"א דאמר. בעל מפר נדרים שלא חלו.
33 וסיפא קתני דנהי דבהפריה בעיא לשון מפורש.

1 בקימונא דבי רב עומד, יחודי, ובפליה. אמר רבה אמר
2 רב תנמן: הִפְּכָה, נִשְׁאַףִּין נְדָרִים עוֹמְדִי יְחִידִי, וּבִפְלִיָּה,
3 וּבְשִׁבְתָּהּ, וּבְקָרְבִיבֵי, וְאָפִי' הִיָּה לָהּן פְּנָאי מְבַעֵדִי יוֹם.
4 עוֹמְדִי? וְהִתְנַאי: יָרַד ר"ג מִן הַתְּחִמָּו וְנִתְעַמְּפוּ וְשִׁבְּ וְהִתְמִיר
5 לֹא נִדְרוּ! רַבֵּן זְמִירָא סָבַר פּוֹתְחִין בְּהַרְטָה; מֵיַעֲקֹר נִרְו'
6 בְּעִינוּי, וְבָעֵי עֵינָי, אֲהִיבִי יָשֵׁב. וְרַב נַחֲמָן סָבַר: אִין פּוֹתְחִין
7 בְּהַרְטָה, וְאִפְּסִי מְעוּמָד. א"ר רבא קָרַב נַחֲמָן: חָזִי מָר
8 הָאִי מְרַבֵּן דְּהָתָא מְמַעְרְבָא, וְאָמַר: אִיִּדְקִיקוּ לִיָּה רַבֵּן
9 קְרָרְיָה דְרַב הוֹנָא בַר אֲבִין אֶשְׁרֵי לִיָּה נְדָרִיה, וְאָמְרוּ
10 לִיָּה: וְיָרְ בָּעֵי רַחֲמֵי עַל נַפְשֵׁךָ דְּחִטָּאת. דְּתַנִּי בַר
11 דִּמְי אֲחֵיהָ דְרַב סְפָרְא: כֹּל הַנְּדָרִי, אַע"פ שֶׁהוּא
12 מְקַיְמֵי - נִקְרָא חוֹטָא. אָמַר רַב יְבִיד: מֵאִי קָרָא -
13 'וְכִי תִחַדֵּךְ לְנִדְרֵי לֹא יִהְיֶה בְךָ חוֹטָא'. הָא לֹא תִחַדֵּךְ
14 - אִיכָא חוֹטָא. תְּנִינָא: הָאֹמֵר 'אֲשֶׁתּוּ' כֹּל נְדָרִים שְׁתֹּדוּרִי' אִין יָהּ
15 נִדְר' - לֹא אָמַר כְּלוֹם. 'יָפָה עֲשִׂית' ו'אִין כְּמוֹתָךְ' ו'אִם לֹא נִדְרְתָּ מִדְּרִיךְ אֲנִי' -
16 דְּבָרֵי קִיּוּמִין. לֹא יֵאמַר אָדָם 'אֲשֶׁתּוּ בְּשִׁבְתָּ' מוֹפְרֵי 'לִיבִי' 'בְּמִילָה לִיבִי' בְּדִרְךָ שְׂאוּמֵי קָה
17 בְּחוּץ, אֲלָא אֹמֵר קָה 'מִלֵּי וְאִכְרִי' 'מִלֵּי וְשִׁתִּי' וְהַפְּרֵד בְּמַלְאִי. א"ר יוֹהָנָן: וְצִדְרִי
18 שְׂבִיבֵל בְּלָבוֹ. תְּנִינָא, כִּש"א בְּשִׁבְתָּ - מְבַטֵּל בְּלָבוֹ, בְּחוּץ - מוֹצִיא בְּשִׁפְתָּיו. וּבַה"א: אָחַד
19 יָהּ וְאָחַד יָהּ מְבַטֵּל בְּלָבוֹ, וְאִין צִדְרִי לְהוֹצִיא בְּשִׁפְתָּיו. א"ר יוֹהָנָן: חֲכָם שְׂאֹמֵר בְּלִשׁוֹן
20 בְּעַלְּ, וּבְעַלְּ שְׂאֹמֵר בְּלִשׁוֹן חֲכָם - לֹא אָמַר כְּלוֹם. דְּתַנִּי: 'הִי הַדְרָבֵר' - הַחֲכָם מְתוּרִי וְאִין
21 בְּעַלְּ מְתוּרִי. שִׁיבֹר, וְקָה חֲכָם שְׂאוֹן מִפְּרֵ - מְתוּרִי, בְּעַלְּ שְׂמַפְרֵ - אִינוֹ יְדִין שְׂמַמְרִי ת"ל
22 ה"ה

1 והתניא. במסכת עירובין (סוף סה) ירד ר"ג וישב בו. אלמא דבעי שיבה. ר"ג סבר פותחין
2 בחרטה. דצריך החכם לפתוח לו בתחלת הנדר. ולהתמיד תחילת הנדר בעשותו. שאם
3 מתחרט על כך. כדאמרנא: 'אילו היו עשרה בני אדם שייפסקו באותה שעה', והשתא
4 עקר ליה לנדריה לגמרי. דבמאן דלא חזי נדר דמי. הלכך. הואיל ולא אפשר בדתרי א'
5 לאו דמעיקרא נדרא - בעי עינוי טפי למעיקרי,
6 ואחזי ישב. ורב נתפס כבי אין פותחין בחרטה. ואי
7 לא אמר בפירי מתיירטנא - (לאן דריתן ליה.
8 ולא בעי לענוי. וכול להפר אפילו מעמוד.
9 ואמר ליה זיל בעי נתיב אנפשיך. כך פתחו לו
10 בחרטה. הא לא חזלת. אלא נדרת - אית כך
11 חטא. אי אפשי שתיורי לא אמר כלום. דאין הפרה
12 בלשון הזה. ואם בא לקימו. ואמר לה. יפה
13 עשית שנדרת. ואין בנותחן אשה חטובה לפי
14 שנדרת. ואם לא נדרת אני יחייתי מדיך. שכל
15 כך ישר בעיני. וברוי קיימין. דאין כך קיום גדול
16 מזה. מלי ואפלי מלי נשתי. לחכי נקט חכי. משום
17 דהוו דברים שיש בהם עינוי נפש. ורצחי שבת
18 ניעורו. וצריך שבעל כלבו. שאומר כלבו: מופר
19 ליכי. חכם שאמר בלשון בעל. מופר לך. ובעל
20 שאמר בלשון חכם. מותר לך.
21 זה

34 בהקמה - בחד מתוך לישינו דנהי בתר בני סגי. ונראה בעיני דטעמא דמילתא. דכיון דהניא לקמן קיים בלבו קיים - לא נרעי הני לישני מקיים בלבו. אבל בהפריה. כיון דקדיל הפר בלבו אינו
35 מופר - אף כשהוא מוציא בשפתיו צריך שיהא לשונו ברוך. תניא לא יאמר אדם לאשתו בשבת מופר ליכי בטל ליכי בדרך שאומר לה בחול. הא דאסריתן למימר הכי - לאו משום גיירה
36 היתיר נדרים דחכם הוא. היא כיון דאמר לה 'טלי אבלי' לערך השבת הוא. ואפילו בשאלה שרי. אלא טעמא דמילתא. דכיון דאפשר לשנוי - משנוין. וצריך שיבטל כלבו. דאע"ג
37 דאמר לה 'טלי ואבלי' צריך שאומר כלבו שיהא נודר בעל. ובהחול מוציא בשפתיו. אם נדרה בחול צריך להוציא ההפריה בשפתיו. אחד זה ואחד זה. אחד שבת ואחד חול מבטל כלבו.
38 ואין צריך להוציא בשפתיו. כיון שאמר לה 'טלי ואבלי טלי ושתי'. דרך ברייתא נמי אייךד קיימא. ואית דרסי: ולערב בחול מוציא בשפתיו. וכולא אנדרה בשבת קאי. דנהי דבשבת משתייא
39 בביטול שבלב. לערב בחול צריך שירצא בשפתיו. ולא נדרא. דאחי כמאן 'אחד זה ואחד זה' דקאמרי ביה אלא דאי לא נרס לערב. ומקשו הכא: ודכי אמרי ביה אחד זה ואחד זה מבטל
40 כלבו וא"צ להוציא בשפתיו: נוד דאמר לה 'טלי ואבלי טלי ושתי' מי עדיף לישנא מ'אין כאן נדר' ו'אי אפשי שתודירי' דאמרין לעיל. לפרם פירוש בתרא דרבנן בהזיא. ולא מהני בהפריה.
41 וכן: טעני ההם שבעל כלבו - את הניא לקמן דחפיה כלב לא מתינאוי כלב לא קושיא היא. דכי אמר לקמן שכלב כלבו אינו מופר - הימ הכינא דלא אמר לה 'טלי ואבלי טלי ושתי'.
42 אבל היכא דאמר לה הכי - בבטול שבלב חזי. ונהי ד'אי אפשי שתודירי' ר'אין זה נדר' לא מהני. טפי עדיף בטול כלב כל היכא דאמר לה 'טלי ואבלי טלי ושתי'. מהיכא שלא בעל כלבו
43 ומוציא בשפתיו לשון נרע. ודידני 'אי אפשי שתודירי' ר'אין זה נדר', כך העלו בתוספת. ויש לרמב"ם ז"ל בזה דרך אחרת שאינה מתוורת. וכבר השיגו בה דר'אביד ז"ל. וכי קתני בברייתא
44 דלעיל: לא יאמר אדם לאשתו בשבת 'מופר ליכי'. בעל ליכי בדרך שאומר לה בחול - לאו למימרא דבחול לשון המימר. היא אמרי ביה רבין בשבת ביה בחול כל שאמר לה 'טלי ואבלי'
45 ובעל כלבו סג. אלא בדרך שהוא רגיל לומר לה בחול קאמר. אמר' ר' יוחנן חכם שאמר בלשון בעל. ודידני 'מופר לך'. ובעל שאמר בלשון חכם - בעל שאמר 'מותר לך'. לשון בעל מפורש
46 הוא בכתוב. ודידני לשון הפרה. ולשון חכם דהוי 'מותר לך' משמע ליה מרתיב' לא יחל דברך. כלומר לא עשה דבריו חזקין. ורש"י: אבל אחרים מוחלין לו. שעושין אותו חזקין. ובוהלין
47 - מותר שייך למימר בהו.

נדרים. נערה המאורסה – פרק עשירי דף עח עמוד א – מתוך מהדרות "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 קפ"ה ר"ט

1 זה הדבר אשר צוה ה' הדמים כבתכן, דאין בעל מתור, דכתיב "אשר יפר אותם
 2 אשה", ת"ל זה הדבר, ואי אפשר לשנות דבור, דהבם מתור, דכתיב "אלה ראשי
 3 המעות", וכתיב "לא יחל דבורי" – אבל ראשי המעות מוחלקין לו. ומסיים בהרייתא: נאמר
 4 כאן כי המאמר בשותי חוץ, מה הלחן "דבר אל אחיו ואל בניו ואל כל בני ישראל",

5 דכלהו מתיחבי משום שותי חוץ, אף בפרשת
 6 נדרים כ"ו, ולקמן מפרש למאי הלכתא. להבשר
 7 ג' חיוניות. בפרשת נדרים, דאחין דהו, ובניו דהו,
 8 וכל ישראל – הרי תלתא, ומדכתיב בהו "כל
 9 ישראל" – משום מינה להבשר שלשת הדיעות,
 10 והא ראשי המעות כתיב. בהפרת נדרים,
 11 דמשמע מומחין, [בידוי מוחח], להבשר כוון
 12 יחיד וממחה לרבים. ראשי המעות בשותי חוץ
 13 למאי הלכתא כתיב "זה הדבר" בשותי חוץ? ואני חייב
 14 לומר שיש שאלה בהקדש, דפרשת שותי חוץ
 15 שיכא לגבי הקדש, וקמ"ל "ראשי המעות" –
 16 דנשאלין עליו, דהקדש טעם אינו הקדש, אין
 17 שאלה בהקדש. דהקדש טעם דהי הקדש. ב"ש ליה
 18 ליה נ"ש, ולא דהה כתיב "ראשי המעות" בשותי
 19 חוץ, דלא גמרינן ג"ש. וקא משנין: לביש, למאי
 20 הלכתא כתיב "זה הדבר" בשותי חוץ? ואני חייב
 21 על המליקה, שאם מלק עוף בחוץ אינו חייב.
 22 והכתיב שבת עמון, כסמון לאותו פסוק "ודבר
 23 משה את מועדי ה'" בפרשת "אמר לא
 24 הכהנים", וכתיב לעיל מינה "מלבד שבתות ה"
 25 ונו, וזא. פרשת נדרים, מסיבא כתיבא, כבד
 26 אותה הפרשה דפתח כתיב פרשת נדרים.
 27 צ"כ

1 **"זה הדבר" – חכם מתור, ואין בעל מתור. תנאי**
 2 **אודי: "זה הדבר" בעל מפר ואין חכם מפר. שכיב,**
 3 **וקזה בעל שאין מתור – מפר, חכם שמתור – אינו**
 4 **דין שפמפר ת"ט "זה הדבר" – בעל מפר ואין חכם**
 5 **מפר. נאמר פאן "זה הדבר" ונאמר להלן "זה הדבר"**
 6 **בשותי חוץ. מה בשותי חוץ – אהרן ובניו וכל**
 7 **ישראל, אף פרשת נדרים – אהרן ובניו וכל ישראל.**
 8 **וקזה פאן נדרים המפות – אף להלן ראשי המפות.**
 9 **בפרשת נדרים קמאי אהרן ונאמר רב אהא פר**
 10 **עקב: דהבשר שלישה הדיעות. תנאי "ראשי המפות"**
 11 **כתיב: אמר רב קהא, ואימיא ר' יוחנן: קהוד**
 12 **מומחה. ראשי המפות בשותי חוץ קמאי הלקתא?**
 13 **אמר רב ששת: לומר שיש שאילה בהקדש. לב"ש**
 14 **דאמר און שאילה בהקדש, "ראשי המפות" דכתיב**
 15 **בשותי חוץ קמאי הלקתא? ב"ש ליה דהו גזירה**
 16 **שנה. "זה הדבר" בפרשת נדרים קמאי כתיב: לומר:**
 17 **חכם מתור, ואין בעל מתור, בעל מפר ואין חכם**
 18 **מפר. "זה הדבר" בשותי חוץ קמאי כתיב: לומר:**

19 **על השותי חייב, ואין חייב על המליקה, אלא לב"ש דהקדש ג' הדיעות מנאין?**
 20 **נקפא דהו מדרב אסי בר נתן. דכתיב "ודבר משה את מערי ה' אף בני ישראל"**
 21 **והתניא, רבי יוסי הגלילי אומר: מועדי נאמרו, ולא נאמרה שבת בראשית עמון, בן**
 22 **ענאי אומר: מועדי נאמרו, ולא נאמרו פירות נדרים עמון, רב אסי בר נתן קשיא ליה**
 23 **הא מתנייהא. אהא קמיה רב ששת, ולא אשכחיה, אהא אבתריה למחזא.**
 24 **א"י: מועדי ה' נאמרו ולא נאמרה שבת בראשית עמון? והא כתיב שבת עמון! ותו:**
 25 **מועדי ה' נאמרו ולא נאמרה פירות נדרים עמון? והא מסיבא כתיבא א"י: הכי קתני;**
 מועדי

1 ובירושלמי משמע דהבם בני מזי קאמר "אין כאן נדר אין כאן שבותה", דגוס תהם: בעל
 2 שאמר בלשון חכם, דהבם שאמר בלשון בעל – לא אמר בלום, אלא זה אמר דכלתמו וזה
 3 אמר דכלתמו: הבעל אמר "מופר לך" וזקון אמר "אין כאן נדר אין כאן שבותה", ולפי זה
 4 משמע לו לרשנא דמפר שיין מנאן ואילך ולשנא דמותר – כדבר שיהי מותר מעיקר.

5 **נאמר** כאן זה הדבר, בפרשת נדרים. **מה**
 6 בשותי חוץ אחרן ובניו וכל ישראל, דהא כתיב
 7 ברש הדיא פרשה "דבר אל אחיו ואל בניו ואל
 8 כל בני ישראל" – שכולן שוין בה, אף בפרשת
 9 נדרים אחרן ובניו וכל בני ישראל, ובגלן בשרח.
 10 להתיך את הנדר. **ומה** כאן ראשי המעות.
 11 בגדרים דראשי המעות כתיב בהו – אף להלן,
 12 בשותי חוץ, ראשי המעות, ומפרש לקמן למאי
 13 הלכתא. אמר **רב** אהא רב יעקב הלבישר
 14 שלשה הדיעות, האי הדיעות דאמרי לא כולו
 15 הדיעות שטרין, אלא דהוו רבי מסביר לא מיהא
 16 כסרי, ובכתיבנא בפרק "ראבעה נדרים" (ל"ו ט
 17 ד"ה וכו'). והיינו דגרסינן בירושלמי: שלשה שוין
 18 יודיען לפתח מתיחין כוק, ונראה בעיני דנדח
 19 דלא שוו נדרים לשותי חוץ, דהא בשותי חוץ
 20 כולו שוו, ולא מוקמא נהיה שוו – לא קשיא
 21 מדי, דנמלא משמע האי כריתיה, והאי כריתיה
 22 הדיעות דגריעי ליה דאפלו לא מסביר
 23 להל לא כרית – כבי דכתבנא נהיה, ופישטא לא
 24 חוה להתיך נדרים, דכין ולא סברי כלל – אפי
 25 בשוין מתיחין אינן יודיען מה מתיחין, והא
 26 **ראשי המעות** כתיב, ומשמע אבל הדיעות
 27 לא. **בידוי** מומחה, דכין דהו מרבי
 28 הדיעות, וראשי המעות ממשע להו – על כרחך
 29 אית להו לקומי תריזוהו, ראשי המעות – בידוי,
 30 והדיעות בלשה. וכי תמא: תלתא מנא לך? כיון
 31 דמפיק ליה מחד – אוקמיא תלתא, בעין כ"ד.
 32 **לומר** שיש שאלה בהקדש, שאם הקדש ברמה
 33 ושטחה בחוץ, ואזכר בשאל עליה – פטור, דכין
 34 שיש שאלה בהקדש – כאילו לא הקדישה מעולם
 35 דמי, דהבם עקר הנדר מעיקרו. **לביט** שמאי
 36 דאמרי אין שאלה בהקדש, בריש פרק "ביש" (מ"ו
 37 דף ג') דהקדש טעם – הקדש, וכין שכן דהאי
 38 לביש אין שאלה בהקדש, דשאלה לא מהני אלא

39 משום דהה ליה גנדר טעם. **ראשי** המעות דכתיב בשותי חוץ למאי הלכתא. וכין ילפינן גזירה שוה מגדרים להו שותי חוץ כאילו כתיב בהו נמי ראשי המעות. **זה** הדבר, לביש
 40 דלא מוקמי ליה לגיש. **לומר** – חכם מתור אין בעל מתור וכו'. וכי תמא: ולכיה דמוקמי לה לגיש, מנא להו האי איכא למימר דמיעיה נמי ליה ליה. דגריז ריה "דבר" גדרים לאו מופנה
 41 הוא, כין דיה "דבר" דשותי חוץ מופנה – וזה הוה מופנה מצד אחר, ולמחין. **זה** הדבר דשותי חוץ למיה לו. לביש דלית להו גזירה שוה. **לומר** על השטחה הוא חייב, וביה נפקא
 42 להו מדכתיב "אשר ישטח" וכאיתא בתורת כהנים. **להבשר** ג' הדיעות מנא להו. דהא לביה ילפינן להו מגזירה שוה דשותי חוץ. **ולא** נאמרה שבת בראשית עמון, ק"ס ע"ד פרשת
 43 המועדות. **ולא** נאמרה פרשת נדרים, עמדם עם המועדות. **והא** כתיב שבת בראשית עמון, דבסדר "אמר אל הכהנים" כתיבא שבת ומועדות בתר ביה בתרא פרשתא. **והא** מסיבא
 44 כתיבא, פרשת נדרים כתיבא בקצה פרשת המועדות דבסדר "פתח" כתיבי כולו מועדות, ובתר הכי בראשי המעות פרשת נדרים, טטרא תרגם על קצה. **מועדי ה'** צ"כ קודש כ"ד.
 45 כדכתיב "אשר תקראו אותם" ק"י ביה אהם, שצ"כין ב"ד לקדש ראשי חרשים כ"ד בעשות המועדות בתמן. **שבת** בראשית אינה צריכה קודש כ"ד, שאין כ"ד צ"כין לקדש אח"כ בשבת
 46 כ"ד לעשות שביעי על שבת. והיינו דקתני מועדי ה' נאמרו לענין קודשת כ"ד, וכדפרישנא, שבת בראשית לא נאמרה עמון לאותו ענין של קידוש, והיינו דקאמר בן ענאי מועדי ה' נאמרו
 47 לענין שצ"כין מומחין לקדש את החדש מפני המועדות, אבל פרשת נדרים לא נאמרה עמון לאותו ענין. ומדכתיב "אשר תקראו אותם" ולמשה ואחרין קאמר – משום דבעי חרי מומחין
 48 בלתינא, ואין כ"ד שקל מומחין ע"ד חו"ה, וכן דבת ונדריים מציבי למעדות, וכתיב במועדות "אלה" – למעטא משמע, דמשמע להו לחו דהו לליתיה, שבת לקודש כ"ד
 49 דאידיא קבעה אנפשה, ונדריים ולמא דלא בעי בהו מומחין, דאפלו בהדיעות סגי. **והא** בפרשת נדרים ראשי המעות כתיב, אלאמא הדיעות אין שטרין להפרת נדרים. **בידוי** מומחה.
 50 לכהי כתיב ראשי המעות, לאשמעין דהיבא דהוי מומחה – בידוי סגי, ומשמעא ד"אלה" ילפינן, דהיבא דהו הדיעות – מתכשרי בשלשה.

1 ומשמע מהבא ריחדי מומחה דשרי נדרים - דקא, סמוך כממחה של מועדי ה', דהיינו משה ואהרן. דאין הפרש בין זה לזה אלא שמועדי ה' צריכין שלשה מומחין, וגדרים בניגוד. אבל
 2 הדברים ידל כתב בפ"ו מנ"ל שבעות (בבב) דכל שהוא רב מובהק - מתוך יחידי. ולפ"ו אמרו דאם דפרכינן הכא הוא בפרשת נדרים ראש המטות כתוב - לא פריך אמאי דאמר דפרשת
 3 נדרים אינה צריכה מומחה. דראשי המטות' לאו סמוכין משמע. דבכל דוכתי דבעי מומחין "אלהים קרי להו, והכא. כיון דלא כתוב בהו אלא "ראשי המטות" - פשיטא ולא מומחה סמוך
 4 קאמר. אלא למאי דאמרין דאפילו ג' הדיעות פריך, ודא "ראשי המטות" ולא משמע מומחין - אפי'ה לאו הדיעות ניהו. ואמר רב חסדא ביריד מומחה - כלומר דגמרי וסביר. ולידדי

5 קשיא לי. אי הכי ג' הדיעות מנלן ממעטא
 6 ד"אלהי נמא: מומחין הוא ולא בעי במועדי ה',
 7 אבל תלמא דגמרי וסביר - בעינן, וכדכתבי
 8 "ראשי המטות!" וכי תימא: אי הכי מעטא
 9 ד"אלהי למה לי, דהא מראשי המטות' נמי
 10 משמע דלא בעיא מומחין, וכדכתבנא - ליתא.
 11 דאי מעטא ד"אלהי דכתבי במועדי ה' לא מניח
 12 מוקמת ליה למילתא אחריני - שפיר קאמר. אבל
 13 כיון דמצינן מוקמת ליה למעטיש שבת שאין צריך
 14 קידוש ביד - וזו לא מייחד לך מעטא ד"אלהי,
 15 ומעטא נמי שפיר מקיים לשבת בראשית
 16 ולפרשת נדרים דכתבי גבי מועדי ה' שאין אחד
 17 מתן שיה למעורת קידוש ביד ולמומחין, ואבתי
 18 נבעי בנדרים תלמא דגמרי וסביר ונחא לי, דאי
 19 הכי סמיכותא נדרים למועדי ה' למה לי? אלא
 20 דאי כיון דאבתינו דמומחין - גלי לך דמעטא
 21 ד"אלהי" אנדרים נמי קאי, ולמאי? אי דלא בעי
 22 מומחין - מראשי המטות' נפקא. אלא דאי
 23 דמשום סמיכותא משמע דלמענת נדרים נמי

24 אתא, והכי מרשי: "אלהי" דהיינו מעורתי, אפי' במועדי ה',
 25 בחז מניחיה סגן, כן גיל. ומייתו ראיח לך סברא דלא בעיא סמוך מדאודוקי ליה רב לרב תנבאל יחידי, והא רב לאו סמוך היה. ואי מהא לא אריא, דבידושלמי משמע שגבול רשות מן העשיא.
 26 דרשי: התם: מהו למנות חוקים לדברים יחידים? נעמיצה מן הדיא: רב מתני' לתרוי נדרים ולראות כתמיים. מן דרמין בעו גבי בריה מוניי במדות, אמר: איני מוסף לך על מה שנתן לך אבא.
 27 א"ר יוסי רב בון: כולא דיב ליה, לרין יחידי, ולראות כתמיים, ולהתיר נדרים, ולראות מומין שבגלוי. מן דרמין בעו גבי בריה מומין שבסתר, א"ל: איני מוסף לך על מה שנתן לך אבא. ע"כ.
 28 אלמא רב רשותא שקיל, ומשי' איבא לממר דהוה מודוקי יחידי. ומיהו, לא תימא: דאדורבה, האי יושלמי דאיתי' איפכא מוכח, ודסמוך בעינן, דאי לא - למה ליה לרב למנקט רשותא?
 29 דלא קשי, דמשי' נקטיה - כי דהכי דלחוי שרי נדרי בדוכתא דאיבא חשיבי מניתי, ואי לאו רשותא - לא יאי לתלמידא למשרא נרדא באחרא דרביה. ומיהו, עובדא אחרינא איבא בידושלמי
 30 דמשמע מנייהו דלא בעיא סמוך. דגרס התם: אמר קמיה דרבי יוסי רב הונא שרי נדרין. ר' זירא בעא קמיה דר' יוסי: רב הונא ראשי המטות? בתמיה. א"ל: ואין לית רב הונא - מאן איתן
 31 ראשי המטות? ורב הונא ראש לראשי המטות. אלמא, רב הונא אפי' שלא היה סמוך היה שרי נדרין ביחיד. וכי תימא: רשותא נקט מרש גלותא - אי הכי מאן קומתיה? ועירא ר'רב הונא
 32 ראשי המטות? בתמיה. ור' יוסי נמי, למה ליה לאדוריהו? ר'ב הונא ראש לראשי המטות? תיפוק ליה דנקיט רשותא אלמא משמע דנדו ולא נקטיה. משום דרב מובהק הוה - הוה שרי
 33 ביחיד. ורב הונא שמואל דל כתב בפרק "י"ג" בעשר הוה: התא נמי ביחיד מומחה - בקי בגמי, כלומר רב מובהק. ובר כהבתי מוח מה פ"ק דמביילתין ובפרק "ד" נדרים" בסיד. וקשה לי: אי לא בעי
 34 מומחה אלא גמיר וסביר, הכי הוה סבירא לר' לישא דרב הונא לא מני שרא נרדא ביחיד? ויל דכין דראשי המטות' כתבי - משמע דהפרת נדרים נמסרה ליוחתי מובהקין שבדור, והוה
 35 סיל לר' ועירא דרב הונא בריה לאו רב הכי היה. ולפיכך אני אומר דלמאן דס"ל דלא בעינן סמוך - כל שהוא רב מובהק בדורו מתוך יחידי. והורבתי לכתוב זה, מפני שראיתי מי שכתב
 36 דאפילו למאן דס"ל דלא בעי סמוך - במונן הזה ליכא מומחה רחוי לרבי, והביא איהו מן הירושלמי דהוה תמחה מעיקרא אפי' ברב הונא. ולא גיל כן, אלא אי לא בעי סמוך - כל שבא
 37 דגמיר וסביר דהו' מראשי המטות' לפום דריה - סגי. א"ר" ויחנן השותק על מנת למיקט. כדי להקטין אשתו, שהיא סבורה שדעתו לקיים נדריה. והוא אינו מתכוין לכך אלא שיפיר לה
 38 לאחר מיכן, א"ת"מ" אמרו מות הבעל נחזקתא רשותא לאב. פירשתיה למעלה (ף טו.). מ"א" לא בשותק על מנת למיקט. דכין דפסק ותני: שמע ושתק ומת ביום שלאחריו אין יכול להפך
 39 - כל שתיקה במשמע, אפילו ע"מ למיקט. אלמא דהך שתיקה נמי מקימת. לא בשותק ע"מ לקיים. שהיא הגדר מקיים בכך, כלומר שקיימו בלבן. והיינו דפרכינן אי הכי, היינו שמע וקיים.
 40 ולא דמי האי שותק ע"מ לקיים דאמר הכא, לשותק ע"מ לקיים דאמרין לקמן (ף טז.). כדנפרש עלה דהדיא. ורבותיה אשכחן בהתלמוד טובא תרי גונוי בחז לשגא. א"ת"מ" בשותק סתם.
 41 שגא נדר בלבן שיהא מקיים מעתה, ולא שתק וגו' כן על מנת למיקט, אלא שתק סתם.

קיים
 חומר בהקם -
 שותקיה

1 **שחשתיקה** מקיימת. כל ששתק כל יום שמעיה. **קיים** בלבו קיים. שאין צריך להוציא בשפתיו. **הפר** בלבו אינו מודע ע"י שיריאת בשפתיו. תראה בעיני דילפינן לה מחמתה דיום
2 שמעו שהיא מקיימת. וטעמא מאי - משום דכיון שעבר יום שמעיה ולא הפר - גלי ארעיתה שהוא רוצה בקיומו של נדר. אלמא. כל שבלבו לקיימו - טני. אלא יהיבם ליה רחמנא כל הודא
3 וימא להפרה. משום דעד דרביא שמשא לא מוכח מנדי' שיהא רוצה לקיים, ודלמא בתר הכי מפר לה. כיון דבתר דרעיה בלחוד אולתין. ומינה. דכל שקיים בלבו - קיים לאלתר. ודחה ליה
4 כאילו עבר יום שמעיה. וכי אמרנן דבא הפר בלבו אין הפר - דווקא ולא אמר לה "עלי אבלי", אבל היכא דאמר לה הכי - טני. ובדכתיבנא לעיל (ה' טז). **קיים** אין יכול להפר תפי' אין
5 יכול לקיים. למה מילתא לא אמריא הקמה

1 קיים בלבו קיים הפר בלבו אינו מופר. היינו
2 חומר בהקם מזהפר. קיים אינו יכול להפרי.
3 איאכ' נשאל לחכם על הקמתו. הפר אינו יכול
4 לקיים. קתני מידת השחשתיקה מקיימת וכו'.
5 נשאלין על ההקם. שאם קיים לה נערה
6 המאורסה אביה או בעלה. והלך השני ונשאל
7 לו על נדרה של זו. ואח"כ הלך זה שקיים
8 ונשאל על הקמתו. וכן נשאלין על ההפר. אם
9 הפר לה אחד מןו. והלך הביוו ונשאל לחכם
10 על חלקו - אין זה שאלה. לפי שאין נשאלין על
11 נדר שאינו נדר. כגון זה שמפר במקצת - הו
12 נדר ואין נדר. כשהוא אושר. למעלה הימנו יב'
13 הירושל' ליה' הוי בשותק וכו'. בשותק ע"פ לביקב
14 וכתוב בההוא קרא "הקיים את כל נדריה" -
15 דשבו אינו יכול להפר. קראי יתיי' בתני.
16 מוכתיב "הדרש ייריש' כמה פעמים. ש"מ
17 בשותק ע"מ למקטא אינו מפר. ע"א קראי תיבי
18 "הדרש ייריש' ריבי הייריש' - הוי ג' נד'
19 בשותק ע"מ לקיים. וחד ע"מ למקטא. וחד כסתם.
20 יודע אני שיש נדר. הרי שמענו באשתו שנדרה
21 ולא הפר לה. ואמר לאחד מןו: יודע אני שיש
22 נדר. נאשה נודרת אסורה בגוה שנדרה. אבל
23 אני יודע שיש פפירין. דאפשר בתקנה. לכך לא
24 הפרתי לה. יפר. דכיון דלא תהי יודע שיש
25 מפירין. מאי היל למיעבד? נעשה כמי שלא
26 שמע. אבל אני יודע שזה נדר. חשוב. וצריך
27 לנטלו. ר"פ אומר לא יפר. דכיון דידע ונדדה
28 ריש מפירין - כשמעיה בעלמא דמי. ואיבעי לה
29 למפר מעיקרא. "אמר יפר. עכשה. דכיון דלא
30 יודע מתחלה דהאי נדר צריך הפרה. כמי שמע
31 עכשו דמי. ולא לכתחלה.

הדרן עלך נערה המאורסה

הדרן עלך נערה המאורסה

24 **ואילו נדרים** שחזא מפר - **דברים** שיש
25 **בן** עניו נפש' - **אם ארתי**, **ואם**
26 **לא ארתי**, **אם אתקשט** **ואם לא אתקשט**
אמר

אבל עד השתא לא דלא מקריף יום שמעיה אלא כשיודע דיני ההפרי. **אבל** אינו יודע שזה נדר. שזה נדר דברים שבעל מפר. **ר"מ** אומר לא יפר. אחר יום שמעיה. דכיון שידע הוא
שבעל מפר נרד אשתו - מקריף יום שמעיה. **וחכמים** אומרים יפר. דכיון שלא ידע הפרת נדר זה - לא מקריף יום שמעיה. ואם איתא שרותק ע"מ למקטא מפר. אמאי אומר ר"מ לא יפר?
דדא אידו לא שחק אלא משום שלא היה יודע שהיא יכול להפר. ולחיי' בשותק ע"מ למקטא וע"כ לא פליגי רבנן עליה דר"מ אלא משום דכפירא לוד דלא הויא שמעיה. אבל אן הויא
שמעיה - מודו ליה דלא יפר. אלא דאי שמענו שדותק ע"מ למקטא לא מצי מפר. והלך נקטין שדותק ע"מ למקטא כסתם. ולא מצי מפר אלא ביום שמעיה בלבו. ושותק על מנת לקיים
לאלתר - שוב אינו יכול להפר. ואפילו בו ביום.

הדרן עלך נערה המאורסה

1 **ואלו** נדרים שהוא מפר. שחבעל מפר. וכן האב מפר לבתו. **שיש** בןו עני נפש. מפרש בגמ' דדה דמפר גמי דברים שבינו לבינה. אלא דנקט לה לפי שהוא (סוכה) מפר אותן לגמרי בין
2 לעצמו בין לאחריים. מה שאין כן בדברים שבינו לבינה. שאין מפר לאחריים אלא לעצמו. **אם** אחיך אם לא אחיך. בגמ' מפרש היכי קאמר. **אם** אתקשט אם לא אתקשט. קשוט
3 הפנים. כגון כחול ופוסק. דבואו הוא דסבירא לודו לרבנן דמפר משום נרד עני נפש. אבל קשוט של מטה - אפי' רבנן מודו לרבי יוסי דאין אלא דאין עני נפש שלא דברים שבינו לבינה. הכי
4 גמי מוכח בנד' דקשטו הפנים אמרי'. דקאמר ברוחיה דקתני שלא אתקשט בגופי - בלחך הוא. ואמר גמי נאן שמעתי ליה דכתול פוסק דברים שבינו לבינה הוי - רבי יוסי. בלומר. דאילו
5 לרבנן נרד עני נפש חוד. ורודי מנתי. אבל קשוט שלמטה - מדברים שבינו לבינה הוי. וכתבי איתא בהדיא בפי' ד"מירי" (נפיש ט"ז) גבי בעיות שלא נתן קצבה.

נדרים, ואלו נדרים - פרק אחד עשר דף עט עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

אמר רבי יוסי אין אלו נדרים עניו נפש, מפרש בגמ' דל' יוסי נדרי עניו נפש הוא דלא הויין, אבל דברים שבטו לבניה - הויין. ואלו' הן נדרי עניו נפש. מסקנא דמלתיה דרבי יוסי היא. יבוא' לה מנדריה אחרת. דכיון דמותרת לאכול מפירות מדינה אחרת - אין לו עניו נפש. ואם לא היתה פרסותא אלא ממנו, שרונתו זה מניפו. ולא ימצא אחר שהוא מניפו, ופעמים שאין לו מעות ומנצתא אלא מתרעה - הלכך יפר. ומנצתא דל' יוסי נמי בנדרה מפירות מדינה שהיא חרה בה - יפר, ולא נרעה מדינתה מחזונו המיפוק. וכי קתני יבוא לה מנדריה אחרת - בשלא נדה מפירות מדינתה. דרבי יוסי. בגמרא מפרש למה לי, כיון דבריש מילתיה תנא "אמר ר' יוסי, גמ' כי מנרש לה חייל. ומתסרא בהו, אע"פ שחור ומנאה. והתנן רבי יוחנן בן נורי אומר יפר. מתניתין היא כתיב פרקא, וקתני רישא: 'קונם שאני עושה על פרך' - אין ערוך להפר, דהא משעבדא ליה, ואלמנה רבנן לשיעבודיה דבעל שלא יפקיעו קונם. ר' יוחנן בן נורי אומר: יפר, שאם לא יפר חייל הנדר כשיגרש, ותהא אסורה לחזור לו שמו יתנה ממנה, ומשיה יפר. אלמא כי מפר לה מעיקרא, אפי' בטר גירושין לא חייל נדרה, ואע"ג דמעשה ידה מדרבים שבטו לבניה הוא. בין לעצמו. מנחיא הפרה דיליה. כיון שדיא אריה לעצמו של סופר. בין לאחריה. אפילו גרשה ונשאת לאחר. אבל אין בהם עניו נפש אלא דבריי שבטו לבניה לעצמו מפר לאחר' אינו מפר. דכיון ששאת לאחר בטלה לא הפרה דיליה וחיל נדרה. והכי קתני: ואלו נדרים שהיו מן לבן לעצמו בן לאחריה, דכיון דתני מפר סתמא - הפרה עולמית ששעמו. הויב' קאמרה לדשן קונם בן שיע' אבם. איביא דאמרה קונם פירות עלם על אבם ארתיך למה לא הפרה לא תרתיך ולא לתסרון פירות עלם עלה. דבדמאל תני כגון שנדרה ברחיצה עצמה - אלמא ברחיצה ליכא עניו, ובכין לרביא עניו - למה לא הפרה? ומדאמרין האי לישנא דלמה לא הפרה, ואמרי' נמי לא תרתיך ולא לתסרון פירות עלם עלה - משמע דכל אימת דלא רחצה - לא מתסרי עלה פירות. ולא יחזיקין שמוא תרתיך. איכא מילת: דהא אמר ר' יהודה לעיל פרק "ואלו מותרין" (ק)

אמר רבי יוסי: אין אלו נדרים עניו נפש. ואילו הן נדרי עניו נפש? אמרה 'קונם פירות העולם עלי' - הרי זה יכול להקפרי. 'פירות מדינה זו עלי' - יבוא קה ממדינת אחרת. 'פירות חגונוני זה עלי' - אינו יכול להקפרי. ואם לא היתה פרנסתו אלא ממנו - הרי זה יפר, דבריי רבי יוסי. גמ' נדרי עניו נפש הוא דמפר, שאין בהן עניו נפש אינו מפר? והא תניא: 'בין איש לאשתו בין אב לבתו' - מלמד שהבעל מפר נדרים שבטו לבניה? אמרי: הילין אפרי. מיהו, עניו נפש - מפר קעולם. אבך אין בהן עניו נפש, כדאריה תחיותיה - הויא הקרה, מבי מגרש קה הילין עליה נדרה, בדרבים שבטו לבניה שאין בהן עניו נפש. אבך יש בהן עניו נפש - לא הויא עליה נדרה. ודברים שאין בהן עניו נפש, כי מגרש קה שמוא גרשנה ותהא אסורה לו. אלא, כי מגרש קה ומפר קה מעיקרא - הויא הקרה! אמרי: הילין ורתיך הויא הקרה. אלא, נדרי עניו נפש - מפר בין לעצמו ובין לאחריה, אין בהן עניו נפש - לעצמו ואלו נדרים שהיו מפר בין לעצמו ובין לאחריה - אלו נדרים שיש בהן עניו נפש. 'אם ארמיך', הוי קאמר? איביא דהאמרה 'קונם פירות עולם עלי אם ארמיך' - קמה קה הקרה? לא תרתיך ולא לתסרון פירות עולם עלי? אלו עקיה! ועוד: בהא איביא ר' יוסי אין אלו נדרים עניו נפש? דקמא רחצה ואיתפרו פירות עולם עלי! ואלא

אמר רבי יוסי וכו' ובגמרא מפרש דאין עניו נפש אלא כגון 'קונם שלא אוכל בשר ושלא אשתתי יין, וכדגוסטין במסכת כתובות בפרק "המורה", לרבי יוסי. ולרנן דברים שאין בהן עניו נפש - כגון שנדרה שלא לאכול עמו בקעה, דהיינו דברים שבטו לבניה. בגמרא מפרש הויא מפרין בעל. פירות מדינה זו עלי. בקונם. מפרש בביריותא דרבי יוסי: אם יש לו חלק בהן - והו עניו נפש אין לו חלק בהן - אין אלו נדרים עניו נפש. וביא לה מנדריה אחרת. ואם לא היתה פרנסתו. של בעל אלא דימנו, שהחזונו הוה מעלה לו מזונות - הרי זה יפר, דבריי ר' יוסי, דהיינו עניו נפש. גמ' מדרקתה: ואלו נדרים ששפר, וקמפרש בהו עניו נפש - ממכלל דשאין עניו נפש, כגון דברים שבטו לבניה - אינו מפר. והתניא. בספרי: 'בין איש לאשתו בין אב לבתו בערירה', מה ת"ל? אם לנדרים שיש בהן עניו נפש - הרי כבר נאמר 'לענות נפש', אלא מלמד שהבעל מפר בנדרים שבטו לבניה. אמרי. הני ונהו: בני נדרי עניו נפש בין שבטו לבניה - מפר. מיהו נדרי עניו נפש מפר לעולם. אפילו לאחר שתנא מתניתו, שתגרש או אתאלמן. והק' התני: אלו נדרים שהיו מפר לעולם. כי מגרש לה או אתאלמן. תפסקא מרשותיה. חייל עלה. בנדרים שבטו לבניה. אבל יש בהן כו'. התלמוד הוא דקא שפטי מלולתא. ופי שפטי אבדת דברים שאין בהן עניו נפש כי מגרש לה דהיילי עלה והתני. מנחתי: 'קונם שאני עושה לפרך' - כל מה שאני עושה להנאת פיה הוי עלי כקרבן. ר' יוחנן בן נורי אומר יפר דשמיא יגרשנה ותהא אסורה לו. דבמה שנדרה השתא אין בדרביה כלום, דאינה יוכל' לאסור עליו מה שתקנו לו ותהא ממנה. אבל אם יגרשנה - מיל דל תנוד, ותהא אסורה לחזור לו, שהיא מודדת הנאה ממנו. והיינו דברים שבטו לבניה, וקא' ר' יוחנן בן נורי: יפר. אלמא, דפי מיהו תנוד מגרש לה - תו לא חייל עלה נדרי אמרי הילין ורתיך. בין יש בהן עניו נפש ובין אין בהן עניו נפש - הויא להו הפרה לעולם, אפי' לאחר שתגרשנה. אלא נדרי עניו נפש ומפרין לעולם, בין לעצמו בין לאחריה, בין יגרשנה וחזוניה בין תנשא לאחריה. לעצמו מפר. כשיגרשנה וחזוניה, אבל יסת לאחריה - חיילי עלה. וקא מחדר אליבא דרבנן. דהכי קתני דאמרה 'אם ארמיך. איביא דאמרה קונם פירות וכו' למי' לא תפתי. דכיון דלא אמרה 'קונם פירות עלי' סתם, אלא הלא נדרה בהנאה, אמאי מצי מפרין הוא אפשר דלא הוי עניו נפש, דלא תרתיך ולא תסוד בפירותו והשתא לא סיל דרחיצה עצמה הוי עניו נפש. ועוד, אי דקאמרה כהי', הוא לימא ר' יוסי אין אלו נדרים עניו נפש כלל? והא דרבי נדרי עניו נפש הוה? אלא

אין אלו נדרים עניו נפש. והא דרבי קשיא. דכיון דקמא רחצה. אעיקר נדרה הא אית בה עניו נפש. ואם אימת דלא מודה ליה דלמא רחצה - הדין לן למימרי: אין יכול להפר משום נדרי עניו נפש? ואלא

אין אלו נדרים עניו נפש. והא דרבי קשיא. דכיון דקמא רחצה. אעיקר נדרה הא אית בה עניו נפש. ואם אימת דלא מודה ליה דלמא רחצה - הדין לן למימרי: אין יכול להפר משום נדרי עניו נפש? ואלא

נדרים ואלו נדרים – פרק אחד עשר דף פ עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצנ

1 אלא דאמרה קונם הנאת רחיצה עלי אם ארחץ. פעם אחת, שיאסרו לה לעולם כל הנאת
2 רחיצה. כגון כחולת ופרכוס וסבה שחן צרכי רחיצה, ואף רחיצה עצמה. ואח"כ מיפ"ר
3 דהיכי תעביד' כו'. דקסברי רבנן דרחיצה היינו עני נפש. ור"י סבר. אפשר בלא רחיצה
4 ולנטול דרחיצה לא חיישינן, ואח"כ קאמר דאין אלו נדר עני נפש. א' הכי. הואיל
5 דאוקמת נדרה ברחיצה לרבי יוסי, דלא הייש
6 לניחול דרחיצה, דליכא עני נפש. ליתני הכי ר' א
7 יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש. דהא כל
8 הגדר הזה אינו אלא על תנאי. בתנאי שעוברת
9 – עוברת על הגדר. דאי אפשר בשום עני לחיות
10 בו עני נפש (הואיל) וניחול הוא זה ולא הוי
11 עני נפש לר' יוסי, ואמאי קסבין לה בלשון עני
12 נפש? דקאמר "אין אלו נדר עני נפש" – מכלל
13 דר' יוסי סבר איכא עני נפש בהאי נדרא
14 במקצת. אלא לעולם לרבי יוסי רחיצה נמי
15 הויא עני נפש. וממתנין דהבא בהאי עסקינן –
16 כגון דאמרה "אם ארחץ היום", דהיינו טעמא

17 דרבי יוסי דאמר: אין אלו נדר עני נפש, דאפשר דלא אתיא ליה עני נפש. דלא רחצה
18 היום ולא מתסרא הנאת רחיצה עלה. וליכא אלא ניוול דיומיה. דמכאן ואילך רחצה כל
19 אימת דבעיא. והשתא ליכא למפירך לר' יוסי "ליתני תנאי זה", דקאמר לר' יוסי ניוול
20 רחיצה לזמן מרובה הוי נדר עני נפש, ולחכי קתני בלשון הגדר. והיינו טעמא דלא פריך
21 הבא כפרסיכא לעיל לר' יוסי. דלמא רחצה היום ומיתסרא הנאת רחיצה עלה. דר' יוסי
22 חייש לניחול מרובה, משום דרתם לא אמרה אלא "אם ארחץ" סתם, ואיכא למיחש
23 דלמא רחצה. אבל הבא, דאמרה "היום" ותו לא – ליכא למיחש לדלמא רחצה באותו
24 היום. והוא דחין דאפשר לאוקמה נמי דאמרה הכי בתירוץ זה "קונם פירות עולם עלי אם
25 ארחץ היום", אלא משום דשבקה לחיאה ואיירי בתנאת רחיצה. מוקים זה נמי בתנאת
26 רחיצה.

שנת

לבינה לאו קושיא היא, דהתם לאו בדידה קאי לתצל מעניו נפש, דלמא מגרש לה בעלה. אבל היכא דתליא נדרה ברחיצה, לפום מאי דקס"ד בריש סוגיין דרחיצה לית בה עני נפש –
28 בדידה קאי. הכי ליתני הכי ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו משום עני נפש. פי' דהב"ר יונה דהשתא דתנא "אין אלו נדר עני נפש" – משמע דמשום שאין נדר עני נפש לא יפ"ר. אבל
29 אי נדרה מידי דאית ביה עני נפש – יפ"ר. וליתא, דכיון דבתנאה ליכא עני נפש, אפי' נדרה בפירות עולם לא יפ"ר, ובדמארינן בריש סוגיין; למעלה לה הפרדה; ולא ילחוס פירות עולם
30 עלה. דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום. דלמא קמא ניוול דודי יומא שמייה ניוול, ומש"ה יפ"ר. דהיכי תעביד, ובדכתיבנא לעיל. ור' יוסי סבר ניוול דודי יומא לא
31 שמייה ניוול. הילכך לא יפ"ר, דמצי מוקמא נפשה חזי יומא ברחיצה. ותו לא מתסרא בה. וליכא לאקשויי הבא בדמקשנין לעיל; אי הכי ליתני ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש. משום
32 דאי הוה תני הכי – הוה משמע: עני נפש הוא דלא הוי, אבל דברים שבינו לבינה הוי, דהאי לישנא הכי משמע בדמובח לקמן בהיאי. וניחול דודי יומא לר' יוסי אפילו מדברים שבינו לבינה
33 לא הוי. כ"פ הרב ר' יונה ז"ל, ובי"ת, אבתי קסאי: דכיון דר' יוסי לא פליג אלא אנוול דודי יומא, אבל ניוול דלעולם מודי ביה דהו עני נפש – דהכי א"ר יוסי אין אלו נדר עני נפש דהא
34 בעיקר גדר עני נפש? ישי בו, ובדמקשנין בריש שמעתין; תרוץ הרב ר' אליעזר: דליתא, דר' יוסי ארדעה דלעולם נמי פליג. דהכי קאמרינן: ר' יוסי סבר ניוול דודי יומא לא שמייה ניוול, ולא
35 חש תנא לאשמועי' בהדיא מיהי, אלא נודלה מזו קאמר – שאין אלו נדר עני נפש. כלומר, דרחיצה גופה לית בה עני נפש כלל, ולפירוש של הרב ר' יונה ז"ל אתי לה שפיר טפי, דבניחול
36 דודי יומא פליג – דאפילו משום דברים שבינו לבינה לית ביה, וברחיצה דלעולם פליג – דאין אלו נדר עני נפש, מיהו דברים שבינו לבינה הויין, ומכללא משמע דכיון דאפילו ברחיצה
37 דלעולם ליכא עני נפש – וממילא דודי יומא אפילו דברים שבינו לבינה נמי לא הוי. זהו ג"ל. וסוגיין לקמן נמי מוכחא דלר' יוסי אפילו ברחיצה דלעולם נמי ליכא עני נפש, דמקשנין דר' יוסי אדר
38 יוסי, ומדקאמר דכביסתם קודמת – אלמא דס"ל דרבי יוסי במתניין אבולה רחיצה פליג. דליכא עני נפש, דלא – מאי קושיא?
39

1 **ואלא** דאמרה הנאת רחיצה לעילי אם ארחץ. וכיון דקאמרה הכי – רחיצה ראשונה
2 שריא לה, אבל מוהיא רחיצה ואילך – מתסרא ברחיצה לעולם. **לא** תרוץ אית לה ניוול.
3 דס"ל השתא דברחיצה איכא עני נפש. וכי תימא: אי הכי אמאי נקט תנא דתליא נדרה באמ?
4 ליתני 'קונם רחיצה עלי' איכא למיפ"ר דברותא דרבותא דתנא קמא, דאע"ג דרחיצה
5 קמיותא שריא לה – אפילו הכי יפ"ר מהשתא.
6 **ורבי** יוסי סבר אפשר דלא רחצה ולניחול לא
7 חיישינן. דס"ל לרבי יוסי דברחיצה לעולם ליכא
8 עניו נפש. דהקשה הרב ר' יונה: דמשמע דאי
9 דסוגיין אתיא דלא כרבי נתן, דס"ל דאין הבעל
10 מפר אלא איכ' חל הגדר, אלא כרבנן דפליגי
11 בשליח פירקין ביטולה אין מן היהודים אם
12 משמשת, דרבי נתן אמר לא יפ"ר חכאי יפ"ר. דאי
13 כר' נתן – התם נמי נקט דהכי תעביד? תשמע –
14 מתסרא הנאת תשמע עלה, לא תשמע – הוה
15 לזוז דברים שבינו לבינה, כדאמרינן באבא. אלא
16 דהאי סוגיין דהבא דלא כר' נתן, וכיון שכן, מאי
17 שנת

18 קמקשה בריש סוגיין; למעלה לה הפרדה, לא תרוץ ולא ילחוס פירות עולם; דהא לרבנן
19 מפר אע"פ שלא חל הגדר וז"ל: דאין הכי נמי, דתנא דמתניין כרבנן ס"ל. אלא מיהו, כי
20 אמירי רבנן דמפר אע"פ שלא חל הגדר – ה"מ היכא שאי אפשר לה לתצל אפי' כי מוהדרא
21 בתנאה מעניו נפש או מדברים שבינו לבינה, כגון "נטולה אני מן היהודים אם משמשת",
22 שאינה יכולה לינצל מדברים שבינו לבינה. אי נמי, כגון שתלתה תנאה בדבר שהיא עשויה
23 לעבור עליו, כגון שאני נהנית לך אם עושה אני על פי אבא או ע"פ אבין" דמריחא לה
24 מלמא לחזור שלא לעשות על פיהם. אבל היכא שתלתה נדרה בדבר שאינו לא מעניו נפש
25 ולא מדברים שבינו לבינה, דהוא דבר שאפשר לה לעמוד בו, ברחיצה דקס"ד בריש סוגיין
26 דלית בה עני – כבי דהאי נונא אפי' לרבנן לא יפ"ר. ואי קשיא: דהא תנאי לקמן (פ"ג) אשת
27 איש שאמרה "חייני מיהו לכשתאגדרש" ר"ע אומר יפ"ר, משום דס"ל דבעל מפר אע"פ שלא
28 חל הגדר, ואמאי? הא התם אבתי לית לה לא עני נפש, ולית בה נמי משום דברים שבינו
29 לבינה? לאו קושיא היא, דהתם לאו בדידה קאי לתצל מעניו נפש, דלמא מגרש לה בעלה. אבל היכא דתליא נדרה ברחיצה, לפום מאי דקס"ד בריש סוגיין דרחיצה לית בה עני נפש –
30 בדידה קאי. הכי ליתני הכי ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו משום עני נפש. פי' דהב"ר יונה דהשתא דתנא "אין אלו נדר עני נפש" – משמע דמשום שאין נדר עני נפש לא יפ"ר. אבל
31 אי נדרה מידי דאית ביה עני נפש – יפ"ר. וליתא, דכיון דבתנאה ליכא עני נפש, אפי' נדרה בפירות עולם לא יפ"ר, ובדמארינן בריש סוגיין; למעלה לה הפרדה; ולא ילחוס פירות עולם
32 עלה. דאמרה הנאת רחיצה עלי לעולם אם ארחץ היום. דלמא קמא ניוול דודי יומא שמייה ניוול, ומש"ה יפ"ר. דהיכי תעביד, ובדכתיבנא לעיל. ור' יוסי סבר ניוול דודי יומא לא
33 שמייה ניוול. הילכך לא יפ"ר, דמצי מוקמא נפשה חזי יומא ברחיצה. ותו לא מתסרא בה. וליכא לאקשויי הבא בדמקשנין לעיל; אי הכי ליתני ר' יוסי אומר תנאי זה אין בו עני נפש. משום
34 דאי הוה תני הכי – הוה משמע: עני נפש הוא דלא הוי, אבל דברים שבינו לבינה הוי, דהאי לישנא הכי משמע בדמובח לקמן בהיאי. וניחול דודי יומא לר' יוסי אפילו מדברים שבינו לבינה
35 לא הוי. כ"פ הרב ר' יונה ז"ל, ובי"ת, אבתי קסאי: דכיון דר' יוסי לא פליג אלא אנוול דודי יומא, אבל ניוול דלעולם מודי ביה דהו עני נפש – דהכי א"ר יוסי אין אלו נדר עני נפש דהא
36 בעיקר גדר עני נפש? ישי בו, ובדמקשנין בריש שמעתין; תרוץ הרב ר' אליעזר: דליתא, דר' יוסי ארדעה דלעולם נמי פליג. דהכי קאמרינן: ר' יוסי סבר ניוול דודי יומא לא שמייה ניוול, ולא
37 חש תנא לאשמועי' בהדיא מיהי, אלא נודלה מזו קאמר – שאין אלו נדר עני נפש. כלומר, דרחיצה גופה לית בה עני נפש כלל, ולפירוש של הרב ר' יונה ז"ל אתי לה שפיר טפי, דבניחול
38 דודי יומא פליג – דאפילו משום דברים שבינו לבינה לית ביה, וברחיצה דלעולם פליג – דאין אלו נדר עני נפש, מיהו דברים שבינו לבינה הויין, ומכללא משמע דכיון דאפילו ברחיצה
39 דלעולם ליכא עני נפש – וממילא דודי יומא אפילו דברים שבינו לבינה נמי לא הוי. זהו ג"ל. וסוגיין לקמן נמי מוכחא דלר' יוסי אפילו ברחיצה דלעולם נמי ליכא עני נפש, דמקשנין דר' יוסי אדר
40 יוסי, ומדקאמר דכביסתם קודמת – אלמא דס"ל דרבי יוסי במתניין אבולה רחיצה פליג. דליכא עני נפש, דלא – מאי קושיא?
41

נדרים. ואלו נדרים – פרק אחד עשר דף פא עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזליץ)" קצו

גוף כולו לית בה עער. רחיצה. דהויא בבבליה גופא. לית בה עער? לא אלא, לאו רחיצה לר' יוסי ותיא ניוול. **בביסא** אלמא לר' יוסי. מרחיצה. **עירוביתא** רדשא. בשיאט מסק ראשו תמיד ומתוך כך איבא ערוביתא ברישא. **מתניא** לדיד עירא. מכיא לדיד סמוי עניינ. שזומתא הראש מכהה מאור עיני. **רמנא** מתיא לדיד שעממיתא. כשש ערוביתא של חומטא. במיאו מכלבס תמיד

בכיסת בגדיה אילמא ליה ל' יוסי. דאית ביה יתיר מרחיצה. דאמר שמואל האי ערוביתא רוישא. שפירושת שנתכנס לאדם בראשו. שאני רוחץ. מתניא ליה לדיד עיריא מסמטא את עיניו. ערוביתא דמאני: שנושא בגדים שאינו רוחצן עד שחורץ הרבה. לדיד שעממיתא. שנתן, וזו שעממיתא עשה מכולן. ערוביתא דנפשא. וזממא הבאה על כשרו

לית אדם מעמק ועינה שאני רוחץ. והוהו כערוביתא. בתוהו דפרשי. ושלא תלמידי תורה אלא כבחרה. שאין אדם ממפלפל אלא מתוך לימוד תבירה. והוהו בבני עניים. שלא יהו קלים בעיניהם. ומה ששוממיתא תורה. ומשני מה תלמידו הכמיס אין מצויין בו. שאין הרבר מצוי. שלא יהו אומרים. בני אדם: תורה ירושה היא להם. ואין אנו נוקקין ללמוד תורה. שלא יתגדלו. שלא יתגדלו. שלא ינתנו שררה כשריאו שהן ואבותם ונגידה תלמידי חכמים. יתגדלו. כמו 'היהו לו אבותיו לתהדר בו' (תולין דף ג.). מפני שהן מתגברין. ורדאי לא מי שראו ת"ח ונבנו ת"ח דאי מתגבר. דקרי לאינשי חטרי. שאין נהגין לוח כבוד ומבזין אותן. מפני תורה שבהם. נגתה כמריב מכלי יושב. וישיבה של ת"ח. נשאל לחכמים. דכתבינ 'מי האישי החכם' לנביאים ומלאכי השרת – דכתבינ 'אשר דבר פי ה' אליו יתגדלו. שאין מברכין. כשמשיבין לתלמוד תורה. ותלמידי תורה חכמים בני תלמידי חכמים. מתוך שהן הורין לעסקו בתורה ורניגולין בה – אין הורין לברך כשפותחין – לא מקיימא ברכתא. וכדאמרין בברכת התורה: נחיה אנתו ונצאצאנו מלמוד תורה. ורדשא בר' יוסי. אנתו ר' מנחם בר' יוסי. דמיתקרי 'בן של קדושים' (תענית ק"ד). עסקמא לא ידענא. דאמר למליחה שאני: יגול לעמוד על קו דעתו. אבר ליה דביבוי. יגול לרם ולכלל חיותו. אילמא היה משם. שנפתרסת משם. והלא היה בכלל הגהה. דכתבינ 'זאת היתה אשר תאכלו מכל הבתומה' (ויקרא א'). ורדשא דכתבינ 'ליתא מכל – למה לי 'ידיעתי' ואלא לאו. בכיסה הוין חיותם משם. דבכיסת בגדיהו היינו חיותם. לא מכביס בגדיהן – איבא עשרא דחיותם. היינו נמי ערוביתא דמלא לעיל. איבעיא ליה לרבי יוסי. דאמר 'שלא ארוחץ' 'שלא אתקשתי' אינם נרדי עיני נפש. ומשום נרדי עיני נפש אינו מופר. מהו שרדי עיני נפש לבינה שיהו מופרין לעצמו. כדאמרין לעיל: אבל אין בהן עיני נפש – מפר לעצמו. משום דבריהם שבינו לבינה שבינו לבינה היינו קישוט כל הגוף. כן דרשתי אתכשיטין בין קישוט התברת שרע באותו מקום. דקישוט – כל הגוף משמע. לירובי דאמריהו. רחיצהו עיני עיני נפש בו אלא בריים שבינו לבינה. דהוה לאו נרדי אלא מאותו מקום. מא. כלומר, אבתי מיבעי לן אי מפר אי לא.

גוף כולו לית בה עער. רחיצה. דהויא בבבליה גופא. לית בה עער? לא אלא, לאו רחיצה לר' יוסי ותיא ניוול. **בביסא** אלמא לר' יוסי. מרחיצה. **עירוביתא** רדשא. בשיאט מסק ראשו תמיד ומתוך כך איבא ערוביתא ברישא. **מתניא** לדיד עירא. מכיא לדיד סמוי עניינ. שזומתא הראש מכהה מאור עיני. **רמנא** מתיא לדיד שעממיתא. כשש ערוביתא של חומטא. במיאו מכלבס תמיד ולובשין כשרון חומטין – במיאו לביני ששומם ותמחה לכ. **ערוביתא** דנפשא. כששש מוחסם. שאינו רוחץ תמיד – במיאו לדיד שיטנא וכיבי. כשענעות ומכאיליה. ולאלו יש פאותה אבל שעמוס קשה מוק, אלמא בכיסה אלמא מרחיצה. הוהו כערוביתא. כלומר, הוהו ככתובת וברחיצה. הוהו כבחרה. ללמד תורה בחבורה. שותלמידיים מתחדים זה את זה ואת הרב. הוהו כבני עניים. להשתלח ללמוד תורה, משוך תצא תורה. שאין להם קוש אחר. ועוד שרעתם שפלה עליהם. **בצנא** מנבייה ת"ח. שעל הרוב אינם בני תורה. **ירושא** היא להם. לא ללמוד תורה מאחר שיש סומכים שירושא היא להם. **ברי** שלא יתגדלו על הצנוה. שאם לא היה תורה פוסקת מהם – יגיס דעתם. **שאין** מברכים בתורה חולת. חולתה עסקם בכל יום. היינו 'לעשות ברבי' תורה' 'וערבינא' 'אישך בתר'. **רבי** זה נשאל לחכמים וכו' ולא פירושו. מוכחי 'יאמר ה' על עובב את תורת' – מכלל לילכא. ידע ליהודי טעמא אלא קדשא רביך הוא כלבוד. ומצאני מנגולתה תרמיס של ה'ד יתנו ז'ל דקרא חבי ויסק דעל שלא רכבו בתורה חולתה אבדה הארץ, דאם איחה 'על עובב את תורת' פשטא משמע. שעובב את התורה הוא זה עסקך בה. כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פירושו והלא דבר נגלו היה וקל לפרשו אלא דאי עסקו הוין בתורה תמיד, ולפיכך הוין חכמים ונביאים מעמיה על מה אבדה התורה. ועל שפירושו בקביתא. היינו לא יודע מעמקי הלב. שלא היו מברכין בתורה תולה כלומר. שלא היה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שידא ראו לברך עליה. שלא היו עוסקים בה לשמה. ומתוך כך היו מולליין בברכותיה. היינו לא הלכו בה – כלומר בכונתה ולשמה. אלו דברי רב תחסיי ד'ל. חם נאים ראיין למי שאמרם. דאבדן לא ידענא. דאמר בבבסין קודמת לחיי אחרים, הוא מסביר ליתא. ולחכי בעי: קרא מנגול. **אילא** לאו בכיסה. וקרי ליה חיותם. ולענין הלכה קריל כרבנן. רחיצהו קישוט נרדי עיני נפש שה. ומפר בין לעצמו בין לאחרים. ויחיד וריבם הלכה סריים. ועוד, דמלתא דרשומאל משמיה דלוי דלמקן כותבוו שיבא, כדפשוט עלה בס"ד. ואע"ג דאמר רב ויחא מליה פריקין ר' יוסי היא לא קריל כותביה. אבל הרמב"ם ז"ל פסק מדרב הונא כרבי יוסי דאין מפר אלא משום נדרים שבינו לבינה. **איבעיא** ליה לרבי יוסי מהו שיפר משום דברים שבינו לבינה.

ברחיצה וקישוט דפליגי עלייהו דרבנן. בו אמר דרוקא משום עיני נפש הוא דפליגי עלייהו דלא מפר, אבל משום דברים שבינו לבינה – מודה ר' יוסי דמפר. וז"מ, ולרבנן דאמר עיני נפש הוי – מפר בין לעצמו בין לאחרים, ולר' יוסי – דרוקא לעצמו מפר. לארשים אין מפר, דהא הוא דאיבא בין עיני נפש ודברים שבינו לבינה. כדאמר ברש פריקין. **ת"ש** דא"ר יוסי אין אין נרדי עיני נפש. ואם איחא דלר' יוסי אפי' משום דברים שבינו לבינה אינו מפר – ה"ל למימר 'לא יפר'. מדקאמר אין אלו נרדי עיני נפש משמע: אבל דברים שבינו לבינה הויין. **רב** אדא מפר, כד אהבה אומר: מפר, רב הונא אומר: אין מפר, שפא

1 שמת בעפר פיר. בעפר פחיתו, שהוא דר בו תמיד. שמתוך שהוא רגיל שם - אינו נתקל
2 בעפר של אותה גומא. כל זה. מתוך שהוא רגיל - אינו חושש שמא תקשר לו נימא אם לא
3 תרחץ. **הניא** כותיה דרב אדא בר אבהו מכו, מפר, בין בינו לבניה - כגון דאמרה: קונם
4 פירות בעלי עליה. בין בינה לבין אחרים - שאסרה פירות אחרים עליה. **קונם** שאני
5 עשה לפי אבא וכו'. ומפרש ואזיל דברים שאין

6 **שלא מצינו שיעל שמת בעפר פיר. תניא פנותיה דרב**
7 **אדא בר אבהו: דברים שישו בן עינוי נפש - מפר, בין**
8 **בינו לבניה בין בינה לבין אחרים. שאין בהו עינוי נפש;**
9 **בינו לבניה - מפר, בינה לבין אחרים - אינו מפר. פי' דר?**
10 **אמרה "קונם פירות עלי" - ה"ו יפר, "קונם שאני עושה**
11 **לפי אבא, לפי אחיד, לפי אבד, לפי אחי, ושלא אתן**
12 **תכן לפני בהמתך וימם לפני בקרך" - אין יבול דהפר.**
13 **"שלא דכרוף שלא אפקום ושלא אשמש מפתחי" - יפר**
14 **משום דברים שבניו לבניה. "שלא אציע דך מפתח,**

1 שלא מצינו שיעל שמת בעפר פיר. בעפר פחיתו, הואיל שהוא רגיל בה ומתגלגל
2 באותה עפר. כל לא מצינו אדם שניזוק במקום שרגיל לדרוש בתוכו, שאין השער מיוק.
3 ודברים שיש בהו עינוי נפש מפר בין בינו לבניה כו'. כלומר, כשהוא מפר לה - הוא מפרים
4 לעולם, בין כל זמן שהיא תחתיו ובין בינה לבין אחריה, אפי' לאור שתלגוש ותנשא
5 לאור. שאין בהו עינוי נפש בינה לבין אחריה

6 **אינו מפר. כדמפרש בריש פירוק, לדאור**
7 **שגרשה חלקי עליה. כו'.** איזהו נדרי עינוי נפש
8 שיהיו מופרין לעולם - אמרה קונם וכו'. שאני
9 עושה לפי אבא. אינו לא נדרי עינוי נפש ולא
10 דברים שבניו לבניה, לכך אינו מפר לה. שלא
11 אבחול ושלא אפקום. דברים שבניו לבניה. שלא
12 אשמש מפתח, כדמפרש לקמן. **שלא אציע**
13 **מפתח בו אין צריך להפר.** משום דרחמנא זכיה
14 ליה בהני מלאכות. רשב"ג אומר יפי משום
15 שנאמר לא יחל דבר. דאורייתא דלאו כל
16 מנינה לאפקועי שמעודו דבעל מינה. והיינו רב
17 אדא בר אבהו. דאמר. דברים שבניו לבניה יפה
18 דבר אחי לא יחל דברו מנאן אהודה לחכם
19 שלא יתיר נדריו לעצמו. דברים הותרים
20 ואחרים שנחטו בו איסור אי אתה רשאי לתנוט
21 כו' פני רשב"ג. היא דאמר לעיל. יפר לה. הואיל
22 ונתנה בו איסור והיא סבורה שתוא אסורה
23 להציע לו מנתו ולמנוט כוס - אינו רשאי לתנוט
24 בהו היתר, אא"כ מפר לה. משום שנאמר לא
25 יחל דבר. דאנו רשאי לבטל דבריה ולתנוט בהו
26 היתר אא"כ מפר לה. האומרת נבולה אני מן
27 התורים. מדרת אני מתם משמיש, שלא זתנה
28 שום יתודי ממנה.

17 **כבוי, לפי שהדברים הללו מביאין לידי קיוב**
18 **הדעת. ר"ג אומר יפי. אציע ולא חיל נדרה**
19 **אפיה צריך להפר מדרבנן, שלא תכל נדרים**
20 **ותעבור על 'בל יחל'. והא אסמכתא בעלמא הוא.**
21 **דבר** אחי לא יחל דברו מנאן לחכם שאין מתיר
22 נדרי עצמו. וכדדרשן: עני אינו מחיל אבול
23 אחריים מומלך - לקשה בעינא מאי "דיאי" הוא
24 ר"ג דאמר יפי משום לתא ד'בל יחל' קאמר, ולא
25 מדרשאי דקרא. מאי "דאי אחר"? נראה בעיני,
26 ד"ג דאמר יפי - ד'דבר קרדיש, דאפי מירי דלא
27 מיקר נרה, אלא דבר בעלמא - אמר קרא ד'לא
28 יחל'. נדרי דלא לקי עליה, אפיה כון דאפשר
29 בהפרת - כלא הפרה לא יחל. והיינו דקאמר 'דבר
30 אחר'. והוא 'דבר' גופיה דרדיש ר"ג להכי,
31 למידי אחרינא דרדיש, דחכם אינו מתיר נדרי
32 עצמו, ומ'דבר' הוא דמשמע על הכי. **מאן**
33 שעתה ליה דאמר שלא אבחול ושלא אפקוס דברים
34 שבניו לבניה וכו' יפי. דאילו להבין, משום נדרי
35 עני הוא דאמר. **משום** שנאמר לא יחל
36 דברו מני ר"ג היא. דרדיש 'דבר' לומר דאפי'
37 מידי שאני נדר מנא, אלא דבר בעלמא - אפיה
38 לא יחל, כדי שלא יתנוט קלות ראש נדרים
39 גמורים. דבא נמי, כיון שנתנו איסור דבריהם הותרין - היה לה לנבייה דברים האסורים, ומכאן היה אומר הדי ידודה הבין ויל שאם נרג אדם שלא לאבול בשר ושלא לשחוט זין בזמן
40 מיוחד, ושבו רוצה לשחוט זין או לאבול בשר באותו הזמן - צריך היתר. מתיני בנגעים (פי' מ'ס). כל הנגעים אדם רואה חוץ רואה חוץ מנגעי עצמו. ר' יודיה אומר. אף לא נעבי קרובי. כל הנדרים
41 אדם מותר חוץ מנדרי עצמו. ר' יודיה אומר. אף לא נדרי אשתו שבניה לבין אחריה. **וגר'ס'** בירושלמי (פי' מ'ג). נדרה אשה ושמעו בעלה ולא מפר לה - פשיטא שאינו מפר לה בעין
42 הבעל, מהו שיהי לה לענין חוקין מה אין קנימין? או נדרים שבניו לבניה - נדרי עצמו וכו', אלא כינו קנימין נדרים שבניה לבין אחריה. ולא ר' יודיה היא? תנינן בשם ר"י, ר' חייא תנא לה
43 בשם חבמני. ופסק ר'מב"ן ז"ל בר' יודיה, דמתני לה ר' חייא בשם חבמני. וכתבתי מזה בפ"ק בס"ד. **ירושלמי:** "קונם הנייתי על בני עירי" - אינו נשאל לזקן שיש שם. "הנאת בני עירי
44 עלי" - נשאל לזקן שיש שם. **בעא** מינה רבא מרב נחמן תשמש המטה לרבנן עניו נפש הוא. ותפא מינה דמפר בין לעצמו בין לאחריה. או דברים שבניו לבניה הוא. ולעצמו - מפר,
45 לאחריה - אינו מפר. **נבולה** אני מן היתודים. שאסרה הנאת תשמיש עליה. **מנאן** הוא נשולח מן היתודים. דאם איתא דתשמיש עניו נפש חיי - מתיא פתחו בין לעצמו בין לאחריה.
46 **לרבנן** בעניו נפש. משום דנשולח אני מן היתודים ר' יוסי קתני לה, ולדידה ורבי לא היה עניו נפש, ובדכתיב ברייתא דלעיל. **בוליה** פירוקן ר' יוסי היא.

1 **יפר**
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46

1 **יפר**
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46

כלולו

אילין בית גשיאי, מה את עבד לון, כבית אחד או בשני בתים? נאמר, אם היה דרכן לעבור אילו על אילו – מומנין. ואם לאו – אין מומנין.

רבי ברכיה מוקים לאמוריה על תרעא מציגינא דבי מדרשא והוא מופון על אילין ועל אילין.

אין מברכין על הניז עד שימתן לתוכו מים; דברי רבי אליעזר. וחכמים אומרים: מברכין. רבי זריקא בשם רבי יוסי בן חנינא: מודים חכמים לרבי אליעזר בכוס של ברכה – שהוא נתן לתוכו מים כל שהוא. נהיגין רבנן בההון כסא דקידושא.

מילתא דרבי יוסה פליגא אדרבי יונה! דרבי יונה טעם כסא ומתקן לה.

[דף נ"ו ע"א]

אין תימר שהוא מווג, והתני: השותה משקין מווגין שעבר עליהן הלילה – דמו בראשו. אמר רבי יוחנן: והן שלגו בכלי מתכות.

רבי ירמיה בשם רבי יוחנן: ראשונים היו שואלין: שמאל מהו שתסייע לימין ככוס של ברכה? את שמע מינה תלת, את שמע שהוא צריך לתופסו בימין. וצריך שתהא ידו גבוהה מן השולחן טפת. צריך שנותן עיניו בו.

אמר רבי אחא: שלשה דברים נאמרו בכוס של ברכה. מלא, עיטור, ומודח. ושלשתן בפסוק אחד (דברים לג) **נפתלי שבע רצון ומלא ברבת ה' שבע – עיטור. רצון – מודח. מלא – כמשמעו.**

אמר רבי חנינא: אם עשיתה בן, מה כתיב תפון? **ים ודרום ירשה** – את זוכה לירש העולם הזה והעולם הבא.

אמר רבי אלעזר: כוס פגום – אין מברכין עליו. טעמו – פגמו. את שמע מינה תלת, שמע מינה: כוס פגום – אין מברכין עליו, וצריך שיהא בו בשיעור, וטעמו פגמו.

אמר רבי תנחום בר יודן: כבוד היום – קודם לכבוד לילה. קדושת הלילה – קודמת לקדושת היום. אי זהו כבוד היום? רבי יוסה בשם רבי יעקב בר אחא, ורבי אלעזר בר יוסה בשם רב: "בורא פרי הקפון".

רבי זריקן בר חמוי דרבי זריקן, הזכיר של חנוכה בארין, וקילסו אותו.

רבי בא בריה דרבי חייא בר בא הזכיר דיין אמת בהטוב ומטיב, וקילסו אותו.

רבי בא בריה דרבי חייא בר אבא אכל מהלף – עומד ומברך. אכל עומד – יושב ומברך. אכל יושב – מיסב ומברך. אכל מיסב – מתעטף ומברך. אם עשה בן – הרי הוא במלאכי השרת!

[דף נ"ז ע"ב]

מה טעמא? (ישעיה נ) **בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו.**

הדרן עלה שלשה שאכלו

פָּרָק שְׁמִינִי

אלו דברים שבין בית שמאי ובית הלל בפעודה. בית שמאי אומרים: מברך על היום, ואחר כך מברך על היום. ובית הלל אומרים: מברך על היום, ואחר כך מברך על היום.

גמרא מה טעמהו דבית שמאי? שהקדושת היום גרמה ליון שיבוא, וכבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היום. מה טעמהו דבית הלל? שהיו גורם לקדושת היום שתאמר. דבר אחר: היום – תדיר, וקדושה – אינה תדירה.

אמר רבי יוסי: מדברי שניהו, יין והבדלה – היום קודם. כלום טעמהו דבית שמאי, אלא שקדושת היום גרמה ליון שיבוא, וכאן הואיל ולא אבדלה גרמה ליון שיבוא – היום קודם.

כלום טעמהו דבית הלל, אלא שהיו תדיר וקדושה אינה תדירה, וכן הואיל והיו תדיר, ואבדלה אינה תדירה – היום קודם.

אמר רבי מנא: מדברי שניהו, יין ואבדלה – אבדלה קודמת. כלום טעמהו דבית שמאי, אלא שפבר נתחייב בקדושת היום עד שלא בא היום. וכאן הואיל ונתחייב בהבדלה עד שלא בא היום – אבדלה קודמת.

כלום טעמהו דבית הלל, אלא שהיו גורם לקדושת היום שתאמר, וכאן הואיל ואין היום גורם לאבדלה שתאמר – אבדלה קודמת!

אמר רבי זעירא: מדברי שניהו מבדילין בלא יין ואין מקדשין אלא ביון. היא דעמיה דרבי זעירא. דרבי זעירא אומר: מבדילין על השכר, ואזלין מן אתר לאתר משום קדושה.

אמר רבי יוסי ברבי: נהיגין תפון, במקום שאין יין – שליח ציבור עובר לפני המזבח ואומר ברכה אחת מעין שבע וחותם במקדש ישראל ואת יום השבת.

וקשיא על דבית שמאי, בלילי שבת,

[דף נ"ז ע"א]

היה עבדה? היה יושב ואוכל בערב שבת וחשכה לילי שבת ואין שם אלא אותו הכוס, את אומר מניחו לאחר המזון, ומשלשל בלם עליו.

מה נפשך, יברך על היום – המזון קודם. יברך על המזון – היום קודם. יברך על היום – היום קודם! נשמענינה מן הדא: בא להן יין אחר המזון ואין שם אלא אותו הכוס, אומר רבי בא: על ידי שהוא ברכה קמנה, שמא ישפח וישתה. ברם הכא, מכיון שהוא משלשה על ידי הכוס – אינו שבה. כיצד יעשו על דברי בית שמאי? יברך על המזון תחילה, ואחר כך מברך על היום, ואחר כך על היום.

וקשיא על דברי בית הלל, במוצאי שבת היה יושב ואוכל בשבת, וחשכה מוצאי שבת ואין שם אלא אותו הכוס, את אומר מניחו לאחר המזון, ומשלשל פון עליו, מה נפשך, יברך על המזון – הנה קודם. יברך על הנה – יין קודם. יברך על היום – המזון קודם!

נשמענה מן הדא: אמר רבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על ברפת המזון – שהיא בתחילה, ולא על הבדלה – שהוא בפוף. על מה נחלקו? על הנר ועל המשמים. שבית שמאי אומרים: בשמים ואחר כך נר. ובית הלל אומרים: מאור ואחר כך בשמים.

רבא ורב יהודה: הלכה כמי שהוא אומר: בשמים ואחר כך נר. כיצד יעשה על דברי בית הלל? יברך על

[דף נ"ז ע"ב]

המזון תחילה, ואחר כך יברך על המזון, ואחר כך על הנר.

יום טוב שחל להיות במוצאי שבת, רבי יוחנן אומר: יקנ"ה, יין, קידוש, נר, הבדלה.

הנין בר בא אמר בשם רב: יין, קידוש, נר, הבדלה, סוכה וזמן. רבי חנינא אומר: ינה"ק. שמואל אומר פהדא דרבי חנינא. דאמר רבי אחא בשם רבי יהושע בן לוי: מלך יוצא ושלטון נכנס – מלזין את המלך, ואחר כך מכניסין את השלטון.

לוי אומר: נה"ק. מסתברא דלוי אומר מעין שניהם.

אמר רבי יעירא, בעיא קומי רבי יוסי: היך עבדין עובדא? אמר ליה: פרב וברבי יוחנן. וכן נפק עובדא פרב וברבי יוחנן. ורבי אבהו פד הוה אזיל לדרומה – הוה עבד פרבי חנינא. וכד הוה נחית לטבריא – הוה עבד פרבי יוחנן. דלא מפלג על פר נש באתריה.

על דעתיה דרבי חנינא ניהא. וקשיא על דרבי יוחנן, אילו בשאר ימות השנה – אינו מברך על הנר שלא יכבה? וכא מברך על הנר שלא יכבה!

מה עבד ליה רבי יוחנן? מפנין שיש לו יין – אין נרו כובה, ויברך על הנר בפוף! שלא לעקור זמן השבתות הבאות.

הלכה ב'

מתני' בית שמאי אומרים: נוטלין לידים, ואחר כך מוזגין את הכוס. ובית הלל אומרים: מוזגין את הכוס תחילה, ואחר כך נוטלין לידים.

[דף נ"ח ע"א]

מה טעמהון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבאחורי הכוס מידי, ויהזרו ויטמאו את הכוס. מה טעמהון דבית הלל? לעולם אחורי הכוס טמאין. דבר אחר: אין גמילת ידים אלא סמוך לברכה.

רבי ביבן בשם רבי יוחנן: אתיא דבית שמאי – פרבי יוסי, ודבית הלל – פרבי מאיר. דתנינן תפון: רבי מאיר אומר: לידים טמאות וטהורות. אמר רבי יוסי, לא אמרן אלא לידים טהורות בלבד.

רבי יוסי בשם רבי שבתאי, ורבי תיאא בשם רבי שמעון בן לקיש: לחלה ולגמילת ידים – אדם מהלך ארבע מילי. רבי אבהו בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: הדא דאמר לפניו, אכל לאתריו – אין מטריהין עליו.

שומרי גנות ופרדיסים מה את עבד להון? בלפניהן בלאחריהן? נשמעינה מן הדא: האשה

[דף נ"ח ע"ב]

יושבת וקוצה חלתה ערומה, מפני שהיא יכולה לכפות את עצמה. אבל לא האישה. והדא אשה לא בתוד הפית היא יושבת? ואת אמר אין מטריחין עליה. וכאן אין מטריחין עליו.

תני: מים שלפני המזון – רשות, ושל אחר המזון – חובה. אלא שבראשונים – נוטל ומפסיק, ובשניים – נוטל ואינו מפסיק.

מה הוא נוטל ומפסיק? רבי יעקב בר אחא אמר: נוטל ושונה. רבי שמואל בר יצחק אמר, בעי: נוטל ושונה, ואת אמרת רשות! אמר רבי יעקב בר אידי: על הראשונים – נאכל בשר חזיר. על השניים – יצאה אשה מביתה. ויש אומרים: שנהרגו עליה שלשה נפשות.

שמואל סלק לגבי רב, חמא יתיה אבל פהתם. אמר ליה: מהו בן? אמר ליה: איסתגני אגני.

רבי זעירא פד סליק להבא, חמא פהניא אכלין פהתם. אמר להון: הא אזילא תהיא, דרב ושמואל! אתא רבי יוסי בר בר פהנא בשם שמואל: נטילת ידים לחולין, ואין נטילת ידים לתרומה. רבי יוסי אומר: לתרומה ולחולין.

רבי יוסה בשם רבי הויה בר אשי, ורבי יונה ורבי הויה בר אשי בשם רב: נטילת ידים לתרומה – עד הפרק. ולחולין – עד קשרי אצבעותיו.

מיישא בר בריה דרבי יהושע בן לוי אמר: מן דהוא אכל עם סבי, ולא משטף ידיו עד הפרק – לא תהו אכל עימיה. רב הונא אמר: אין נטילת ידים אלא לפת בלבד.

תני רבי הושעיא: פל דבר שיש בו לכלוף משקה. רבי זעירא אמר: אפילו מקצין תורמוסין – תהו נטל ידיה. רב אמר: נטל ידיו בשחרית – אין מטריחין עליו בין הערבום. רבי אבינא מפמד להפריה: הן דאתון משבחי

[דף נ"ט ע"א]

מיסתהון נסבין ידיכון, ומתני על כל יומא.

רבי זעירא סליק גביה רבי אבהו לקטרין. אשכחיה, אמר אזל למיכול. והב ליה עגולה דקצי. אמר ליה: סב בריד! אמר ליה: בעל הפית יודע כהו של כפרו! מן דאכלון, אמר ליה: סב בריד! אמר ליה: חכים רבי לרב הונא אנשא רבא, והוא תהו אמר: הפותח – הוא הותם.

מתניתא פליגא על רב הונא! דתני: סדר נטילת ידים, עד חמשא – מתחילין מן הגדול. יותר מיפן – מתחילין מן הקטן. באמצע המזון – מתחילין מן הגדול. לאחר המזון – מתחילין מן הפקד. לא שיתקין עצמו לברכה! אין תימר: הפותח הוא הותם – כבר מתקין הוא! אמר רבי יצחק: תיפתר, באילין דתהו עליו מיטעין מיטעין, ולא ידעין מה מכרכה.

מתני' בית שמאי אומרים: מקננת ידיו במפה ומניחה על השלחן. ובית הלל אומרים: על הכסת.

גמרא מתניתא – בשלחן של שיש ושל פּרקים שאינו מקבל טומאה.

מה טעמון דבית שמאי? שלא יטמאו משקין שבמפה מן הכסת, ויהוו ויטמאו את ידיו.

ומה טעמון דבית הלל? לעולם ספק משקין לידים – טהור.

[דף נ"ט ע"ב]

דבר אחר: אין ידים להולין.

ובבית שמאי יש ידים להולין? תיפתר או פרבי שמעון בן אלעזר, או פרבי אלעזר בי רבי צדוק. פרבי שמעון בן אלעזר, דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: ה'ידים' – תחילה להולין, ושניות לתרומה.

או פרבי אלעזר בי רבי צדוק, דתנינן תמן: הולין שנעשו על גבי הקודש – הרי אילו להולין. רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר: הרי אילו בתרומה לטמא שנים ולפסול אחד.

תמן תנינן: הפך שמן טהור, גטמא, וירד וטבל – בית שמאי אומרים: אף על פי מנפף – טהור. ובית הלל אומרים: כדי סיכת אבר קטן.

ואם היה שמן טמא מתחילתו – בית שמאי אומרים: כדי סיכת אבר קטן. ובית הלל אומרים: משקה מופח. רבי יהודה אומר משום בית הלל: מופח ומטפח.

מחלפא שיטהוון דבית הלל! תמן אמרין: טמא. והכא אמרין: טהור! תמן – בעינו הוא, והכא – בלוע במפה הוא.

הלכה ד'

מתני' בית שמאי אומרים: מכבדין את הבית.

[דף ס' ע"א]

ואחר כך נזמלין לידים. ובית הלל אומרים: נזמלין לידים ואחר כך מכבדין את הבית. מה טעמהוון דבית שמאי? מפני אובדן אוכלין. ומה טעמהוון דבית הלל? אם השמש פיקח – הרי זה מעביר פירוורין פחות מפניות, ונזמלין לידים, ואחר כך מכבדין את הבית.

הלכה ה'

מתני' בית שמאי אומרים: גר ומזון, בשמים והבדלה. ובית הלל אומרים: גר ובשמים ומזון והבדלה. בית שמאי אומרים: "שפרא מאור האש". ובית הלל אומרים: "בורא מאורי האש".

גמרא תני: אמר רבי יהודה: לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על המזון – שהיא בתחילה, ועל הבדלה – שהיא בפוף. ועל מה נחלקו? על המאור ועל הבשמים. שבית שמאי אומרים: בשמים

ומאור. ובית הלל אומרים: מאור ובשמים. רבי בא ורב יהודה בשם רב: הלכה כדברי מי שאומר: בשמים ואחר כך מאור.

בית שמאי אומרים: כוס בימינו, ושמן ערב בשמאלו. ואמר על הכוס, ואחר כך אומר על שמן ערב. בית הלל אומרים: שמן ערב בימינו, וכוס בשמאלו. ואומר על שמן ערב וטחו בראש השמש. אם היה שמש תלמיד חכם – טחו בכותל, שאין שבהו של תלמיד חכם להיות יוצא מבושם.

אבא בר בר חנה ורב הונא הוון יתבין אקליו, והיה רבי ועירא קאים משמש קומיהון. עלה [עלו] ומעין תרוניהון בחדא ידיה. אמר ליה אבא בר בר חנה: מה, ידיך הוריתא קמעין? וכעם עילוי אבוי. אמר ליה: לא מיסתד דאת רביע והוא קאים משמש. ועוד, דהוא פתח, ואמר שמואל: המשתמש בכהונה – מעלו את מיכל ליה? גזירה, דהוא רבע ואת קאים ומשמש תחתוי.

מניין המשתמש בכהונה מעל? רבי אחא בשם שמואל אמר: (עורא ח) **ואמרה אלהם אתם קדש לה' והכלים קדש**. מה כלים – המשתמש בהן מעל, אף המשתמש בכהנים – מעל.

פיסקא, בית שמאי אומרים שברא וכו'. על דעתהון דבית שמאי "אשר ברא פרי הגפן". על דעתיהון דבית הלל "בורא פרי הגפן" וין – מתחדש בכל שנה ושנה. האש – אינו מתחדש בכל שנה.

האש והכלאים, אף על פי שלא נבראו מששת ימי בראשית, אבל עלו במחשבה מששת ימי בראשית. הכלאים, ובני צבעון איה וענה, הוא ענה אשר מצא את הימים במדבר (בראשית לו, כד). מהו ימים? רבי יהודה בן סימון אומר: המינים. ורבנן אמרין: הימים – חציו סוס וחציו חמור.

[דף ס' ע"ב]

ואילו הן המינין? אמר רבי יהודה: כל שאנניו קטנות – אמו סוס, ואביו חמור. גדולות – אמו חמורה, ואביו סוס.

רבי מנא מפקד לאילין דנשיאה: אין בעיתון מיןבון מוליון, תהון זבנין אילין דאודניהון דסקיון שאמו סוסה ואביו חמור.

מה עשה צבעון וענה? זימן חמורה והעלה עליה סוס זכר, ויצא מהן פרדה. אמר הקדוש ברוך הוא להם, אתם הבאתם לעולם דבר שהוא מוזקן, אף אני מביא על אותו האיש דבר שהוא מוזקן. מה עשה הקדוש ברוך הוא? זימן חכינה והעלה עליה חרדון ויצא מפנה חכרבר. מימיו לא יאמר לך אדם, שעקצו חכרבר והיה נשכו בלב שוטח והיהו שבועתו פרדה והיהו! ובלבד פרדה לבנה.

האש, רבי לוי בשם רבי בזירה [גזירה]: שלשים וישש שעות שימשה אותה האורה שנגברת ביום הראשון. שתיים עשרה בערב שבת, ושתיים עשרה בלילי שבת, ושתיים עשרה בשבת. והיה אדם הראשון מביט בו מסוף העולם ועד סופו. פיון שלא פסקה האורה – התחיל כל העולם כולו משורר, שנאמר (איוב לו, ג): **תחת כל השמים ישרהו, למי שאורו על בנפות הארץ**. פיון שיצאת שבת – התחיל משמש החושך וכו', ונתירא אדם ואמר: אלו הוא שכתב בו (בראשית ג): **הוא ישוף ראש**

ואתה תשופנו עקב, שמוא בא לנשכני, ואמר אך חשך ישופני (תהילים קלט). אמר רבי לוי: באותה שעה זימן לו הקדוש ברוך הוא שני רעפין והקישן זה לזה ויצא מהן האור. הדיא הוא דכתיב (שם): ולילה אור בעדני. ובידך עליה "בורא מאורי האש". שמואל אמר: לפיכך מברכין על האש במוצאי שבתות שהיא תחילת ברייתה.

רב הונא בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אף במוצאי יום הכיפורים – מברך עליה, שפכר שבת האור כל אותו היום.

הלכה ו'

מתני' אין מברכין על הנר ועל הבשמים של גוים, ולא על הנר ולא על הבשמים של מתים, ועל הנר ועל הבשמים שלפני עבודה זרה. ואין מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו.

גמרא תנא רבי יעקב קומי רבי ירמיה: מברכין על הבשמים של גוים. מהו פליגי? קיומונה במעשיו לפני הנותן.

עשית, אף על פי שלא בכתה – מברכין עליה. נר בתוך חיקו או בתוך פנס, או בתוך ספקלריא, רואה את השלחבת ואינו משתמש לאורה, משתמש לאורה ואינו רואה את השלחבת – לעולם אין מברכין עליה עד שיהא רואה את השלחבת ומשתמש לאורה.

המשה דברים נאמרו בנחלת, והמשה בשלחבת. נחלת של הקדוש – מועלין

[דף ס"א ע"א]

בה. והשלחבת – לא נהנין ולא מועלין. נחלת של עבודה זרה – אסורה, ושלחבת – מותרת. המודר הנאה מחבירו – אסור בגחלתו, ומותר בשלחבתו. המוציא את הנחלת לרשות הרבים – חייב, והשלחבת – פטור. מברכים על השלחבת, ואין מברכין על הנחלת. רבי חייא בר אשי בשם רב: אם היו גחלים לוחשות – מברכין. רבי יוחנן דקרציון בשם רבי נחום בר סימאי: בלבד הנקמפת.

תני: גוי שהדליק מישראל, וישראל שהדליק מגוי. ניהא גוי שהדליק מישראל. מעתה, אפילו גוי מגוי! אשפח תני: גוי מגוי – אין מברכין!

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מבוי שכולו גוים, וישראל אחד דר בתוכו, ויצא משם האור – מברכין עליה בשביל אותו ישראל ששם.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אין מברכין לא על הבשמים של לילי שבת במכריא, ולא על הבשמים של מוצאי שבת בציפורין, ולא על הנר ולא על הבשמים של אור ערב שבת בציפורין, שאינן עשויין אלא לדבר אחר.

ולא על הנר והבשמים של מתים. רבי חזקיה ורבי יעקב בר אהא בשם רבי יוסי בי רבי חנינא: הדיא דאת אמר – בנתונים למעלה מימטתו של מת. אכל אם היו נתונים לפני מטתו של מת – מברכין. אני אמר: לכבוד החיים הן עשויין.

ולא על הנר ולא על הבשמים של עבודה זרה. ולא, היא של גוים, היא של עבודה זרה? תיפתר: בעבודה זרה של ישראל.

אין מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו. דרש רבי זעירא בריה דרבי אבהו: (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, ואחר כך, ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. אמר רבי ברכיה: כך דרשו שני גדולי עולם, רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש. ויבדל אלהים, אבדלה ודאי.

רבי יהודה בי רבי סימון אמר: הבדילו לו. ורבנן אמרין: הבדילו לצדיקים לעתיד לבוא. משלו, משל למה הדבר דומה? למלך שהיו לו שני איסטריטיגין, זה אמר: אני משמש ביום, וזה אמר: אני משמש ביום. קרא לראשון, ואמר לו: פלוגני היום והאחר, קרא לשני, ואמר לו: פלוגני הלילה והאחר. והאחר הוא דכתיב: ויקרא אלהים לאור יום וגו'. לאור אמר לו, היום והאחר תחומך. ולחשך אמר לו, הלילה והאחר תחומך.

אמר רבי יוחנן: הוא שאמר הקדוש ברוך הוא לאיוב (איוב לח): המימיה צוית בקר ידעתה השחר מקומו. ידעת אי זה מקומו של אור ששנת ימי בראשית איכן נגנו.

אמר רבי תנחומא: אנא אמרית טעמא, (ישעיה מה) יוצר אור ובורא חשך עשה שלום. משניצא – עושה שלום ביניהן.

אין מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו. רב אמר: יאותו, ושמואל אמר: יעותו. מאן דמר יאותו, (בראשית לד) אף בזאת נאותה לכם. מאן דמר יעותו, לדעת לעות את יעף דבר (ישעיה ג, ד).

תמן תנינן: כיצד מעברין את הערים? רב אמר: מאברין, ושמואל אמר: מעברין. מאן דמר מאברין, מוסיפין לה אכר. מאן דאמר מעברין, באשה עוברת.

תמן תנינן: לפני אידיהן של גוים. רב אמר: עידיהן, ושמואל אמר: אידיהן. מאן דמר אידיהן – בי קרוב יום אידם (דברים לב). ומאן דמר עידיהן – ועדיהם המה בל יראו ובל ידעו למען יבשו (ישעיה מד). מאן מקיים שמואל טעמא דרב? ועידיהם המה, שהן עתידין לביש את עובדיהן ליום הדין.

אין

[דף ס"א ע"ב]

מברכין על הנר עד שיאזתו לאורו. רב יהודה בשם שמואל: כדי שיהיו נשים מזות לאורו. אמר רבי יוחנן: כדי שתהא עינו רואה מה בפוס ומה בפערה. אמר רב חיננא: כדי שיהא יודע להכהין בין מטבע למטבע.

תני רבי אושעיא: אפילו טריקלין עשר על עשר – מברכין. רבי זעירא מקרב קמיה בוצינא. אמרין ליה תלמידיו: רבין מה אתה מחמיר עלינו? והתני רבי אושעיא: אפילו טריקלין עשר על עשר – מברכין!

מתני' מי שאכל, ושכח ולא בירך – בית שמאי אומר: יחזור למקומו ויברך. ובית הלל אומרים: יברך במקום שזנבר. ועד מתי מברך? עד כדי שיתאכל המזון שבמיעו.

גמרא רבי יוסטא בר שונם אומר: תריין אמורין, חד אמר טעמון דבית שמאי, וחד אמר טעמון דבית הלל. מאן דמר טעמון דבית שמאי, אילו שכח שם כים אכנים טובות ומרקליות, שפא לא היה חוזר ונמטל פיסו? אף הכא, יחזור למקומו ויברך! מאן דמר טעמון דבית הלל, אלין פועל עושה בראש תדקל או בתוף תבור, שפא מטריהין שייחזור למקומו ויברך? אלא מברך במקום שזנבר. אף הכא – מברך במקום שזנבר.

עד מתי הוא מברך? רבי הוויא בשם שמואל: עד שיתעפל המזון במעיו. ונחכמים אומרים: כל זמן שהוא צמא מחמת אותו סעודה. רבי יוחנן אומר: עד שיירעב.

הלכה ח'

מתני' בא להן זיין אחר המזון, ואין שם אלא אותו הפוס – בית שמאי אומרים: מברך על היין ואחר כך מברך על המזון. ובית הלל אומרים: מברך על המזון ואחר כך מברך על היין.

עונין "אמן" אחר ישראל המברך, ואין עונין "אמן" אחר פותי מברך עד שישמע כל המברך.

גמרא אומר רבי בא: על ידי שהיא ברכה קטנה, שפא ישכח וישתה. ברם הכא שהיא משולשה על ידי הפוס – אינו שוכח. הא אחר ישראל – עונין אמן אף על פי שלא שמע! לא כן תני: שמע ולא ענה – יצא, ענה ולא שמע – לא יצא! הייה בריה דרב אומר: בשלא אכל עמוק פזית הכא מתניתא.

תני: שמע ולא ענה – יצא. ענה ולא שמע – לא יצא. רב בשם אבא בר חנה, ואית דאמרי לה: אבא בר חנה בשם רבי: והוא שענה ראשי פרקים. רבי ועירא בעי: הי אינין ראשי פרקים? הללו יה הללו עבדי ה', הללו את שם ה'.

בעון קומי רבי הוויא בר אבא: מנין שאם שמע ולא ענה – יצא? אומר: מן מה דאנן קמי רבנן רברביא עבדון בן, אינן קיימין בציבורא, דאילין אמרין דין: ברוך הבא, ואילן אמרין: בשם ה'. ואילין ואילין יוצאין ידי חובתן.

תנא רב אושעיא: עונה הוא אדם "אמן" אפילו לא אכל, ואינו אומר "נברך שאכלנו משלו" אלא אם כן אכל.

תני: אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה ולא אמן המופה. בן עזאי אומר: העונה אמן יתומה – יהיו בנתי יתומים. קטופה – יתחטפו שנותיו. קטופה –

[דף ס"ב ע"א]

תקטף נשמתו. ארוכה – מאריכין לו ימיו ושנותיו בטובה. אי זו היא אמן יתומה? אומר רב הונא: דין דיתבי [דתייבי] למיברכה והוא ענה, ולא ידע למה הוא ענה.

תנא: גוי שבירך את השם – עזנין אחריו "אמן". בותי המברך בשם – איז עזנין אחריו "אמן".

אמר רבי תנחום: אם בירכך גוי – ענה אחריו "אמן", דכתיב (דברים ט): ברוך תהיה מפל העמים. גוי אהך פגע את רבי ישמעאל ובירכו, אמר ליה: פבר מילתך אמירה. פגע אחריןא וקיללו, אמר ליה: פבר מילתך אמירה. אמרו לו תלמידיו: רבי! כמה דאמרת להדין אמרת להדין? אמר לו: בן כתיב: ארריך ארוך ומברכיך ברוך.

הדרן עלה אלו דברים

פרק תשיעי

הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל – אומר: "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה". מקום שנעקרה ממנו עבודה זרה – אומר: "ברוך שעקר עבודה זרה מארצינו".

גמרא מתניתין – בנסי ישראל. אכל בנסי יהודי שנעשו לו – אינו צריך לברך. מהו שיברך אדם על נפי אביו ועל נפי רבו? ואם היה אדם מסויים, בגזן יואב בן צרויה ותבירוי, ואדם שנקדש בו שם שמים, בגזן הנניה מישאל ועזריה, ונפי שבטים, מהו שיברך? מאן דאמר: כל שבט ושבט איקרי "קהל" – צריך לברך. מאן דאמר: כל השבטים קרויין "קהל" – איז צריך לברך.

הרואה בכל – צריך לברך חמש ברכות. ראה פרת – אומר: "ברוך עושה בראשית". ראה

[דף ס"ב ע"ב]

מרקולים – אומר: "ברוך ארץ אפוס". ראה ביתו של נבוכדנצר – אומר: "ברוך שהקריב ביתו של אותו רשע". ראה מקום בכשן האש וגזב אריות – אומר: "ברוך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה". ראה מקום שנוטלין ממנו עפר – אומר: "ברוך אומר ועושה, ברוך גוזר ומקיים". ראה בכל – אומר: "וטאטאטיה במטאטא השמד".

רבי זעירא ורבי יהודה בשם רב: כל ברכה שאין עמה "מלכות" – אינה ברכה. אמר רבי תנחומא: אנה אמר טעמא, (תהלים קמה) ארוממוך אלוהי המלך. רב אמר: צריך לומר "אתה". ושמואל אמר: אינו צריך לומר "אתה".

רבי יוחנן ורבי יונתן אזלין מיעבד שלמא באילין קרייתא דדרומה. עלון לחד אתר ואשכחון לחונא דאמר: "האל הגדול הגבור והנורא האביר והאמין", ושיתקו אותו. אמרו לו: אין לך רשות להוסיף על מטבע שטבעו חכמים בברכות.

רב הונא בשם רב: (איוב לו, כג) שדי לא מצאנהו שגיא כח – לא מצינו פהו וגבורתו של הקדוש ברוך הוא. רבי אבהו בשם רבי יוחנן: (שם, ט) היספר לו כי אדבר כי אמר איש כי יבלע, אם בא אדם לספר גבורותיו של הקדוש ברוך הוא – מתבלע מן העולם.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר נַחֲמָן: (תהילים קלו) **מִי יַמְלֵל גְּבוּרוֹת ה', כַּגֹּן אֲנִי וְחִבְרִי**. אָמַר רַבִּי אֲבוּן: **מִי יַמְלֵל גְּבוּרוֹת ה', תַּרְגָּם יַעֲקֹב כִּפְר נְכוּרְיָא בְּצוּר:** (תהילים סו) **לֵךְ דְּמִיָּה תַהֲלֵה אֱלֹהִים בְּצִיּוֹן, כְּמָא דְכוּלָּא – מִשְׁתַּוְקָא.** לְמַרְגְּלִית דְּלִית לָהּ מִימֵי, כֹּל שְׁמִשְׁבַּת בָּהּ – פְּגַמָּה.

תַּנְי: הַפּוֹתַח בְּי״ד ה״א, וְהוֹתַם בְּי״ד ה״א – הָרִי זֶה חֲכָם. בְּאַלְף לַמּוֹד, וְהוֹתַם בְּאַלְף לַמּוֹד – הָרִי זֶה בּוֹר. בְּאַלְף לַמּוֹד, וְהוֹתַם בְּי״ד ה״א – הָרִי זֶה פִּינוּנִי. בְּי״ד ה״א, וְהוֹתַם בְּאַלְף לַמּוֹד – הָרִי זֶה דֶּרֶךְ אַחֲרֵת.

הַמִּינִין שְׂאֵלוּ אֶת רַבִּי שְׁמַלְאִי: כִּמָּה אֵלוֹהוֹת בְּרָאוּ אֶת הָעוֹלָם? אָמַר לְהֶן: וְלִי אַתֶּם שׁוֹאֲלִין? לָכוּ וְשְׂאֵלוּ אֶת אָדָם הָרֵאשׁוֹן, שְׁנַאמַר (דברים ד): **כִּי שָׂאֵל נָא לְיָמִים רֵאשֵׁנִים וְגו'.** אֲשֶׁר בְּרָאוּ אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא: **לִמֵּן הַיּוֹם אֲשֶׁר בְּרָא אֱלֹהִים אָדָם עַל הָאָרֶץ.** אָמְרוּ לִיה: וְהַכְּתִיב (בראשית א, א): **בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים: אָמַר לְהֶן: וְכִי בְרָאוּ כְּתִיב? אִין כְּתִיב אֱלֹא: בְּרָא.**

אָמַר רַבִּי שְׁמַלְאִי: כֹּל מְקוֹם שֶׁפָּרְקוּ הַמִּינִין – תְּשׁוּבְתֶן בְּצִדְקָן.

הָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַה אֶהֱוֶן דְּכְתִיב: **נַעֲשֵׂה אָדָם בְּצַלְמֵינוּ כְּדַמוֹתֵינוּ?** אָמַר לְהֶן: וַיִּבְרָאוּ אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמֵם – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא: **וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת הָאָדָם בְּצַלְמוֹ.**

אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵי: לָאֵלוּ דְחִיתָה בְּקַנְיָה, לָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר לְהֶן: לְשַׁעֲבַר – אָדָם נִבְרָא מִן הָעֶפֶר, וְהוּא נִבְרָא מִן הָאָדָם. מֵאָדָם וְאֵילֵךְ – **בְּצַלְמֵנוּ כְּדַמוֹתֵנוּ** אִי אֶפְשָׁר לְאִישׁ בְּלֹא אִשָּׁה, וְאִי אֶפְשָׁר לְאִשָּׁה בְּלֹא אִישׁ, אִי אֶפְשָׁר לְשַׁנְיָהוּן בְּלֹא שְׂכִינָה.

וְהָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַה הָהֶן דְּכְתִיב (יהושע כב, כב): **אֵל אֱלֹהִים ה' אֵל אֱלֹהִים ה' הוּא יוֹדֵעַ.** אָמַר לְהֶן: הֵם יוֹדְעִים – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא: **הוּא יוֹדֵעַ כְּתִיב.**

אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵי: רַבִּי לָאֵלוּ דְחִיתָ בְּקַנְיָה, לָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר לְהֶן: שְׁלִשְׁתָּן – שֵׁם אֶחָד! כְּאִינֵשׁ דְּאָמַר: בְּסִילִיּוֹם קִיסַר אַנְשִׁתּוֹם.

הָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַהוּ דְכְתִיב (תהילים ג): **אֵל אֱלֹהִים ה' דְּבַר וַיִּקְרָא אָרֶץ?** אָמַר לְהֶן: וְכִי דִיבְרוּ, וַיִּקְרָאוּ, כְּתִיב כְּאֵן? אִין כְּתִיב אֱלֹא: **דְּבַר, וַיִּקְרָא אָרֶץ.** אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵי: רַבִּי לָאֵלוּ דְחִיתָ בְּקַנְיָה, וְלָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר לְהֶן: שְׁלִשְׁתָּן – שֵׁם אֶחָד! כְּאִינֵשׁ דְּאָמַר: אוּמְנָן, בְּנִיָּן, אַרְבִּיטְמָנָן.

הָזְרוּ וְשְׂאֵלוּ אוֹתוֹ: מַהוּ דְכְתִיב (יהושע כד) **כִּי אֱלֹהִים קָדוּשִׁים הוּא?** אָמַר לְהֶן: קְדוּשִׁים הֵמָּה – אִין כְּתִיב כְּאֵן, אֱלֹא, הוּא, אֵל קְנוֹא הוּא. אָמְרוּ לוֹ תְּלַמִּידֵי: רַבִּי לָאֵלוּ דְחִיתָ בְּקַנְיָה, וְלָנוּ מַה אַתָּה מְשִׁיב? אָמַר רַבִּי יִצְחָק: קְדוּשׁ כְּכֹל מִינֵי קְדוּשׁוֹת.

דְּאָמַר רַב יוֹזָן בְּשֵׁם רַבִּי אֶחָא: הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא – דְּרַבּוּ בְּקְדוּשָׁה, דִּיבּוּרוּ בְּקְדוּשָׁה, וַיִּשׁוּבוּ בְּקְדוּשָׁה, חֲשִׁיפַת זְרוּעוֹ בְּקְדוּשָׁה. אֱלֹהִים נוֹרָא וְאֲדִיר בְּקְדוּשָׁה.

דְּרַבּוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים עז) **אֱלֹהִים בְּקֹדֶשׁ דְּרַבְּדָּה.** הִילִיכּוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים סו) **הִלִּיכּוֹת אֵלֵי מַלְכֵי בְּקֹדֶשׁ.** מוֹשְׁבּוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים מו) **אֱלֹהִים יֹשֵׁב עַל כִּסֵּא קְדוּשׁוֹ.** דִּיבּוּרוּ בְּקְדוּשָׁה – (תהילים סו)

אלהים דבר. השיפת זרועו בקדושה – (ישעיה נב) **חשף ה' את זרוע קדשו.** נזרא ואדיר בקדושה – (שמות טו) **מי במכה נאדר בקדש.**

חזרו ושאלו אותו: מה אהן דכתיב (דברים ד) **מי גוי גדול אשר לו אלהים קרבים אליו?** אמר להן: פה' אלהינו בכל קראינו אליהם – אין פתיב פאן, אלא: **בכל קראנו אליו.**

אמרו לו תלמידיו: רבנו! לאלו דהית בקנה, לנו מה אתה משיב? אמר להן: קרוב בכל מיני קריבות! דאמר רבי פנחס בשם רב יהודה בר סימון: עבודה זרה – נראית קרובה, ואינה אלא רחוקה. מה מעמא? (ישעיה מז) **ישאחו על בתיב יסבלהו וגו'.** סוף דבר, אלוהו עמו בפות, והוא צועק

[דף ס"ג ע"א]

עד שימות, ולא ישמע ולא ישיע מצרתו. אכל הקדוש ברוך הוא – נראה רחוק ואין קרוב ממנו! דאמר לוי: מהארץ ועד לרקיע – מהלך חמש מאות שנה, ומרקיע לרקיע – מהלך ת"ק שנה. ועביו של רקיע – ת"ק שנה. וכן לכל רקיע ורקיע. ואמר רבי ברכיה ורבי חלבו בשם רבי אבא סמוקה: אף טלפי החיות – מהלך חמש מאות שנה וחמש עשרה – מנין ישרה.

ראה כמה הוא גבוה מעולמו! ואדם נכנס לבית הנקסט, ועומד אחורי העמוד ומתפלל בלהישה, ותקדוש ברוך הוא מאזין את תפלתו שנאמר (שמואל א, א): **וחנה היא מדברת על לבה, רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע.** והאזין תקדוש ברוך הוא את תפילתה.

וכן כל בריותיו, שנאמר (תהילים קב) **תפלה לעני כי יעטף,** כאדם המשיח באזון חבירו והוא שומע. וכי יש לה אלוה קרוב מזה שהוא קרוב לבריותיו כפה לאזון?

רבי יודן בשם רבי יצחק אמר בה ארבע שימין: בשר ודם יש לו פטרו. אמרו לו: "נתפס בן ביתד"! אמר להן: "אני מקיים עליו". אמרו לו: "הרי יוצא לידון"! אמר להן: "אני מקיים עליו". אמרו לו: "הרי הוא יוצא ליתלות"! היכן הוא ואיכן פטרונו? אכל תקדוש ברוך הוא הציל את משה מהרב פרעה, הדיא הוא דכתיב (שמות יז): **ויצלני מחרב פרעה.**

אמר רבי ינאי: כתיב (שמות ב) **ויברח משה מפני פרעה.** ואיפשר לכשר ודם לברוח מן המלכות? אלא בשעה שתפס פרעה את משה, הייבו להתיו את ראשו, וקחת החרב מעל צוארו של משה, ונשברה. הדיא הוא דכתיב (שיר השירים ו): **צוארך כמגדל השן,** זה צוארו של משה.

רבי אמר רבי אביתר, ולא עוד, אלא שנתנו החרב מעל צוארו של משה על צוארו של קוסנתירו והרגתו! הדיא הוא דכתיב (שמות יח): **ויצלני מחרב פרעה.** לי – הציל, וקוסנתר – נהרג.

רבי ברכיה קרא עליו (משלי כא): **כפר לצדיק רשע.** רבי אבון קרא עליו (משלי יא): **צדיק מצרה נחלץ ויבא רשע תחתיו.**

תני בר קפרא: מלאך ירד ונדמה להן כדמות משה, ותפסו את המלאך וברח משה.

מִסְכַּת קְדוּשֵׁין פֶּרֶק רְבִיעִי

א. הנותן רשות לשלשה לקדש לו אשה. רבי נתן אומר, בית שמאי אומרים: יכולין שנים להעשות עדים, ואחד שליח. בית הלל אומרים: שלשתן שלוחין, ואין יכולין להעיד.

ב. האומר לשלוחו: 'צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני', הלך וקדש במקום אחר - אינה מקדשת. 'הרי היא במקום פלוני', והלך וקדשה במקום אחר - הרי זו מקדשת. רבי אליעזר אומר: בכלן - הרי זו מקדשת, עד שיאמר: 'אי אפשי שתקדשנה לי אלא במקום פלוני'.

ג. האומר לחברו: 'צא וקדש לי אשה פלונית', הלך וקדשה לעצמו - מקדשת לשני. 'מעכשו ולאחר שלשים יום', וכא אחר וקדשה בתוך שלשים יום - מקדשת לשני. כיצד יעשו? אחד נותן גט ואחד כונס. אם היו שני אחים - נפסלה מזה ומזה.

ד. המקדש בטעות ובפחות משוה פרוטה, וכן קטן שקדש, אף על פי ששלח סבלנות לאחר מכאן - אינה מקדשת, שמחמת קדושי הרשונים שלח. ואם בעל - קנה. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אף על פי שבעל - לא קנה, שלא היתה בעילה אלא מחמת קדושי הרשונים.

ה. המקדש בגולה ובפקדון, או שחטף ממנה סלע וקדשה בו - הרי זו מקדשת. אמר לה: התקדשי לי בסלע שיש בידך - אינה מקדשת. כיצד יעשה? יטלנו מידה, ויחזיר ויתן לה, ויאמר: 'הרי את מקדשת לי'.

ו. המקדש בכשר מעשר, אפלו לאחר שחטיטה - אינה מקדשת. בעצמיו, בגידיו, בקרניו, בטפלו, בדמו, בחלבו, ובעורו, ובגיתו - הרי זו מקדשת. המקדש, בין בקדשי קדשים בין בקדשים קלים - אינה

מקדשת. בהקדש במזיד - קדש מפני שמעל. בשוגג - לא מעל; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: אם יש לו בהן טובת הנאה שוה פרוטה - מקדשת. ואם לאו - אינה מקדשת. אמר רבי: נראין דברי רבי יהודה בהקדש, ודברי רבי מאיר במעשר שני.

ז. המקדש ביין נסוף, ובעבודת כוכבים, ובכעיר הנדחת ויושביה, בעורות לבובין, באשרה ופרותיה, בכימוס ומה שעליה, במקרקלים ומה שעליו, ובכל דבר שקל עליו אסור עבודת כוכבים, כלם אף על פי שמכרן, וקדש בדמיהן - אינה מקדשת. במי חטאת ובאפר חטאת - מקדשת. רבי יהודה אומר: אם יש לו בהן טובת הנאה שוה פרוטה - מקדשת, ואם לאו - אינה מקדשת.

ח. האומר לאשה: 'הרי את מקדשת לי לאחר שאתגיר', או 'לאחר שתתגירי', 'לאחר שאשתחרר', 'לאחר שתשתחררי', 'לאחר שימות בעליך', 'לאחר שתמות אחותך', או 'לאחר שיחלץ ליד יבמיך', בכלם, אף על פי שנתקיים התנאי - אינה מקדשת.

ט. 'קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי', בא אחד ואמר: 'אני קדשתי' - נאמן לנסה. אם משכנסה, בא אחד ואמר: 'אני קדשתי' - לא כל הימנו לאסרה. 'קדשתי את בתי' - הקטנות בכלל ולא הגדולות בכלל. 'נתקדשה בתי' - אין הקטנות בכלל. 'גרשתי את בתי' - הקטנות בכלל ואין הגדולות בכלל. 'נתגרשה בתי' - אין הקטנות בכלל. 'נשבת ופדיתיה', או 'שנבעלה לאחד מן הפסולין' - לא כל הימנו לאסרה. 'קדשתי את בתי', והיה לו עשר בנות - כלן אסורות מן הספק. אם אמר 'גדולה' - לא נתקדשה אלא גדולה. ואם אמר 'קטנה' - לא נתקדשה אלא קטנה.

י. שני אחים שקדשו שתי אחיות, זה אינו יודע לאיזו קדש, וזה אינו יודע לאיזו קדש - שניהם אסורין מן הספק. אם היו עסוקין

בגדולה לגדול ובקטנה לקטן, אומר אני: גדולה לא נתקדשה אלא לגדול, וקטנה לא נתקדשה אלא לקטן.

יא. 'קדשתיה', והיא אומרת: 'לא נתקדשה אלא בתי' - הוא אסור בקרובות גדולה והגדולה מתרת בקרוביו, ומתרת בקרובות קטנה, וקטנה אסורה בקרוביו. 'קדשתי את בתך', והיא אומרת: 'לא קדשתי אלא אותי' - אסור בקרובות קטנה וקטנה מתרת בקרוביו, ומתרת בקרובות גדולה והגדולה אסורה בקרוביו.

יב. כהנת ולויה וישראלית שנשאו לגר - הולד גר. לעבד משחרר - הולד עבד משחרר. כותי ועבד שבאו על בת ישראל והולידה בן - הולד ממזר. רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון: אין ממזר אלא מן האשה שאסורה אסור ערוה וחביבין עליה פרת.

מסכת קדושין פרק חמישי

א. גרי, וחרורי, ממזרי, ונתיני, שתוקי, ואסופי, וכל האסורין לבא בקהל - מתרים לבא זה בזה; דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר ארבע קהלות הן: קהל כהנים, קהל לויים, קהל ישראל, קהל גרים. והשאר - מתרים לבא זה בזה. וחכמים אומרים: שלש קהלות הן: קהל כהנים, קהל לויים, קהל ישראל. רבי אליעזר אומר: כל האסורין בקהל - ודאן בודאן מתר, ודאן בספקן, ודאן בספקן בספקן - אסור.

ב. אלו הן הספקות: שתוקי, ואסופי וכותי. וכן היה רבי אליעזר אומר: ממזר לא ישא את ממזרת, כותי לא ישא את כותית, וכן שתוקי ואסופי פיוצא בהן.

ג. גר ועבד משחרר - מתרין בממזרת והולד ממזר; דברי רבי יוסי. רבי יהודה אומר: גר לא ישא ממזרת, גר ועבד משחרר וחלל מתרין בכהנת. איזו היא עסה? כל שאין בה לא משום נתינות ולא משום ממזרת, ולא

משום עבדי מלכים. אומר רבי מאיר: שמעתי, כל שאין בה אחד מכל אלו - כשרה לכהנה. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר, וכן היה רבי שמעון בן מנסיא אומר כדבריו: מפני מה אמרו עסה פסולה לכהנה? מפני שספק חללים שנטמעו בה, מכירין ישראל נתינין וממזרין שביניהן, ואין מכירין חללים שביניהן.

ד. בת חלל זכר - פסולה מן הכהונה לעולם. רבי יהודה אומר: בת גר זכר כבת חלל זכר, ופסולה מן הכהונה. עסה פסולה מן הכהונה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהנה. גיורת וחללה - פסולה לכהונה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהנה. שבויה - פסולה לכהנה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהנה. שפחה - פסולה לכהנה. נשאת לישראל - בתה כשרה לכהנה. נמצאו ישראל מקוה לכהנים, ושפחה מקוה לכל הפסולין.

ה. נתינין וממזרין טהורין לעתיד לבא; דברי רבי יוסי. רבי מאיר אומר: אין טהורין. אומר לו רבי יוסי: והלא כבר נאמר (יחזקאל לו, כה): "וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם"? אומר לו רבי מאיר: (שם): "מכל טמאותיכם ומכל גלוליכם". אומר רבי יוסי: מה תלמוד לומר "אטהר אתכם"? - אפלו מן הנתינות ומן הממזרות.

ו. מצרי שנשא מצרית, אדומי שנשא אדומית, ראשון ושני - אסור, ושלישי - מתר. אומר רבי יהודה: בנימין גר מצרי, היה לי חבר, מתלמידי רבי עקיבה, ואמר: אני גר מצרי, ונשאתי אני אשה גיורת מצרית, והריני הולך להשיא אשה לבני בת גיורת מצרי, כדי שיהיה בן בני כשר לבא בקהל, שנאמר (דברים כג): "דור שלישי יבא להם בקהל ה'". אומר לו רבי עקיבא: בנימין, טעית! הלכה היא, משעלה סנחריב ובלבל את כל האמות, לא עמונים ולא מואבים במקומן, ולא מצרי ואדומי במקומן, אלא עמוני נושא מצרית, ומצרי נושא עמונית,

ואחד מכל אלו נושא אחת מכל משפחות האדמה, ואחד מכל משפחות האדמה נושא אחת מכל אלו - הכל הולך אחר הולד.

ז. לוויה וישראלית מוסיפין עליהם עוד אחת - הרי שתים עשרה. בדיק את האם - אין צריך לבדוק את הבנים. בדיק את הבנים - אין צריך לבדוק את האם. בדיק את הגדולים - אין צריך לבדוק את הקטנים. בדיק את הקטנים - אין צריך לבדוק את הגדולים. במה דברים אמורים? באשה אחת, אבל בשתי נשים, בדיק את האם - צריך לבדוק את הבנים. בדיק את הבנים - צריך לבדוק את האם. בדיק את הגדולים - צריך לבדוק את הקטנים. בדיק את הקטנים - צריך לבדוק את הגדולים.

ח. האומר: 'בני זה, ממזר' - אין נאמן. 'בני זה, בן גרושה' או 'בן חלוצה' - על הקטן נאמן, על הגדול - אין נאמן; דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים: אפלו שניהם אומרים על העבר שבמעיה 'ממזר' - אין נאמנים.

ט. מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים, וכא הוא ואשתו ובניו, ואמר: 'אשה שיצתה עמי למדינת הים' - הרי היא זו, ואלו בניה - אין צריך להביא ראיה, לא על האשה ולא על הבנים. 'מתה ואלו בניה' - צריך להביא ראיה על הבנים, ואין צריך להביא ראיה על האשה. 'אלו בני אשה שנשאתי במדינת הים, הרי היא זו ואלו בניה' - צריך להביא ראיה על האשה ואין צריך להביא ראיה על הבנים, ומביא ראיה על הגדולים ואינו מביא ראיה על הקטנים, במה דברים אמורים? באשה אחת, אבל בשתי נשים - מביא ראיה על האשה, ועל הבנים, ועל הגדולים, ועל הקטנים.

י. מתיחדת אשה אחת עם שני אנשים, אפלו שניהם כותים, אפלו שניהם עבדים, אפלו אחד כותי ואחד עבד, חוץ מן הקטן, שאינה בושא לשמש כנגדו. אחותו וחמותו ושאר כל עריות שבתורה - לא יתיחד עמהן, אלא

על פי שנים. אבל היא לא תתיחד אפלו עם מאה עובדי כוכבים. רבי אלעזר אומר: אף מי שיש לו אשה ובנים, ואין שרויין אצלו - לא ילמד סופרים. רבי יהודה אומר: רוק לא ירעה בהמה דקה, ולא ישנו שני רוקים בטלית אחת. וחכמים מתירין. אמרו לו: לא נחשדו ישראל על כך.

יא. היה רבי מאיר אומר: יש איש ואשה שמולידין חמש אמות, כיצד? עובד כוכבים שיש לו עבד ושפחה, ולהם שני בנים. נתגיר אחד מהם, נמצא אחד גר ואחד עובד כוכבים. נתגיר רבן וגירן לעבדים, והולידו בן - הולד עבד. נשתחרר אחד מהן והולידו בן - הולד ממזר. נשתחררה שפחה, ובא עליה אותו עבד והולידו בן - הולד משחרר. נשתחררו שניהם והולידו בן - הולד עבד משחרר. יש שמוכר את אביו לתן לאמו כתובה, כיצד? מי שיש לו עבד ושפחה, והולידו בן, שחרר שפחתו ונשאה, וכתב כל נכסיו לבנה, זה הוא שמוכר את אביו לתן לאמו כתובה.

יב. כל שעסקו עם הנשים - לא יתיחד עם הנשים. כגון הצורפין, והסריקון, והגרדיים, והרכלים, והגרע, והחיטים, והספרין, והכובסין, והנוקרות, והבלן, וברסקי. רבי מאיר אומר: אין לה אמונות שעוברת מן העולם, אלא אשרי מי שרואה את הוריו באמונות מעלה. אוי לו למי שרואה את הוריו באמונות פגומה. רבי מאיר אומר: לעולם ילמד את בנו אמונות נקיה וקלה, ויבקש רחמים לפני מי שהנכסים שלו, שאין לה אמונות שאין בה עניות ועשירות, להודיעה, שאין עשר ועני מן האמונות.

יג. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מימי לא ראיתי ארי סבל, צבי קיץ, שועל חנוני, זאב מוכר קדרות, ובהמה חיה ועוף שיש להם אמונות. והם מתפרנסין שלא בצער! והן לא נבראו אלא לשמשני! ואני לשמש את קוני. והלא דברים קל וחמר: מה אלו, שלא נבראו אלא לשמשני - הרי הן מתפרנסין

מִסְכַּת נְדָרִים פָּרָק ראשון

א. האומר 'מינה' - הרי זו שבועה.
'שמאלה' - הרי זו שבועה. 'בשם' - הרי זו שבועה. 'לשם' - הרי זה קרבן.

ב. 'כנדבת רשעים' - לא אמר כלום; שאין רשעים מתנדבין כנדבת פשאים. רבי יהודה אומר: נדר בנזיר, שחסידיהם הראשונים היו מתאווין להביא קרבן חטאת. ולפי שאין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה על ידם, מה היו עושין? עומדין ומתנדבין נזירות למקום. רבי שמעון בן גמליאל אומר: 'כנדבת פשרין' - לא נדר בנזיר, שחסידיהם הראשונים לא היו מתנדבין נזירות, אלא הרוצה להביא עולה - מתנדב, ומביא שלמים, ומביא תודה. וארבעה מיני לחמים מתנדב ומביא. אבל בנזירות לא התנדבו, מפני שהן צריכין כפרה עליהן, שנאמר (במדבר ו, יא): "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש".

א, ג. האומר: 'אני נודר' - הרי זה מתר. 'כבר הייתי נודר' - הרי זה אסור. 'קרבן, אם טועמו אני' - מתר. 'לא קרבן ולא טועמו אני' - אסור.

ד. רבן שמעון בן גמליאל אומר: האומר 'מוהי' - לא אמר כלום. ודאמר: 'מוהי מוהי' - הרי אלו כנוזין לשבועה.

ה. וכן היה רבן שמעון בן גמליאל אומר: שנים שהיו נודרים זה כנגד זה, אמר אחד מהן לחברו: 'כבר זה קרבן אם טועמו אני'. אמר לו חברו: 'אינו קרבן אם טועמו אתה'. 'הריני נזיר אם אוכל כפר זו'. אמר לו חברו: 'איני נזיר אם תאכל' - כל שבטלו דבריו - אסור.

ו. רבי יהודה אומר: האומר 'בירושלים' - לא אמר כלום, עד שידר בדבר הקרב בירושלים. מודים חכמים לרבי יהודה, באומר: הא קרבן, והא עולה, והא מנחה, והא חטאת. 'תודה ושלמים שאיני אוכל לך' - שמת, שלא נדר אלא בחיי קרבן.

שלא בצער! אני, שנבראתי לשמש את קוני - אינו דין שאתפרנס שלא בצער? אלא שהרעותי את מעשי וקפחתי את פרנסתי.

יד. רבי נהוראי אומר: מניח אני כל אמנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאוכלין שכרה בעולם הזה, והקב"ה קימת להם לעולם הבא, לפי שכל אמנות שבעולם אין עומדין לאדם אלא בנערותו, בזמן שפחו עליו, אבל אם בא לידי חלי או לידי זקנה או לידי מדת היסורין, אין עושה מלאכה, לסוף שמת ברעב. אבל תורה, משמרתו לאדם מכל רע בנערותו, ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו, בזקנותו מהו אומר (תהלים צב, טו): "עוד ינובחון בשיבה" וגו'.

בנערותו מהו אומר (ישעיה מ, לא): "יקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים" וגו'. וכן אתה מוצא באברהם אבינו, שברכו המקום בזקנותו יתר מנערותו, שנאמר (בראשית כד, א): "ואברהם זקן בא בימים וה' ברח את אברהם בכל". רבי מאיר אומר: שלא היתה לו בת. רבי אומר משם רבי יהודה אומר: שהיתה לו בת. רבי אלעזר המודעי אומר: זו אצטגנינות שהיתה בלבו של אברהם אבינו, שהכל היו באין לפניו. רבי שמעון בן יוחאי אומר: זו מרגלית טובה שהיתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותה מיד מתרפא, משמת אברהם אבינו נטלה המקום ותלאה בגלגל חמה. דבר אחר: שלא מרד עשו בימיו. דבר אחר: שעשה ישמעאל תשובה בימיו. אחרים אומרים: בת היה לאברהם אבינו ו'ככל' שמה. וברכו המקום בזקנותו יתר מנערותו, וכל כך למה? מפני שעשה את התורה עד שלא באת, שנאמר (בראשית כו, ה): "עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמר משמרתי מצותי חקותי ותורתִי"; 'תורתִי' לא נאמר אלא 'ותורתִי', מלמד שנתגלו לו טעמי תורה ודקדוקיה.

ז. 'ירוּשָׁלַיִם', 'לִירוּשָׁלַיִם', 'פִּירוּשָׁלַיִם'.
 'הֵיכַל', 'לְהֵיכַל', 'פְּהֵיכַל'. 'מִזְבֵּחַ',
 'לְמִזְבֵּחַ', 'כְּמִזְבֵּחַ'. 'אִימְרָא', 'לְאִימְרָא',
 'פְּאִימְרָא'. 'דִּירַיִם', 'לְדִירַיִם', 'פְּדִירַיִם'.
 'עֲצִימַיִם', 'לְעֲצִימַיִם', 'כְּעֲצִימַיִם'. 'אִישִׁימַיִם',
 'לְאִישִׁימַיִם', 'כְּאִישִׁימַיִם'. 'בּוֹזִיכִין', 'לְבּוֹזִיכִין',
 'כְּבּוֹזִיכִין'. כְּלָן שְׂאֵכַל לָךְ - אָסוּר. 'לֹא אוֹכַל
 לָךְ' - מִתֵּר. 'חֲלִין', 'הַחֲלִין', 'כְּחֲלִין'. בֵּין
 'שְׂאֵכַל לָךְ' בֵּין 'שְׂלֵא אוֹכַל לָךְ' - מִתֵּר. 'לֹא
 חֲלִין שְׂאֵכַל לָךְ' - אָסוּר לְחֲלִין. 'לֹא אֲכַל
 לָךְ', 'לֹא יֵאֲכַל לָךְ' - מִתֵּר. 'לְקַרְבֵּן לֹא אוֹכַל
 לָךְ'; רַבִּי טְרַפּוֹן אוֹסֵר. 'הָרִי עָלִי כְּכּוֹר';
 רַבִּי יַעֲקֹב אוֹסֵר, וְרַבִּי יְהוּדָה מִתֵּר. 'הָרִי
 הוּא עָלַי' - אָף עַל פִּי שְׂלֵא הַזְכִּיר קֶרֶבֶן -
 הָרִי זֶה גִּדְרָה. 'הָרִי אֲתָּה עָלַי כְּכֶשֶׁר אֲמִי',
 'כְּכֶשֶׁר אַחֲוֵתִי', 'כְּעֶרְלָה', וְכִפְלָאֵי הַפְּרָס' -
 מִתֵּר, שְׂלֵא הַקְדִּישׁ כְּלוּם.

ח. הַנּוֹדֵר בַּתּוֹרָה - לֹא אָמַר כְּלוּם. 'בְּמָה
 שְׁכָתוּב בָּהּ' - אָסוּר. 'אָסוּר בַּתּוֹרָה וּבְמָה
 שְׁכָתוּב בָּהּ' - אָסוּר.

ט. אֵיזָה הוּא 'אָסוּר' הָאָמוּר בַּתּוֹרָה?
 הָאוּמַר: 'הָרִי עָלַי שְׂלֵא לְאֲכּוֹל בֶּשֶׂר', 'שְׂלֵא
 אֲשֶׁתָּה יִין', 'כִּיּוֹם שְׁמַת בּוֹ רַבּוֹ', 'כִּיּוֹם
 שְׁנֵהֲרַג גְּדֻלָּיָה בֶן אַחֲזִיקָם', 'כִּיּוֹם שְׂרָאִיתִי
 יְרוּשָׁלַיִם בְּחֶרְבָּנָה' - אָסוּר.

י. חִמְרָ בַּנְּדָרִים מִבְּשִׁבוּעוֹת, שֶׁהַנְּדָרִים
 נוֹהֲגִין בְּרִשּׁוֹת וּבְמִצְוָה, מַה שְּׂאִין כֵּן
 בְּשִׁבוּעוֹת. חִמְרָ בְּשִׁבוּעוֹת מִבַּנְּדָרִים,
 שֶׁהַשִּׁבוּעוֹת נוֹהֲגִת בְּדָבָר שֵׁשׁ בּוֹ מִמֶּשׁ
 וּבְדָבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ, מַה שְּׂאִין כֵּן בַּנְּדָרִים.
 בַּנְּדָרִים כִּיצַד? אָמַר: 'קוֹנֵם סֶכֶה שְׂאִינִי
 עוֹשֶׂה', 'לוֹלֵב שְׂאִינִי נוֹטֵל', 'תְּפִלִּין שְׂאִינִי
 נוֹתֵן' - אָסוּר בַּנְּדָרִים וּמִתֵּר בְּשִׁבוּעוֹת.
 כִּיצַד? אָמַר: 'קוֹנֵם שְׂאִינִי יֶשֶׁן, שְׂאִינִי מְדַבֵּר,
 שְׂאִינִי מְהַלֵּךְ' - אָסוּר בְּשִׁבוּעוֹת וּמִתֵּר
 בַּנְּדָרִים. 'קוֹנֵם פִּי מְדַבֵּר עִמָּךְ, יְדִי עוֹשֶׂה
 עִמָּךְ, רַגְלִי מְהַלֵּכֶת עִמָּךְ' - אָסוּר בַּנְּדָרִים
 וְאָסוּר בְּשִׁבוּעוֹת.

יא סֶתֶם נְדָרִים לְהַחֲמִיר, מַה רְאִיתָה לְדוֹר?
 אָמַר: אֵינִי יוֹדֵעַ, אֲלֵא שְׂרָאִיתִי חֲבַרִי שְׁהִיוּ

נוֹדְרִין כֶּךָ - אָסוּר. מִי שְׁנָדַר וְעֵבֵר עַל נְדָרוֹ -
 אֵין נִשְׁאָלִין לוֹ, עַד שִׁנְהַג אָסוּר כִּימִים
 שְׁנֵהַג בְּהֵן הַתֵּר; דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר. אָמַר רַבִּי
 יוֹסִי: בְּמָה דְּבָרִים אָמוּרִים? בְּזִמְן שְׁנָדְרוּ
 לְזִמְן מְרַבָּה, אֲבָל בְּזִמְן שְׁנָדְרוּ לְזִמְן מוֹעֵט -
 דִּיו שְׁלֵשִׁים יוֹם. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: סֶתֶם
 תְּרוּמָה בִּיהוּדָה - אָסוּרָה. רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן רַבִּי
 צְדוֹק אוֹמֵר: סֶתֶם חֲרָמִין: בְּגֻלִיל - אָסוּרִין,
 וּבִיהוּדָה - מִתֵּרִין.

מִסְכַּת נְדָרִים פָּרָק שְׁנִי

בא רַבִּי אֱלֵעָזָר בֶּן יַעֲקֹב אוֹמֵר: הַרוּצָה
 לְהַדִּיר אֶת חֲבָרוֹ שְׂאֵכַל אֲצֻלוֹ, וְהִלָּה נְדָר
 שְׂלֵא יֵאֲכַל אֲצֻלוֹ, אָף עַל פִּי שְׁשִׁנְיָהִם נוֹדְרִין,
 זֶה נִגְדָה זֶה - הָרִי אֵלוֹ נְדָרִי וְזוֹרִין.

בב נְדָרִי הִבְאִי. אָמַר: 'קוֹנֵם אִם לֹא נִמְנִיתִי
 עַל פֶּסַח שְׂאֵלִיָּה שְׁלוֹ שׁוֹקֵלֶת עֲשָׂרִים
 לִיטְרִין', 'אִם לֹא שְׁתִּיתִי יִין שְׁלוֹגוֹ יְפֵה דִינָר
 זֶהָב', 'אִם לֹא רְאִיתִי נֹחַשׁ שְׁעָבִיו כְּקוֹרֶת בֵּית
 הַבַּד', כֶּשֶׁם שְׁנָדְרִי הִבְאִי מִתְּרוֹת, כֶּךָ
 שְׁבוּעוֹת הִבְאִי מִתְּרוֹת.

בג תּוֹלִין לְהַרְגִין, לְחַרְמִין, לְמוֹכְסִין,
 לְתַרוּמָה וּלְכוֹתֵי, וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ, וְאֵין תּוֹלִין
 לְהֵן לְיִשְׂרָאֵל.

בד הָרִי נְטִיעוֹת הָאֵלוֹ קֶרֶבֶן עַד שִׁיקְצֻוּ,
 'טִלִּית זוֹ קֶרֶבֶן עַד שְׁתִּשְׂרֹף', 'פָּרָה זוֹ קֶרֶבֶן
 עַד שְׁתִּשְׁחַט' - כִּיּוֹן שְׁנִקְצֻוּ, וְכִיּוֹן
 שְׁנִשְׂרָפָה, וְכִיּוֹן שְׁנִשְׁחַטָּה - יוֹצֵא לְחֲלִין.

בה הַנּוֹדֵר מִיִּשְׂרָאֵל - אָסוּר בְּגִרִים. מִן
 הַגֵּרִים - מִתֵּר בְּיִשְׂרָאֵל. הַנּוֹדֵר מִיִּשְׂרָאֵל -
 אָסוּר בְּכַהֲנִים וּבְלוֹיִם. מְכַהֲנִים וְלוֹיִם - מִתֵּר
 בְּיִשְׂרָאֵל. הַנּוֹדֵר מִן הַכַּהֲנִים - מִתֵּר בְּלוֹיִם.
 מִן הַלוֹיִם - מִתֵּר בְּכַהֲנִים. מְאֹכְלֵי הַשּׁוֹם;
 רַבִּי יְהוּדָה אוֹסֵר אָף בְּכוֹתֵי, שְׂיִשְׂרָאֵל
 נִהְיִין לוֹ. לּוֹקַח בֵּיתָר וּמוֹכֵר בְּפָחוֹת, רַבִּי
 יוֹסִי אוֹמֵר: אֵין שׁוֹמְעִין לוֹ.

בו אֵינוֹ אוֹמֵר (שׁוֹפְטִים יד): "כִּי אֲתָה הוֹלֵךְ
 לְקַחַת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים", עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים
 מְגַלִּי עֲרִיוֹת שׁוֹפְכֵי דָמִים לֹא נֹאמַר, אֲלֵא

הַעֲרָלִים. וְכֵן מְצִינּוּ שְׂלֵא נִתְחַתֵּם גְּזֵר דִּין שֶׁל עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים אֲלֵא הַעֲרָלִים, שְׁנֵאמַר (יִחְזַקְאֵל לֵב): "כֹּלֵם עֲרָלִים" וְגו'. רַבִּי אֹמֵר: גְּדוּלָה מִלֵּה, שְׁכָל מְצוּוֹת שְׁעֵשָׂה אֲבָרְהָם אֲבִינּוּ, לֹא נִקְרָא שְׁלֵם, עַד שְׁמָל, שְׁנֵאמַר (בְּרֵאשִׁית יז): "הִתְהַלַּךְ לִפְנֵי וְהָיָה תָמִים". דְּבַר אַחֵר: גְּדוּלָה מִלֵּה, שְׁאֵלְמָלָא הִיא, לֹא נִתְקִימוּ שְׁמַיִם וְאָרֶץ, שְׁנֵאמַר (יְרֵמְיָהוּ לג): "אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שְׁמַיִם וְאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי".

בז, אֵין בֵּין הַמּוֹדֵר הַנָּאָה מַחְבְּרו סֵתָם לְמוֹדֵר הַיִּמְנּוּ מֵאֲכָל אֲלֵא דְרִיסַת הַרְגֵל, וְכֻלָּים שְׂאִין עוֹשִׂין בְּהֵן אֲכָל נֶפֶשׁ. הַמּוֹדֵר הַנָּאָה מַחְבְּרו וְמַת - מְבִיא לוֹ אֲרוֹן וְתַכְרִיכִין, חֲלִילִין וּמְקוֹנְנוֹת, שְׂאִין הַנָּאָה לְמַתִּים. מַעֲדוֹת - עֲדוֹת מְמוֹן וְעֲדוֹת נֶפֶשׁוֹת. חוּלָה - נִכְנַס לְבַקְרוּ. הָיָה לוֹ חוּלָה - אֵינוֹ נִכְנַס וּמְבַקְרוּ, וְשׂוֹאֵל בְּשִׁלוּמוֹ. הָיָה בְּהֵן - זוֹרֵק עֲלָיו דָּם חֲטָאתוֹ וְדָם אֲשָׁמוּ מִפְּנֵי דְרַכִּי שְׁלוֹם, וְרוּחֵץ עִמּוֹ בְּמַרְחֵץ, וְיִשֵּׁן עִמּוֹ בְּמַטָּה. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: עַל הַקְּטָנָה בִּימּוֹת הַחֲמָה וְעַל הַגְּדוּלָה בִּימּוֹת הַגְּשָׁמִים, וְרוּחֵץ עִמּוֹ בְּאִמְבָטֵי גְדוּלָה וּמִזֵּיעַ עִמּוֹ בְּמַרְחֵץ קְטָנָה.

בח, הַמּוֹדֵר הַנָּאָה מַחְבְּרו בְּפָנָי שְׁבִיעִית - לֹא יוֹרֵד לְתוֹף שְׂדֵהוּ וְאֵינוֹ אוֹכֵל מִן הַנְּטִיעוֹת. בְּשְׁבִיעִית - יוֹרֵד לְתוֹף שְׂדֵהוּ וְאוֹכֵל מִן הַנְּטִיעוֹת.

בט, דְּבַר זֶה הַקִּדְשׁ, וְאֲכָלָה, בֵּין הוּא בֵּין חֲבֵרו - הָרִי זֶה מַעַל, לְפִיכָף יֵשׁ לָהּ פְּדִיּוֹן. אִם אָמַר: 'הָרִי הוּא עָלַי', וְאֲכָלָה - מַעַל בְּטוֹבַת הַנְּאֵתוֹ. אֲכָלָה אַחֵר - הָרִי זֶה לֹא מַעַל, לְפִיכָף אֵין לָהּ פְּדִיּוֹן; דְּבַרִּי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי שְׁמַעוֹן אֹמֵר: זֶה לֹא מַעַל, וְהָלָה נוֹטֵל וְאוֹכֵל. רַבִּי יוֹסִי אֹמֵר: שְׁנֵדְרוּ קִדְּם לְהַפְּקֵרוּ.

בי, כִּשֵׁם שְׁשִׁנְיָהֶם אֲסוּרִים לְדוֹר בְּחֶצֶר, כִּךְ שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִין לְדוֹר בְּמִבּוּי. כִּשֵׁם שְׁשִׁנְיָהֶם אֲסוּרִין לְגִדְל תְּרַנְגוּלִין, כִּךְ שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִין לְגִדְל בְּהֵמָה דְקָהָה.

ביא, הָיָה אֶחָד מֵהֵן רֵאזִי לְהַדִּיר אַחֲרִים הַנָּאָה עַל חֻלְקוֹ - כּוֹפִין אֶת הַרְגִּיל לְמַכּוֹר אֶת חֻלְקוֹ. רַחֲבָה שְׁדֵרֶךְ הַרְבִּים מִפְּסַקְתָּה - הָרִי הוּא שֶׁל עוֹלֵי בְּבַל, אֵין דְּרֶךְ הַרְבִּים מִפְּסַקְתָּה - הָרִי הוּא שֶׁל אֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר.

ביב, הַמּוֹדֵר הַנָּאָה מְעִירוֹ אוּ מְבַנֵּי עִירוֹ, וְכֵא אַחֵר וְיֹשֵׁב שֵׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם - מֵתָר בּוֹ. מִיּוֹשְׁבֵי עִירוֹ וְכֵא אַחֵר וְיֹשֵׁב שֵׁם שְׁלֹשִׁים יוֹם - אֲסוּר בּוֹ. הַמּוֹדֵר הַנָּאָה מַחְבְּרו בְּפָנָיו - אֵין נִשְׂאָלִין לוֹ אֲלֵא בְּפָנָיו, שְׂלֵא בְּפָנָיו - נִשְׂאָלִין לוֹ בְּפָנָיו וְלֹא בְּפָנָיו.

מִסְכַּת גְּדָרִים פָּרָק שְׁלִישִׁי

גא, הַנּוֹדֵר מִן הַתְּבָשִׁיל - אֲסוּר בְּצִלֵי וּבִשְׁלֵקוֹת וּבְמִבְשָׁל וְאֲסוּר בְּאִימְרוֹת וְכוּת, מִפְּנֵי שֶׁחַחֲוִלִים אוֹכְלִין בְּהֵן פִּתָּן.

גב, הַנּוֹדֵר מִן הַיּוֹרֵד לְקִדְרָה - מֵתָר בַּיּוֹרֵד לְאֵלְפָס. בַּיּוֹרֵד לְאֵלְפָס - אֲסוּר בַּיּוֹרֵד לְקִדְרָה. מִן הַנּוֹעֲשִׂין בְּקִדְרָה - מֵתָר בְּנֹעֲשִׂין בְּאֵלְפָס. מִן הַנּוֹעֲשִׂין בְּאֵלְפָס - מֵתָר בְּנֹעֲשִׂין בְּקִדְרָה. מִן הַיּוֹרֵד לְתַנּוּר - אֵין אֲסוּר אֲלֵא מִן הַפֶּת בְּלֶבֶד. מִן הַנּוֹעֲשִׂין בְּתַנּוּר - אֲסוּר בְּכָל הַנּוֹעֲשִׂין בְּתַנּוּר. הַנּוֹדֵר מִן הַקֵּיִם - מֵתָר בְּגִבְיָנָה. מִן הַגְּבִינָה - מֵתָר בְּקֵיִם. הַנּוֹדֵר מִן הַרְטָב - מֵתָר בְּקִיפָה. מִן הַקִּיפָה - מֵתָר בְּרְטָב. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר: אָמַר 'קוֹנֵם בְּשֵׁר שְׂאֵנִי טוֹעֵם' - אֲסוּר בּוֹ בְּרְטָבוּ וּבְקִיפָה. 'מִן הַשְּׂמִין' - מֵתָר בְּשִׁמְזֵן שְׁמִשְׁמִין. וּמִקּוֹם שְׁמִסְתַּפְקִין בְּשִׁמְזֵן שְׁמִשְׁמִין - אֲסוּר אֶף בְּשִׁמְזֵן שְׁמִשְׁמִין.

גג, רַבִּי יְהוּדָה בֵּן בְּתִירָה אֹמֵר: כָּל שֵׁשׁ תּוֹלְדוֹתָו קְרוּיָה עָלָיו וְנֵדָר מִמֶּנּוּ - אֲסוּר כִּיּוֹצֵא בּוֹ. מִן הַיּוֹצֵא הַיִּמְנּוּ - אֲסוּר בּוֹ. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֵּן אֶלְעָזָר אֹמֵר: אֶת שְׁדֻרְכוֹ לְאֹכֹל וְדֶרֶךְ הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לְאֹכֹל, וְנֵדָר הַיִּמְנּוּ - מֵתָר בַּיּוֹצֵא הַיִּמְנּוּ. מִן הַיּוֹצֵא הַיִּמְנּוּ - מֵתָר בּוֹ. אֶת שְׂאִין דְּרַכּוֹ לְאֹכֹל, אֲכָל דְּרֶךְ הַיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ לְאֹכֹל וְנֵדָר מִמֶּנּוּ, לֹא נִתְכַּוֵּן זֶה אֲלֵא בַּיּוֹצֵא מִמֶּנּוּ.

טועם - מתר לכוס ואסור לאפות. חטין שאני טועם - אסור לכוס ואסור לאפות.

מסכת נדרים פרק רביעי

ד,א הנודר מפרות השנה - אסור בכל פרות השנה, ומתר בגדיים ובטלאים, ובחלב, ובגוזלות. אם אמר: "גדולי שנה שאני טועם" - אסור בכלן. הנודר מן הקיץ - אינו אסור אלא מן התאנה בלבד. רבי שמעון בן גמליאל אומר: עובים בכלל תאנים. הנודר מן התאנים - אסור בקשואין ובדלועין ובמלפפונות, ומתר בפרות האילן. הנודר מן התירוש - אסור בכל מיני מתיקה, ומתר ביין. הנודר מן התבלין - אסור בחיין ומתר במבשלין. אם אמר: "הרי הן על פי והרי הן עלי" - אסור בהן, בין חיין בין מבשלין.

ד,ב הנודר מן הפת - אינו אסור אלא בפת הבא מחמשת המינין בלבד. הנודר מן הדגין אסור אף בפול המצוי יבש ומתר בלח ומתר בארז ובחליקה ובטרגיס ובטיסני. הנודר מן הפסות אסור בפנדא', ובפסקיאי, ובסקורטיא, ובקטבלא, ואנפילא, ובמפליא, ובמכנסים וכובע. ומתר בשק וביריעה ובחמילה.

ד,ג פיצד? אמר רבי יהודה: הכל לפי הנודר. היה לבוש צמר והצר², ואמר: "קונם צמר עולה עלי" - אסור ללבש ומתר לטעון. היה טעון פשתן והזיע, ואמר: "קונם פשתן עולה עלי" - מתר ללבש ואסור לטעון.

ד,ד "קונם כפר זה שאני טועם אם אלה למקום פלוני למחר", אם אכל - הרי הוא לא ילך. אם הלך - הרי הוא ב"לא יחל דברו", אף נדרים שאמרנו מתרין, מנין שלא יהא אדם נודר בהן על מנת לבטלן? תלמוד לומר (במדבר ל'): "לא יחל דברו" - שלא

ג,ד הנודר מן הצמר - מתר בפשתן. מן הפשתן - מתר בצמר. רבי שמעון בן אלעזר אומר: את שדרכו להתכפות, ודרך היוצא ממנו להתכפות, ונדר הימנו - אסור ביוצא ממנו. מן היוצא הימנו - אסור בו. את שדרכו להתכפות ואין דרך היוצא ממנו להתכפות, ונדר הימנו - מתר ביוצא הימנו. מן היוצא הימנו - מתר בו. את שאין דרכו להתכפות, אבל דרך היוצא ממנו להתכפות ונדר ממנו - לא נתכון זה אלא ביוצא ממנו.

ג,ה הנודר מן הבשר - אסור בכל מין בשר. אסור בראש וברגלים ובקרבם ובקנה בעופות, ומתר בבשר דגים וחסידים. רבי שמעון בן גמליאל אומר: הנודר מן הבשר אסור בכל מין בשר, ומתר בראש וברגלים ובקרבם, ובקנה, ובעופות, ומתר בבשר דגים וחסידים. וכן היה רבי שמעון בן גמליאל אומר: קרבין לאו בשר ואכליהון לאו אינשו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: קונם דג שאני טועם אסור בגדולים ומתר בקטנים, דגים שאני טועם - אסור בגדולים ואסור בקטנים.

ג,ו הנודר מן הירק בשביעית - אסור בירקות שדה. מן הדלועין - אין אסור אלא דלעת יונית בלבד. מן הכרוב - אסור באספרגיס. מן האספרגיס - מתר בכרוב. מן הכרישין, מקום שקורין לקפלוטות כרישין - אסור בקפלוטות. מן הקפלוטות - מתר בכרישין. מן הבצלים - אסור בבני בצלין. ורבי יוסי מתיר. מבני בצלים - מתר בבצלים. מן העדשים - אסור באשישים. ורבי יוסי מתיר. מן האשישים - מתר בעדשים. מן השום - אסור במקפה. ורבי יוסי מתיר במקפה. במקפה - מתר בשום. רבי יהודה אומר: קונם גריס שאני טועם - מתר בחיין ואסור במבשלים. חטה שאני

² הגר"א גרים והצנה - היינו שהיה לו קר

¹ אבנט חלול שהוגרים בו.

ובפנים לא תקנו כי לא מוכן איד לתקן.

יעשה דבריו חלין. דבר אחר: "לא יחל דברו" - אפלו חכם אין מפר נדרו לעצמו.

ד, ה אמר לו: "השאלני קרדמך" אמר: "קרדם שאני קנוי קונם". "נכסים עלי אם יש לי קרדם" - בידוע שאין לו קרדם. הנודר עד הקיץ בגליל וירד לעמקים, אף על פי שהגיע הקיץ בעמקים - אסור עד שיגיע הקיץ בגליל.

ד, ו אמר רבי יוסי: בראשונה היו אומרים - 'המודר הנאה מחברו סתם עד הפסח אסור עד שחיטת הפסח'. משתחרב בית המקדש אמרו: 'כל היום כלו אסור! זה הכלל: כל שזמנו קבוע, ואמר 'עד לפני' - רבי מאיר אומר: אסור עד שיגיע. רבי יוסי אומר: אסור עד שיצא, עד שיפסקו גשמים, עד לילי יום טוב הראשון של פסח, עד שיעקרו סכות - אסור עד לילי יום טוב אחרון של חג. עד אדר הראשון, אם הייתה שנה מעברת - נותנין לו עד אדר שני (בספר אחר: אסור עד אדר שני).

ד, ז האומר לחברו: 'קונם שאני נהנה לך אם אין אתה בא ונוטל לבניך כור אחד חטים ושתי חבית של יין' וארעו אנס או משתה או גשמים - מתר. ואם לאו - לעולם אסור עד שיפיר את נדרו על פי חכם; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אף זה יכול להפיר את נדרו שלא על פי חכם, יאמר לו: "כלום אמרת אלא מפני כבודי? זהו כבודי! וכן האומר לחברו: "קונם שאי אתה נהנה לי אם אי אתה נותן לבני כור אחד של חטים ושתי חביות של יין".

ד, ח היה מסרב בחברו שיאכל אצלו בתוך המשתה, ואמר: "קונם לביתך שאני נכנס" - בתוך המשתה אסור. לאחר המשתה - מתר. רבי יהודה אומר: היה מסרב בחברו בתוך הרגל שיאכל אצלו, ואמר: קונם

לביתך שאני נכנס, בתוך הרגל - אסור. לאחר הרגל - מתר. היה מסרב בחברו שיאכל אצלו במשתה, ואמר: קונם ביתך שאני נכנס - תוך המשתה אסור. לאחר המשתה - מתר. אמר: "קונם לביתך שאני נכנס, וטפת צונן שאני טועם לך" - מתר לקנסי ולרחץ עמו בצונן, ואסור לאכול ולשתות.

מסכת נדרים פרק חמישי

ה, א הנודר מן הבית מן העליה, וקדם לנדרו נודע שנפלו לו בירושה, או שנתנו לו במתנה, ואמר: "אילו הייתי יודע שכן לא הייתי נודר" - הרי זה מתר.

מעשה באחד שהדיר את אשתו שלא לעלות לירושלים, ובאת והעבירה על נדרו, ועלתה ובאת ושאלה את רבי יוסי, אמר לו: "אילו הייתי יודע שמבטלת את דבריך שלא בפניך, מדירה הייתי?" אמר לו: "לא!" והתירו רבי יוסי.

רבי ישמעאל בן רבי יוסי אומר: אומרים לו - "אלו אחד היה מפסך, היית נודר? אם אמר: 'לאו' - הרי זה מתר. רבי יהודה בן בתירה אומר: אומרים לו - "אילו חס היית לבזה, היית נודר"? אמר לו: 'לאו' - הרי זה מתר.

ה, ב רבי נתן אומר: יש נדר שמקצתו מתר ומקצתו אסור. כיצד? נדר מן הכלכלה שהיה בנות שוח בתוכה, אמר, אילו הייתי יודע שבנות שוח בתוכה, לא הייתי נודר אלא לשאר כלכלה - התר בכנות שבע ובשאר הכלכלה אסור. נדר מן הבצלים ואמר: אילו הייתי יודע שהכופרי יפה ללב לא הייתי נודר אלא משאר בצלים - התר בכופרי, ושאר בצלים - אסור. עד שבא רבי

³ אם קניתי קרדום - יהא קרדום זה אסור עלי

עֲקִיבָה וְלָמַד: שֶׁהַנֶּדֶר שֶׁהִתְּרַם מִקְצָתוֹ – הִתְּרַם כָּלוּ.

הֲגַם כִּיצַד? אָמַר: 'קוֹנָם שְׂאִינוּ נִהְנֶה לְכָלְכֶם וְהִתְּרַם אֶחָד מֵהֶן' – הִתְּרַמוּ כָּלָן. 'שְׂאִי נִהְנֶה לְזֶה וְלְזֶה' וְהִתְּרַם הָאֶמְצָעִי – הִימְנֵנוּ וְלִמְטָה מִתֵּר הִימְנֵנוּ וְלִמְעַלָּה אֲסוּר. 'קוֹנָם שְׂאִי נִהְנֶה לְפִלּוּנִי', וְשָׁהָה כְּדֵי דְבוּר וְחֹזֵר וְאָמַר: 'לְפִלּוּנִי' – אֲסוּר בְּרֵאשׁוֹן וּמִתֵּר בְּשֵׁנִי. כַּמָּה הוּא כְּדֵי דְבוּר? כְּדֵי שְׁאֵלַת שְׁלוֹם, הֲרַב לְתַלְמִיד.

הֲדָ, 'קוֹנָם שְׂאִי נִהְנֶה לְפִלּוּנִי, וְעוֹד לְפִלּוּנִי וּפְלוּנִי', 'קוֹנָם שְׂאִי נִהְנֶה לוֹ' – הֲרִי אֵלוּ שְׁנֵי נְדָרִים. הִתְּרַם הָרֵאשׁוֹן – הִתְּרַם הַשֵּׁנִי. לֹא הִתְּרַם הָרֵאשׁוֹן – לֹא הִתְּרַם הַשֵּׁנִי. קוֹנָם שְׂאִי נִהְנֶה לְפִלּוּנִי וְלְכָל מִי שֶׁנִּשְׁאָלִין לוֹ עָלָיו – נִשְׁאָלִין לוֹ עַל הָרֵאשׁוֹן, וְחֹזְרִין וְנִשְׁאָלִין לוֹ עַל הַשֵּׁנִי.

הֲהֵ, נִתְּכֹן לְדוֹר בְּעוֹלָה וְנִדָּר בְּנִזִּיר, בְּקָרְבָן וְנִדָּר בְּשִׁבּוּעָה – מִתֵּר. בְּעוֹלָה וְנִדָּר בְּקָרְבָן, בְּחֵרֶם וְנִדָּר בְּנִזִּיר, בְּקָרְבָן וְנִדָּר בְּשִׁבּוּעָה – פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח אֶחָד עַל כָּלָם. אִם אָמַר: 'נִדָּרְתִּי וְאִינִי יוֹדֵעַ בְּאִיזָה מִשְׁנֵיהֶם נִדָּרְתִּי' – פּוֹתְחִין פֶּתַח אֶחָד עַל כָּלָן.

הֲו, הַנּוֹדֵר מִן הָעִיר – נִשְׁאָל לְחֻכְּם שְׁבַעִיר, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא נִשְׁאָל עַל פִּי עֲצָמוֹ. מִיִּשְׂרָאֵל – נִשְׁאָל לְחֻכְּם שְׁבִיִּשְׂרָאֵל, וְאִינוּ חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא נִשְׁאָל עַל פִּי עֲצָמוֹ. רַבִּי יְהוּדָה בֵּין בְּתִירָה אֹמֵר: פּוֹתְחִין לוֹ פֶּתַח לְאָדָם בְּכַבּוּד עֲצָמוֹ וּבְכַבּוּד בְּנִיּוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי יִשְׁמַעֵאל: זְכִיתָהּ בָּהּ וּבְכָלִים שְׁעָלֶיהָ. כִּשְׁמַת מָה הָיוּ אוֹמְרִים לְפָנָיו בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל? "עַל רַבִּי יִשְׁמַעֵאל בְּכִינָה הַמְּלִבִּישְׁכֶם שְׁנֵי עַם עַדִּי, גַּם הַמְּעַלָּה עַדִּי זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן".

<p>8</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>טו</p> <p>15</p>	<p>7:20 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:28 סו"ז תפלה - גר"א 5:58 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:07 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:04 סו"ז תפלה - מג"א 4:45 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים עה • ירושלמי: ברכות נו • תוספתא: קדושין ד ב"ך: יחזקאל מ-מא • רמב"ם: טוען ונטען ד</p>
<p>9</p> <p>שני Monday</p>	<p>טז</p> <p>16</p>	<p>7:20 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:28 סו"ז תפלה - גר"א 5:59 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:07 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:04 סו"ז תפלה - מג"א 4:46 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים עו • ירושלמי: ברכות נז • תוספתא: קדושין ה ב"ך: יחזקאל מב-מג • רמב"ם: טוען ונטען ה</p>
<p>10</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>יז</p> <p>17</p>	<p>7:20 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:28 סו"ז תפלה - גר"א 6:00 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:07 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:04 סו"ז תפלה - מג"א 4:47 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים עז • ירושלמי: ברכות נח • תוספתא: נדרים א ב"ך: יחזקאל מד-מה • רמב"ם: טוען ונטען ו</p>
<p>11</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>יח</p> <p>18</p>	<p>7:19 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:28 סו"ז תפלה - גר"א 6:01 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:06 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:04 סו"ז תפלה - מג"א 4:48 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים עח • ירושלמי: ברכות נט • תוספתא: נדרים ב ב"ך: יחזקאל מז-מז • רמב"ם: טוען ונטען ז</p>
<p>12</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>יט</p> <p>19</p>	<p>7:19 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:29 סו"ז תפלה - גר"א 6:02 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:06 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:05 סו"ז תפלה - מג"א 4:49 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים עט • ירושלמי: ברכות ס • תוספתא: נדרים ג ב"ך: יחזקאל מח - הושע א • רמב"ם: טוען ונטען ח</p>
<p>13</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 4:32 הדלקת הנרות</p>	<p>כ</p> <p>20</p>	<p>7:19 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:29 סו"ז תפלה - גר"א 6:03 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:06 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:05 סו"ז תפלה - מג"א 4:50 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים פ • ירושלמי: ברכות סא • תוספתא: נדרים ד ב"ך: הושע ב-ג • רמב"ם: טוען ונטען ט</p>
<p>14</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 6:04 זמן מוצש"ק</p>	<p>כא</p> <p>21</p>	<p>7:18 נץ החמה 9:41 סו"ז קר"ש - גר"א 10:29 סו"ז תפלה - גר"א 6:04 צה"כ לשיטת ר"ת</p> <p>6:05 עלות השחר 9:05 סו"ז קר"ש - מג"א 10:05 סו"ז תפלה - מג"א 4:51 שקיעה</p> <p>בבלי: נדרים פא • ירושלמי: ברכות סב • תוספתא: נדרים ה ב"ך: הושע ד-ה • רמב"ם: טוען ונטען י</p>

ווען אן אַ מענטש איז מוציא זרע לבטלה, באשאפט ער מיט דעם קלפות וואס גייען אריין אין מענטשן וועלכע קרייגן אויף אים און מאכן אים יסורים.

(ספר המדות אות גאוף סימן כ"ו)